

Uvodnik

Igor Gregori

Politična grozljivka?

Kaže, da se je grozljivka šele začela. Spremljajo jo razočaranje nekaterih glavnih junakov, trmoglavost drugih, osuplost tretjih (predvsem volivcev leve sredine).

Poteza senatorja Francesca Russa, ki je zahteval primarne volitve za določitev kandidata leve sredine na prihodnjih upravnih volitvah in s tem dejansko zavrgel podporo dosedanjemu županu in že evidentiranemu kandidatu levosredinske koalicije Robertu Cosoliniju, je padla kot strela z jasnega. Res je, da je njegova strela sicer padla na politično področje, nad katerim so se zgrinjali črni oblaki (splošno mnenje je bilo, da bo župan Cosolini imel trnjevo pot do nove izvolitve), takega viharja v Demokratski stranki pa domala ni nihče pričakoval.

Zahteva senatorja, ki izhaja iz vrst nekdanjega premiera Lette, je z moralnega vidika dokaj vprašljiva, s političnega gledišča morda tvegana, z vidika volilne strategije celo sporna. Če ne drugega zato, ker je zaigrana na tržaški politični šahovnici, ki je tradicionalno vse prej kot naklonjena levičarskim opcijam, pa čeprav zdajšnja upravna slika narekuje drugačne ugotovitve (levosredinske koalicije se iz tržaške občine širijo na ostale občine pokrajine, na pokrajino samo, vse do dežele). Uradna verzija sen. Russa je namreč ta, da na podlagi javnomnenjskih raziskav (točneje tiste, ki naj bi jo na to temo poveril strokovni anketni službi) župan Cosolini uživa nenaklonjenost volivcev in da bo zato na prihodnjih volitvah poražen.

Kaže sicer, da sedanjí župan ohranja načelno podporo ostalih političnih kolegov, začeni z deželno predsednico Deboro Serracchiani. Tudi poslanka Tamara Blažina je bila nad dogajanjem v stranki presenečena. "Mislim, da je bilo neprimerno zahtevati primarne volitve, potem ko je bil Cosolini v stranki in njenih organih ter v koaliciji leve sredine že uradno določen za kandidata", nam je povedala. Povedala je, da so vse ostale javnomnenjske raziskave potrdile Cosolinija kot najboljšega kandidata levosredinskega tabora, "ni primerno zato, da se volilna kampanja omeji na eno samo temo, kot je tista o mestni občini". Za to se je namreč pred nekaj meseci močno ogrel ravno Russo, ki pa ni imel v stranki podpore. "Volilno kampanjo za mesto, kot je Trst, je potrebno zasnovati celovito glede na veliko število problemov, ki jih to mesto ima. No, sedanjí župan se jih je v svojem mandatu znal lotiti, in to v nelahkih okoliščinah, saj je finančni zakon, se pravi pakt stabilnosti, močno pogojeval možnost koriščenja finančnih sredstev.

/ str. 2

Bodimo povezani!

Dan spomina zamejskih skavtov

Mariborski nadškof msgr. Alojzij Cvikl v Gorici Moja naloga je dvigniti samozavest vernikov!

Gost Srečanja pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je bil 18. februarja 2016 mariborski nadškof metropolit msgr. Alojzij Cvikl. Na zelo dobro obiskanem večeru je v sproščnem in pristranskem pogovoru z g. Frančkom Bertolinijem, goriškim rojakom, ki opravlja duhovniško službo v štajerski stolnici, povedal marsikaj zanimivega o svojem otroštvu, o redovniškem poklicu, ki je dozorel v zdravem družinskem okolju, o vodenju papeškega kolegija Russicum v Rimu, o prioritetah, ki jih

je izbral ob imenovanju za nadškofa, o skrbi za duhovnike, mlade, družine in župnijske sodelavce ter o opravljanju škofovske službe na sploh, o zgodovinskem srečanju med Frančiškom in Kirilom, pa še o tem, kako se sprosti, ko gleda dobro nogometno tekmo ali ko ponosno navija za Petra Prevca. Seveda je spregovoril tudi o t. i. mariborski finančni aferi, saj je novembra 2010 postal začasni ekonom nadškofije in mu je marca lani uspelo skleniti z upniki nadškofije pomemben sporazum.

/ str. 5

Niz prireditev ob 70-letnici Radijskega odra

"Radijska igra je še vedno prostor intimne in miru!"

Dne 17. julija 1946 se je Radijskemu odru (RO) prižgal mikrofon življenja, ki se po sedemdesetih letih še ni ugasnil. Prej obratno, saj v sicer spremenjenih družbeno-organizacijskih razmerah še vedno izkazuje živahnost delovanja in privrženost svojemu izhodiščnemu kulturnemu poslanstvu. Jubilej pa je obenem priložnost za trezen razmislek o preteklosti, v kateri je RO, ne le z igranjem samim, ampak tudi s spodbujanjem k pisanju izvirmih dramskih besedil, odkrivanju novih in zamolčanih avtorjev, s prevajanjem besedil italijanske in svetovne zakladnice veliko prispeval k našemu kulturno-gledališkemu miljeju. Na sedežu ustanove na Donizettijevi so v ponedeljek, 22. februarja, glavni akterji RO predstavili niz dogodkov in prireditev, ki bodo trajali od junja letos do julija 2017.

/ str. 11
IG

Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

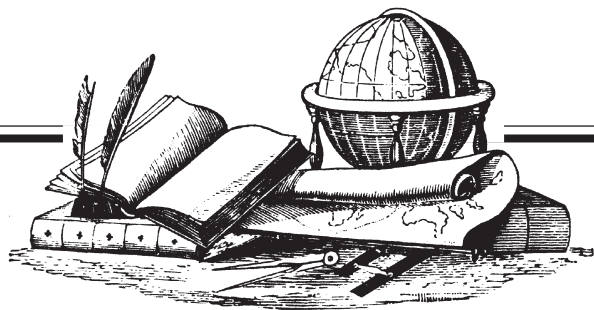
www.parrucchelanza.com

Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

Gorica - Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078

Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

S 1. strani

Politična grozljivka?

Prav tako sta se Cosolini in njegova uprava znala lotiti starih tržaških težav (železarne in pristanišča), suvereno sta se soočila z novimi (migrantsko krizo in problemom revščine v Trstu). Blažinova je pohvalila tudi poslušnost slovenske narodno skupnost, ki jo je župan izkazal pri sestavi statuta t. i. medobčinskih zvez. Gre za politiko, ki jo je uprava izkazala tudi v snovanju odnosov in sodelovanja s Slovenijo. Kaj se torej skriva za Russovo potezo?

„Verjamem, da je senator Russo sposoben politik, s katerim sem v preteklosti tudi z gledno sodelovala (bil je tudi odprt za vprašanja slovenske manjšine). Zadeve pa bi moral v tem primeru drugače speljati, predvsem pa ne mimo sklepov strankinih organov: naj spomnim, da je bil Russo navsezadnje tudi pokrajinski tajnik DS. Mislim, da za njegovo izbiro ni večjih ambicij, pa čeprav se z ukinitvijo dosedanjega ustroja senata

čedalje oži volilna možnost italijanskih politikov, ne nazadnje samega Russa. Verjamem sicer, da je Russo dokaj samozavestna osebnost, ki se včasih spušča v preveč osebne poteze. No, to njegovo zadnjo izbiro si takole razlagam“, je dejala Blažinova, ki pa je prepričana, da se bo Cosolini pozitivno odrezal na primarnih volitvah 6. marca.

Russov nastop je presenetil tudi člani koalicije, ki jo poleg DS sestavljajo občanska lista Trieste cambia in podpora Cosoliniju, Levica ekologija in svoboda, Občanska lista (Cittadini) in stranka Slovenska skupnost. „Primarne volitve sklicujejo LES, DS in Trieste cambia, določeno pa je bilo, da lahko na primarnih volitvah sodelujejo tudi vsi, ki se istovetijo s koalicijskim programom leve sredine“, nam je povedal Marco Pisani, pokrajinski tajnik SSK, ki je mnenja, da nov scenarij postavlja pod vprašaj izid volitev, ki so že itak izredno zahtevna preizkušnja za levosredinski ta-

bor. Pisani noče presojsati zdrav, ki lomijo Demokratsko stranko (sama Blažinova je potrdila trenutno šibkost DS na krajevni in višji ravni), ker pa je v igri usoda celotne koalicije, bi se morali akterji držati tega, kar je bilo že določeno. Skratka, za podporo edinemu kandidatu, Cosoliniju. „Russo je moral priti na dan pred meseci, nikakor ne danes“. Tudi Pisanija smo vprašali, kaj se skriva za Russovimi bregom. „Mislim, da je njegova poteza ‘večplastna’, pogojujejo jo namreč po vsej verjetnosti tudi politične dinamike v Rimu“, je dodal. Stališče vodstva SSK je do te afere jasno, a vendar diplomatsko odmaknjeno, tržaški občinski svetnik SSK in predsednik proračunske komisije Igor Švab pa je bolj oster do senatorja. „Mislim, da je bil Russo skrajno nekorekten. Če je leva sredina imela na volitvah itak težko pot, jo sedaj ima še težjo“, je grenko ugotavljal. Skratka. Poteza, ki jo je sen. Russo čez noč izvedel, je gotovo suverena in preiščena: ne moremo pa opustiti prepričanja, da se za to izbiro verjetno skriva kaj več od tega, kar je sam parlamentarec hotel pokazati.

Tajnik SSK na pogovorih tudi s poslancema Alfreiderjem in Blažinovo

Gabrovec v Rimu zaradi aktualnih reform

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec se je v Rimu udeležil posveta v prostorih senata o usklajevanju med različnimi nivoji zakonodajnih oblasti Evrope, držav članic in deželnih parlamentov. Pred tem se je Gabrovec, tudi kot deželni politični tajnik Slovenske skupnosti, ločeno sestel s poslancem SVP ladinske skupnosti Danielom Alfreiderjem in slovensko poslanko DS Tamaro Blažina. V središču pogovorov sta bila dva zelo aktualna zakonska ukrepa, in sicer preureditev sistema podpor založništva in reforma zadružnih bank. Založniška reforma mora upoštevat specifično narodno jezikovnih manjšin in načelno pravico, da le-te razpolagajo s pluralistično ponudbo medijev v lastnih zaščitenih jezikih. Sogovornikoma se je Gabrovec zahvalil, ker so skupna prizadevanja na relaciji Trst - Bocen - Rim za zdaj privedla do osnovnega zakonskega besedi-

la, ki v sintetični navedbi vse kakor priznava pravico manjšinskih dnevnikov in periodičnega tiska do posebnih kriterijev in parametrov za dostop do sredstev in njihovo izračunavanje. Zelo aktualno je tudi vprašanje obnovitve konvencije med predsedstvom italijanske vlade in radiotelevizijskim podjetjem RAI, ki financira in ureja slovenske radijske in televizijske programe in informativne oddaje v FJK. „V tem smislu gre posebno pozornost nameniti tudi utrditvi kadrovske strukture, ki se je v zadnjih letih nemalo okrnila“, je po srečanjih poudaril deželni svetnik Gabrovec.

Bolj zapleteno je z reformo združnega kredita, kjer komaj objavljeno vladno besedilo ni zadostilo pričakovanjem niti Južnih Tirolcev, kaj šele naše stvarnosti. „Poslancu Alfreiderju sem zato posredoval povzetek predlogov, ki sta jih izoblikovali obe naši zadružni banki iz Tržaške in Goriške, s

prošnjo, da jih osvoji v sklopu prizadevanj južnotirolske poslanske skupine. Isto sem priporočil tudi senatorju Karlu Zellerju“, je še poudaril Gabrovec.

Z ladinskim poslancem Alfreiderjem se je deželni tajnik SSK dogovoril za vrsto naknadnih stikov in poglobitev problematik, ki zadevajo tako manjšinska vprašanja in sodelovanje med manjšinskimi strankami kot tudi zaščito in utrditev upravne avtonomije območij samostojnih dežel v luči ustavne reforme. S Tamaro Blažina se je predstavnik SSK pogovoril tudi o bližnjih upravnih volitvah, ki so se na Tržaškem še dodatno zapletle s sklicem primarnih volitev. Prav tako je tekla beseda o sklicu zadnjega omizja za manjšine in o potrebi po vse večji tvorni uskladitvi političnega nastopanja med obema strankama in skupaj z ostalimi subjekti v manjšini, začeni s krovnima organizacijama in paritetnim odborom.

Srečanje v Trstu

Giacomini, Bandelj in Pavšič o slovenski šoli

Prvo srečanje med predsednikoma krovnih organizacij SSO Walterjem Bandeljem in SKGZ Rudi Pavšičem ter vodjo deželne urada za slovenske šole Igorjem Giacominijem je bilo temeljito in plodno. Sogovorniki so na tržaškem sedežu SSO podrobno pregledali stanje in perspektive slovenskega šolstva v Furlaniji Julijski krajini v vseh treh pokraji-

nah, evidentirali so kritičnosti in svetle točke ter nakazali smernice dela za jutrišnji dan. V obravnavi naslednjega šol-

Rudi Pavšič, Walter Bandelj in Igor Giacomini (foto damj@n)

stva na Videmskem so se še posebej lotili vprašanja ustanovitve dvojezičnega šolstva v Terskih dolinah po modelu špeterske šole, za Kanalsko dolino pa si prizadevajo za trijezično šolsko ponudbo. Večjo pozornost so sogovorniki namenili pošolski ponudbi v tržaškem mestu v okviru obnove ali vračanja Narodnih domov pri Svetem Ivanu in v mestnem središču, pa tudi obnove Stadion 1. maja. Da je bil sestanek zelo uspešen, so se strinjali vsi trije sogovorniki, padel pa je tudi predlog, da se ustanovi stalno omizje za odprta vprašanja slovenske šole v Italiji in koordinirano delo v njeno korist.

V ospredju manjšine

Serracchianijeva in Torrenti sta sprejela SKGZ, SSO in UI

Predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchianija in deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti sta pred kratkim v deželni palači v Trstu sprejela predstavnike treh manjšinskih organizacij. Navzoči so bili predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO) Walter Bandelj, odgovoren za evropske projekte pri SSO Ivo

Corva, predsednik Slovensko kulturno-gospodarske zveze Rudi Pavšič (SKGZ) in predsednik Unije Italijanov Maurizio Tremul. Govor je bil o evropskih projektih, pri čemer je Serracchianija poudarila, da bo Furlanija Julijska krajina še naprej zagovarjala dejavno vlogo narodnih skupnosti, ki so s svojim delovanjem in skupnimi pobudami veliko prispevale k izboljšanju kulturnega dialoga v Italiji, Sloveniji in na Hrvaškem.

ARC/PV

Povejmo na glas

Ni ljubezni med narodi

Ob vsem tem, kar se sedaj dogaja, obide človeka prepričanje, da ni ljubezni med evropskimi narodi. Ni med njimi solidarnosti, čeprav bi bila ta edino koristna. Ljubezen med narodi kot da ni nikoli zares obstajala in ne obstaja niti danes, potem ko očitno ni bilo storjenega nič odločilnega, da bi bilo drugače. Kriza s pribežniki je v nekaj mesecih zamajala Evropo kot potres, ki poruši vse, kar ni zares trdno. Evropa s svojimi opevanimi vrednotami razpada kot hiša iz kart. Ni in ni moglo priti do učinkovitega skupnega dogovora, kako se soočiti z gromozanskim prilivom prišlekov. Skupni dogovor se zdi nemožen, potem kakor skupnost evropskih držav sploh ne obstaja, skupnost, ko vsi mislijo na vse in vsak tudi za druge. Namesto skupnosti bruha na površje skrb zase, vsak narod pričinja skrbeti le zase, se boji le zase, se potegne nazaj in vase in naenkrat mu za druge narode ni nič mar v prepričanju, da je tako zanj najbolje. Popolnoma izgubi iz vida dejstvo, da so drugi narodi v podobni ali enako hudi situaciji in da bi bilo neskončno bolj koristno, ko bi reševal problem skupaj z drugimi. Neskončno bolj koristno, medtem ko je sebično zapiranje vase odločitev, ki napoveduje le škodo, in to nedopovedljivo. Najprej se je s parado grobega egoizma "izkazala" Madžarska, sedaj pa še Avstrija, ki brez kakršnega koli dogovora z drugimi na bolj ali manj zakrit način zapira svoje meje in zastruje odnos do beguncev. Ob objavi te namere in ob prisotnosti ministrice za notranje zadeve se je

na meji s Slovenijo zgodilo nekaj nezaslišanega. Policijske enote so razkazovale svojo pripravljenost s prijemi v primeru nasilja s strani pribežnikov, se pomikale v vrsti s štiti pred telesom ali pa zgrabile morebitnega nepokornega prišleka v stilu deset na enega. Te prizore je bilo mogoče videti na slovenski televiziji in je bilo ob njih mogoče le osupniti: kaj smo res že prišli tako daleč, da razkazujemo svojo namero po uporabi nasilnih sredstev? Kot rečeno, pa vsemu botruje dejstvo, da ni ljubezni niti med evropskimi narodi, ki so šele v zadnjem obdobju zares našli pot do miroljubnega sobivanja. Verjetno smo pri tem kar pozabili na zgodovino, ko so skozi stoletja na evropskih tleh divjale vojne in so narodi obračunavali drug z drugim, prav gotovo ne zato, ker bi med njimi valovala strpnost ali celo prijateljsvo. Na srečo smo medsebojno sovraštvo presegli, vendar se pomaknili le do ravni egoizma in misli zgolj nase, še vedno ne čutimo drug do drugega človekoljubne solidarnosti, ki bi nas smotrno povezovala. Čas bi bil, da bi otroke, mlade in sploh vse usmerjali v ljubezen do drugih narodov, najprej do sosednjih, vendar o tovrstni spodbudi ni dosti slišati. Kako je to mogoče? Lastne otroke in mlade usmerjamo le v ljubezen do lastnega naroda, vendar je to premalo. Premalo za te čase, ki se bodo brez ljubezni do vseh vse bolj nagibali v strah pred drugimi, v nasilje in uničevanje vsakršne srečne skupnosti.

Janez Povše

Prejeli smo

Pojasnilo o Prešernovi proslavi v Gorici

S pošt. uredništvo!

V zvezi s Prešernovo proslavo, ki je potekala v Kulturnem domu v Gorici, v soboto, 6. februarja, in o kateri je vaš tednik pozneje poročal, bi rada v najinem imenu ter v imenu ostalih sodelujočih dodala še nekaj pojasnil. Ta se nama zdijo pomembna tako za razumevanje sporočila proslave same kot tudi za razumevanje lika Alda Klodiča, čigar spominu je bilo dogajanje posvečeno.

Da smo se Benečani v tako velikem številu odločili sodelovati na osrednji proslavi ob dnevu kulture v goriškem Kulturnem domu, ni naključje. V tem času mineva namreč eno leto, odkar je prerano umrl kulturni delavec, pesnik, skladatelj in še marsikaj iz Rečanske doline. Vodilo njegovega dela je bilo od nekdaj soustvarjanje in sodelovanje v skupni viziji vseh Slovencev: zamejcev iz vseh treh

pokrajin v Italiji, kot tudi sonarodnjakov iz matične domovine. Njegovo podobo o enotnem kulturnem prostoru smo skušali uresničiti s predstavo, katere gledalci ne bi bili samo mi Benečani, ampak vsi zamejci, k sodelovanju pa smo v tem duhu povabili tudi umetnike iz Trsta in Gorice, predvsem pa mladino.

Aldo je zelo cenil sodelovanje vsakogar. Verjel pa je v mlade in v njihov prispevek k spremembam in kulturni rasti. Delal, pisal, ustvarjal je zanje, rad je sodeloval z mladino vseh starosti, rad jim je zaupal in jim prepuščal vajeti. Zanj bi bil vsekakor velik dosežek in veliko zadovoljstvo, ko bi lahko videl, koliko mladine je sodelovalo pri tej predstavi. Poleg zbora Mladi lujerji in Beneškega gledališča, nam je uspelo ob tej priložnosti privabiti k sodelovanju tudi učence dvojezične šole iz Špetra, ki so sestavili svojo gleda-

liško skupino, in celo mali orkester Glasbene matice iz Špetra. Velik dosežek, če pomislimo, da je začel Aldo delovati kot kulturnik v časih, ko dvojezične šole in glasbene šole v Benečiji še ni bilo niti v zametkih. To, da so se na predstavi zbrali sedanji in nekdanji učenci ter profesorji špeterske podružnice GM, potrjuje, da njegov trud in njegovo delo nista bila zaman, ampak da sta pustila bogate sadove. Veseli smo, da je bila ta proslava na Goriškem, izven Benečije, in ravno na dan slovenske kulture. Aldo Klodič je bil namreč pomemben tako za Benečijo kot za celotno zamejstvo in za celotni slovenski kulturni prostor. Prav zaradi tega smo za realizacijo te predstave iskali sodelovanje tudi izven našega beneškega prostora, kar se je delno uresničilo. Z Goriškega sta bili mladi pevki Rada Vizintin in Mateja Jarc ter štirje člani orkestra, s Tržaškega glavna protagonistina spevoigra Kraljica Vida, Mojca Milič, in Goran Ruzzier. In to v duhu ideje, da poleg skupnega kulturnega prostora moramo pridobiti tudi skupno vizijo. Drugače ne gremo nikamor.

Davide Klodič in Margherita Trusgnach

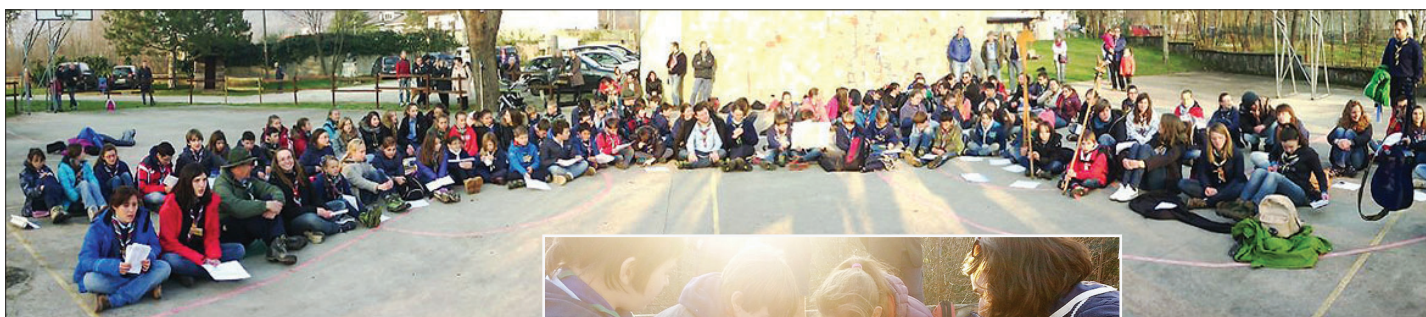
JAMLJE Tržaški in goriški skavti so praznovali dan spomina

Bodimo povezani!

Vsako leto skavti po vsem svetu, danes jih je že več kot 40 milijonov, 22. februarja praznujejo dan spomina. Na ta dan se spominjajo rojstnega dne svojega ustanovitelja in se vedno znova, skupaj, ob tabornem ognju, zazrejo v korenine skavtskega bivanja in njegov odmev za prihodnost. Dne 22. februarja 1857 se je v Londonu rodil lord Baden Powell, med skavti poznan tudi krajše kot Bi-Pi. Ta nadvse pomembni mož je utemeljil skavtizem kot način življenja, skavtsko metodo pa kot pomembno pedagoško metodo, ki stremi k celostni vzgoji za življenje.

želimo odrasti in delovati kot samostojne, a hkrati čuteče in z drugimi povezane osebnosti. Biti moramo v stiku s sabo, a hkrati odprti navzven. Biti del skupnosti s prijatelji, ki nas oblikujejo, s skavtizmom, ki vzgaja za vrednote, in danes ta element prihaja še posebej v ospredje, tudi globalno. Nismo izolirani posamezniki, temveč vedno del tudi nečesa širšega. Voditelji so poskrbeli za obilo smeha, ko so uprizorili prizor, v katerem Baden Powell poskuša na vse načine poslati sporočilo svetu, vsem skavtom za dan spomina – a ne ve, kako bi to storil. V skladu s stoletjem, v katerem je deloval, seveda ne pozna modernih me-

najnovejšo tehnologijo. Mark Zuckerberg se raje nasloni na družabna omrežja in ustanovitelju predlaga dobri, "stari" facebook. Rezultat? Čez nekaj vrstic... Med dopoldanskim programom so volčiči, izvidniki in vodnice ter roverji in popotnice na različne načine spoznavali pomen povezanosti - s sabo, prijatelji, skupnostjo; le enakovredni in med

V Jamljah so se minulo nedeljo zbrali skavti Slovenske zamejske skavtske organizacije. Dogodka ob dnevu spomina so se udeležili skavtski voditelji in skavti vseh treh starostnih vej iz Trsta, s Krasa in iz Gorice. Srečanja se je udeležilo krepko nad 100 skavtov. Tema letošnjega dneva spomina, ki jo je predlagal WAGGGS, ena izmed dveh svetovnih krovnih skavtskih organizacij, je bila *povezanost (connect)*. Biti povezan s samim sabo, s prijatelji, s svetovnim skavtskim gibanjem (WAGGGS-om), biti povezan s svetom. Vsaka izmed "vej" povezanosti je nadvse pomembna, če

to komunikacije, zato se zadeve loti bolj tradicionalno. Poskušajo si pomagati s poštnimi golobi. Z ognjem, dimnimi signali poskušajo predati sporočilo, želi napisati pismo za vse skavte, a kaj, ko ne pozna naslovov... Še tako velik skavt se lahko znajde pred povsem administrativnimi zadregami in komunikacijskimi šumi. Na pomoč mu priskočita Bill Gates in Steve Jobs – ponudita mu

sabo povezani tvorijo namreč zadovoljno osebo. Po kosilu so se skavti zopet zbrali ob tabornem ognju. Bi-Pi, še zjutraj najbolj vzoren, prvi skavt, je bil popolnoma zasvojen s svojim modernim telefončkom, od katerega je le redkokdaj dvignil zaslanjan pogled.

Ostali skavti so po celotnem dnevu, v katerem so se iz moderne tehnologije sicer nekoliko ponorčevali, niso se je pa nič kaj posluževali, delovali precej bolj sveže kot "Baden Powell". Vsaka starostna veja je predstavila spoznanja dopoldneva, med njimi pa je bilo skupno pravilo, da je najlepše biti povezan - v resničnosti, pristnosti in iskrenosti. Tudi zunaj, v skupnosti, v naravi. Skavtsko praznovanje se je končalo s sveto mašo, ki jo je daroval g. Marijan Markežič.

Barbara Fužir

Naši domovi, bogastvo ali breme? (11)

Krožka za družbena vprašanja Anton Gregorčič in Virgil Šček

Vsi stanovanjski objekti nimajo značilnosti domov, ker ne predstavljajo celotne stavbe, kot je bil govor v prejšnjih številkah Novega glasa. Raznolika dejavnost slovenskih društev in organizacij poteka tudi v prostorih, ki so manjša ali večja stanovanja. V takih stanovanjih, sedeža Krožkov za družbenopolitična vprašanja Virgil Šček iz Trsta in Anton Gregorčič iz Gorice. Možnosti za pridobitev teh prostorov ne bi bilo brez pomoči Slovenije oziroma Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ti pogoji pa so nastali po demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije ter posledični vključitvi celotne slovenske narodne skupnosti v FJK in sistem sofinanciranja društev in organizacij.

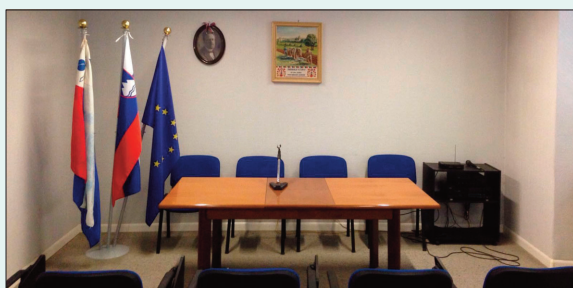
prostor, kjer je bila do pred kratkim knjižnica prof. Borisa Pahorja, sanitarije in sejna dvorana, ki je bila 24. novembra 1995 poimenovana po Josipu Vilfanu. Poleg Krožka Virgil Šček ima v stanovanju sedež tudi društvo Skupnost, ki izdaja istoimensko glasilo.

lo. V teh prostorih pa ima svoj deželni sedež tudi edina slovenska politična stranka v zamejstvu, Slovenska skupnost. Stranka SSK je predhodno imela sedež v ul. Macchiavelli, zaradi dotrajanosti teh prostorov pa se je vodstvo odločilo, da se preselijo na ul. Gallina. V prostorih v ul. Gallina potekajo razna predavanja, okrogle mize in tiskovne konference, več je tudi sestankov, občnih zborov in kongresov. V sklopu Krožka Vir-

gil Šček so pripravljali gradivo t. i. zbirke "belih priročnikov" oziroma knjižnih izdaj, ki so bile posvečene zgodovinskemu in političnemu udejstvanju Slovencev v Italiji pri zagovarjanju narodnih pravic. Pomemben pa je tudi arhiv političnih in volilnih plakatov ter dokumentov o samostojnem političnem nastopanju Slovencev na Tržaškem in v deželi FJK. Goriški krožek Anton Gregorčič je bil ustanovljen leta 1974 in je imel svoj sedež v ul. Santa Chiara. Žal, tisti prostori niso zadostovali za delovanje, saj se je le-teh po-

služeval tudi goriški del stranke Slovenska skupnost, pa tudi v takratnem Katoliškem domu je primanjkovalo primernih prostorov

membno vlogo in predstavljata delež imovine slovenske narodne skupnosti v FJK.

Julijan Čavdek

Naši študentje v Ljubljani / Štefan Žužek

Biti v zraku!

Ime: Štefan Žužek
Študiraš na: Fakulteti za Strojništvo v Ljubljani, smer Letalstvo

Doma si iz: Mavhinja
Najraje: smučam!

Štefan, izbral si zelo poseben študij. Kako si prišel do te odločitve?

Privlačilo me je najprej to, da študiram izven države, v Ljubljani je bolj zanimivo. Primož Rogelja, ki je to smer končal pred mano, mi je povedal, da so zelo organizirani. Predvsem pa me je zanimalo letenje kot tako: biti v zraku je nekaj nenavadnega, je zelo specifičen poklic. V 4. višji sem bil eno leto na izmenjavi v Ameriki. Opravi sem toliko letov po Ameriki, toliko ur letenja, da sem se začel spraševati, kako je voziti ta velika letala. Zaradi tega poklica tudi veliko potuješ. Biti po svetu, biti malo "cigan", to mi je res všeč!

S katerimi predmeti se srečuješ?

Prvi dve leti sta splošni, enaki za vse smeri na fakulteti, imamo splošne inženirske predmete. Na sredi drugega letnika pa moramo izbrati, za katero smer se bomo opredelili: mehatroniko, letalstvo ali druge. Prvi dve leti sta praktično sama matematika in fizika v gradnji, tretje leto pa so bolj fizika in matematika letal, sistemi na letalih, navigacija letal, mehanika letala itd. Do konca tretjega letnika moramo izvesti tudi minimalno 45 ur letenja pri katerikoli šoli letenja, lahko v Portorožu, Ajdovščini ali drugje. Praktični izpit na koncu predstavlja licenco PPL (Private Pilot License), to licenco moramo pridobiti do konca 3. letnika. To ni v zvezi s fakulteto, fakulteta ti da program, predmete. Sam moraš izven fakultete iti do šole letenja, opraviti izpit teorije in potem začneš leteti. Fakulteta ti ne krije stroškov. Dajo ti samo kot obveznost, da to narediš. Teorija ni tako težka za to prvo licenco, potem pa je vse težje, izpiti, letenje čez dan, ponoči...

Ko končaš ta triletni program boš torej...

Bom diplomiran inženir strojništva, ampak ker sem šel na letalstvo, bom imel potrdilo, s katerim bom lahko šel na izpit teorije velikih letal, tako da potem mi ne bo več treba plačevati za ure teorije. Ta izpit delaš na Agenciji za letalništva Slovenije, to je državni izpit. Izpiti tretjega letnika pa moram opraviti z uspehom, višjim od 75%, ker pravijo, da če postaneš pilot, moraš to snov obvladati. Dejstvo, da obiskujem fakulteto, je plus bodisi s finančne plati bodisi, ker bom imel tudi diplomu, bom inženir, tako je lažje dobiti službo. Potem se lahko seveda vpišem na magistrski nivoju, lahko grem v Italijo, Nemčijo, problem je lahko seveda jezik. Bodisi jaz, ki bom končal letalstvo, bodisi, recimo, sošolec, ki konča mehatroniko, lahko greva oba dva npr. v Trst na fakulteto Ingegneria dei materiali. Sam za

zdaj še ne vem, kam bi šel, moram še premisliti. Zaradi današnje krize se vsak dan vse spreminja.

Če bi šlo vse po idealnih načrtih?

Bi šel v tujino, kakorkoli, ker gre za življenjsko izkušnjo. Bolj kot za boljše ali slabšo univerzo gre za izkušnjo. In za jezik, da se človek nauči še enega jezika. Danes je to zelo pomembno!

Veš, kako bi tvoj študij izgledal v Italiji?

Letalstvo nima svoje smeri. V Italiji obstaja, recimo, Ingegneria astronautica, to je edina taka, kjer bi lahko nadaljeval magistrski, a je izredno težka, letno to smer konča, recimo, trideset ljudi, ki gredo potem po navadi delat v Rusijo, za vesoljsko tehniko... Tu je ogromno matematike, še dosti več, kot jo imam jaz. Po treh letih se bom z matematiko za zdaj zadovoljil. (smeh)

Kateri so največji plusi študija v Ljubljani?

Študent ima v Ljubljani subvencionirano hrano, stipendijo, vsega tega v Trstu ni, tudi taks v Ljubljani ne plačujemo. Iz pogovora s svojimi nekdanjimi sošolci, ki študirajo zdaj v Trstu, sem spoznal, da so profesorji v Ljubljani bolj na razpolago, si vzamejo več časa za študente. Če asistenta prosim za govornilo uro, mi bo gotovo posvetil čas. Obvezna praksa je tudi zelo dobra zadeva. Tega žal v Trstu ni. Prva tri leta, če hočeš, jo narediš, tu pa je obvezna. Študent tako za kratek čas ni več študent, postane mož. Ga "vrže malo" v življenje, in to je zelo dobro.

Kako doživljaš Slovence?

Mi smo zelo različni od Slovencev v Sloveniji. Seveda sem Slovenec in sem tega zelo vesel. Podobni smo tudi Italijanom. A nihče nam ni tako podoben kot mi sami sebi! (smeh) Če tako pomislim, imam prijatelje samo iz Primorske, Kopra, Nove Gorice, Vipave, nimam prijateljev dlje od Postojne! Vsi so ob meji, govorijo kot jaz, imajo isto mišljenje, smo malo bolj trdi.

Pogrešaj naš zamejski svet?

Ne, ker imam v Ljubljani toliko dela, da niti ne pomislim na to. Ko sem v Ljubljani, se skušam družiti z novimi ljudmi, ne s tistimi, ki jih srečujem tu ob koncu tedna. Pogrešam pa morje, to je tisto, kar ti daje vtis, da si na odprtem, ko sem v Ljubljani, Mariboru, v notranjosti, se počutim malo zaprt.

Lucija Tavčar

Kulturne razlike med krščanstvom in islamom v odnosu do nežnega spola

Ženske, Jezus in Mohamed

Kakšen je bil odnos do žensk že pri nastanku krščanstva in islama? Odnos do žensk štejemo za eno od meril zrelosti te ali one družbe, kulture ali civilizacije. Religija ima pri tem že od pamtveka ključni pomen. Ali je možen tudi islamski feminizem?

Češki verski list Katolički tydeník (Katoliški tednik), glasilo vseh diecez v Češki republiki, že precej časa posveča veliko pozornosti migrantski krizi, z različnih vidikov obravnava temeljne značilnosti islama vseh denominacij in bralcem skuša predstaviti bistvo verskih in kulturnih razlik med islamskim in krščanskim svetom. Povzemamo nekaj stališč, ki jih na omenjene teme najdemo predvsem v tem največjem češkem katoliškem glasilu.

Razlika med Jezusom in Mohamedom
Najvidnejša zunanja razlika med Jezusom in Mohamedom je, da je začetnik islama imel več žena. Jezus, začetnik krščanstva, pa je ostal sam, čeprav je bila dolžnost judovskih rabinov, da se poročijo. Oba, Mohamed in Jezus, sta ženskam izkazovala največje spoštovanje in čast, čeprav vsak na svoj način in z nekoliko drugačnimi posledicami, je zapisal Martin T. Zikmund, teolog in evangeličanski pastor, sicer eden od urednikov lista Katolički tydeník ter cenjen pisec knjig in člankov.

Mohamed in Hatidža

Pomagajmo si najprej z delnim povzemanjem spletnih strani Islamske skupnosti v R. Sloveniji (dalje IS RS). Za Mohameda je bila najpomembnejša zveza s Hatidžo, njegovo prvo ženo, v materialnem in duhovnem pogledu. Hatidža (ali tudi Hadidža) je bila bogata dedinja, po očetu je nadaljevala trgovanje. Mohamed je bil vodilni njenih trgovskih karavan. Ker je slovel kot zelo dober in zanesljiv človek, mu je Hatidža, že drugič vdova, prek svoje prijateljice, kot je bila takrat navada, ponudila poroko. Preden se je Mohamed za njo poročil, je bil reven, s poroko pa je bil materialno prekrbljen. Kot poudarja Martin T. Zikmund, je bil Mohamed prav zato lahko odprtejši za duhovni razvoj in premišljevanje, njuna zveza pa je temeljila

na medsebojni naklonjenosti in duhovni podpori.

Mohamed je bil, ko sta se poročila, star petindvajset let, ona pa približno štiri-deset let.

Skupaj sta živela kar četrto stoletje. Tisti čas Mohamed ni imel nobene druge ženske, po Hatidžini smrti pa se je poročil večkrat. Uradne spletne strani Islamske skupnosti v Sloveniji navajajo, da devetkrat, časopis Katolički tydeník pa piše, da je pozneje imel enajst ali menda celo trinajst žena. Hatidža je Mohamedu rodila šest otrok, štiri hčere in dva sinova, ki pa sta kmalu umrla.

Hatidža je bila prva, ki ji je Mohamed prenesel svojo izkušnjo, ko je pri štiridesetih doživel prva razodetja meleka Džibrila (v krščanstvu je ta sel angel Gabrijel). Pozorno ga je poslušala, mu vlivala samozavest in ga spodbujala pri njegovem božjem poslanstvu (vir: po IS RS).

Sam Mohamed je o Mariji in Hatidži dejal (vir: IS RS): "Merjem, mati poslanca Isa, a. s. (Jezusa), je najboljša ženska na nebu. Hatidža, Huvejlidova hči, pa na Zemlji". Na istem mestu lahko o Hatidži peberemo še: "Pripada ji tudi posebno mesto v dženetu (raju)".

Pomen Jezusove matere v krščanstvu in pomen Hatidže v islamu je nekoliko podoben, ne gre pa za tudi enačiti, poudarja Martin T. Zikmund, kajti, dodaja, Mariji je bil najvišja duhovna avtoriteta Jezus.

Jezus in pomoč žensk

Niti Jezus ni bil brez ekonomske pomoči žensk, četudi v skromni meri. Gre za ženske, ki so zaradi svojega premoženja bile pravzaprav svobodne in neodvisne, pravi Martin T. Zikmund: "Jezus jim je spremenil življenje, mu dal novo vsebino, in tako so se pridružile

njegovi skupini".

Na začetku osmega poglavja Lukovega evangelija, spomnimo, piše: "... z njim so bili dvanaštieri in nekaj žena", ki jih je ozdravil zlih duhov in boleznih: Marija, imenovana Magdalena, iz katere je odšlo sedem demonov, Ivana, žena Herodovega oskrbnika Husa, Suzana in veliko drugih, ki so jim stregle iz svojega premoženja, kot je recimo Marija Mag-

dalska". (Lk 8, 2-3)

Zgovorna je prilika o Jezusu in grešnici v Lukovem evangeliju (Lk 7, 36-50), kjer beremo: "In glej, žena, ki je bila v mestu grešnica, prinese, ko zve, da sedi za mizo v hiši farizejevi, alabastrovo steklenico mazila, jokajoč je stopila od zadaj k njegovim nogam in mu s solzami začela močiti noge; brisala jih je z lasmi svoje glave, jih poljubljala in mazila z oljem".

Farizej Simon, Jezusov gostitelj, se je zgražal, ker je priležnici Jezus dovolil, da se ga dotika. Jezus njenemu kesanju in dejanju ljubezni ni nasprotoval - odpustil ji je grehe, saj je izkazala veliko ljubezni, ljubezen pa je temeljno načelo Biblije, poudarja Martin T. Zikmund. Ženske so v Jezusovem življenju imele pomembno vlogo na Veliko noč, ko so ga križali, opozarja Martin T. Zikmund. Kajti pogumno so ostale v njegovi bližini, zmedeni in strti apostoli pa so

se razen Janeza porazgubili v množici. Ženske so tudi prve prinesle vest o Jezusovem vstajenju. Paradoksalno je, da pričevanje ženske v judovstvu ni imelo velike veljave, toda krščanstvo temelji prav na pričevanju žensk, zapiše Martin T. Zikmund.

Pomebno je tudi, da Kristus ne dela razlik med ljudmi, kot Martin T. Zikmund opozarja na pismo apostola Pavla Galacjanom. Dodajmo, da o tem govori dva ključna stavka (Gal 3, 28-29):

"Ni ne Juda ne Grka, ni ne sužnja ne svobodnjaka, ni ne moškega ne ženske: kajti vsi ste eden v Kristusu Jezusu. Če pa ste Kristusovi, ste potemtakem Abra-

hamovi potomci, po obljubi pa dediči".

Ženska je, skratka, tudi glede vere enaka z moškim. Jezusov odnos do žensk je močno zaznamoval kasnejšo podobo krščanstva, ki je sicer več stoletij bilo pod

vplivom patriarhalnega modela družbe, poudarja Martin T. Zikmund.

Ženske, islam in ekscese

Ekscese migrantov, ki se zadnje čase dogajajo po Evropi, češki profesor arabistike in islamolog Luboš Kropáček v pogovoru za list Katolički tydeník pripisuje zlasti frustracijam mladih moških, množični psihozi, predvsem pa skrajni zlorabi šeriatskega prava in islamskega moralnega nauka ter izmalicičenim predstavam o evropskih ženskah. Ker so nepokrite, so torej "lahke" v primeri z muslimankami, ki so pokrite in se brez moškega spremstva ne smejo kazati v javnosti.

"Muslimanov je več kot milijarda in pol", pravi prof. Kropáček, "razmere po svetu pa se zelo razlikujejo, pač glede na celino, državo in regije. Razlike so tudi med družbenimi sloji, in to zlasti glede na izobrazbo in materialni položaj. Izobrazbena raven v muslimanskem svetu

je v zadnjih desetletjih znatno dvignila. Prav tako pa se je razmahnil fundamentalizem v službi različnih političnih in gospodarskih interesov ter zaradi pohlepa po oblasti".

Kot še pravi profesor Kropáček, evropski nazor, da so muslimanske ženske zapostavljene, po mnenju islamskih konservativcev in tradicionalistov izhaja iz napačne evropske optike. Kajti moški kot glava družine mora, tako veleva Koran, zagotoviti vsakršno, ne le materialno varnost ženske.

Položaj žensk v muslimanskem svetu je različen, pravi prof. Kropáček: "V različnih muslimanskih državah vidite vsaj deloma odkrite, a tudi popolnoma pokrite ženske, ki moškemu ne bodo segle v roko, so pa muslimanske države, kjer najdete tudi izjemno izobražene ženske, nekatere so ali so bile ministric, predsednice vlad in držav, rektorice univerz, recimo v Pakistanu, Bangladešu, Turčiji, Kuvajtu..."

Vendar so primeri prej omenjenega uveljavljanja muslimanskih žensk še vedno redki. Šeriatsko pravo še vedno zapoveduje, da ima ženska moškemu podrejeno mesto in vlogo. Skratka, pravi Kropáček, gre za model patriarhata, ki je precej podoben tistemu, kakršen je bil stoletja v veljavi povsod po svetu, še ne tako davno tudi v Evropi.

Islamski feminizem?
Islamolog Luboš Kropáček omenja tudi islamski feminizem. Za zdaj nastaja sicer zunaj islamskih držav, pravi, uveljavljajo pa ga izobražene Pakistanke v ZDA, turške intelektualke v Nemčiji ipd. "Vedno več je glasov, ki se zavzemajo za novo razlago Korana, po katerem so ženske, v duhu božje pravičnosti, že od vsega začetka sveta enakopravne z moškimi. Zagovarjajo tudi tezo, da imajo ženske enako kot moški pravico razlagati Koran".

V islamskih reformnih gibanjih imajo številne ženske pomembno vlogo, trdi prof. Kropáček, vendar je proti "novotarijam" zelo velik odpor, zlasti tistih, ki so zagovorniki tradicionalne moške dominacije. Tako kot je v zahodnem svetu trdovraten moški šovinizem do žensk ali "mačizem".

Položaj žensk v islamski skupnosti je pač eden glavnih zadržkov do kulturnih razlik, ki jih Evropejci dandanes vidijo v islamu.

Peter Kuhar

Cerkveni in družbeni antislovar (16)

O kot OLIMPIJADA

Ni bilo tako enostavno najti primerne snovi za črko -o, nazadnje sem se odločil za naslovno. Poleti bomo namreč spet lahko spremljali olimpijske igre, ki bodo v Riu de Janeiro v Braziliji. Naj takoj povem, da sem jih spremljal tudi sam, pa da jih tudi tokrat bom, vsaj do neke mere. Vesel bom, če kdo od slovenskih športnikov doseže kako odličje, a to ne sme biti izgovor, da ne bi izpostavili določenih zadev, ki se skrivajo za pogruntavščino modernih olimpijskih iger, kot jih označujejo. Že pred časom je o tem pisal Vittorio Messori, marsikdo, tudi v Cerkvi, pa je bil takrat jezen, pa tudi danes se bo kdo našel. Kdo drugi se jezi, ker se nekateri poslužujemo tudi t. i. "apologetike", a naj tudi tem povem, da je to zato, da bi pokazali, kako zgodovina ni nekaj enoznačnega, temveč je kompleksna. Velikokrat lahko spremljamo fenomen, za katerega se lahko zahvalimo filozofu Gianbattistu Vicu iz Neaplja, imenuje pa se "heterogeneza ciljev". Gre za to, da se v resničnosti željeni cilji obrnejo v svoje nasprotje, da torej na koncu dosežemo nasprotni učinek od želenega. Te-

mu procesu niso ubežale niti olimpijske igre, ki so bile postavljene kot neka manifestacija ali celo bogoslužje nove religije, ki se je z gledovalca pri antičnem čaščenju telesa in zunanosti. Danes to službo opravlja religija športa. "Istočasno pa so ob ustanovitvi leta 1896 želeli doseči to, da bi slavili bratstvo med narodi, mir med državami, amaterstvo,

petnajst stoletij krščanstva, ki so ga obsojali zapostavljanja, če ne celo zaničevanja, telesa in lepote". Ustanovili so igre v Atenah, kar tudi ima svoje sporočilo, saj "so bile v Pavlovo časa nasprotnik Jeruzalema par excellence". Prvotni cilji, da bi slavili namreč bratstvo in mir med narodi, amaterstvo in kavalirskost, se je "sfižil". "Prizorišča iger so že več desetletij polja, obkrožena z jarki in bodečo žico, ob njih pa je cela kopica oboroženih mož, ki želi preprečiti tiste atentate in pokole, ki so igre večkrat krvavo zaznamovale. Znotraj tega bunkerja najdemo sektaški nacionalistični duh, po katerem je vsako sredstvo dobro za povečanje bere odličij, da bi tako posamezna zastava plapolala čim višje". Ni treba omenjati raznih bojkotov in utrjevanja režimskega prestiža z igrami. Pa tudi: "Zastonjskost" se je prelevila v velik biznis in zlato žilo za vse, vključno s

športniki, kar zagotavljajo razni sponzorji, vlade, medijske hiše". Poveljevanje telesa pa je ob želji po zmagi privedlo do ekstremov, ki jih poznamo. Najbrž tudi ni treba spominjati, da za mednarodni olimpijski komite vojne ne obstajajo, saj so potekale trikrat manj, kot je uradno zapisano - tokrat naj bi bile 31. igre, a so v resnici 28., saj jih leta 1916, 1940 in 1944 ni bilo.

Andrej Vončina

USMILJENJE JE OBRAZ CERKVE (2)

Primož Krečič

POMEN USMILJENJA

Zato je tudi veliko poslanstvo Cerkve, da oznanja in živi ta veliki dar usmiljenja. Sredi kaosa sodobne brezčutnosti in nezaupanja moramo ponovno premisliti razodetje o Bogu, ki je bogat v usmiljenju. (Ef 2,4) Sveti Avguštín, ki je sam doživel Božje usmiljenje in pomoč, potem ko se je oddaljil od nje, je zapisal v svojih *Izpovedih*: "Hvala ti in slava ti, studenec usmiljenja! Jaz sem bil zmerom bolj siromašen, ti pa meni vedno bližji". Ljudje ne moremo hvaliti Boga, dokler ne sprejememo njegove usmiljene ljubezni. Nekdo je zapisal, da bi tudi Cerkev morala molčati o Bogu, dokler ne bi spregovorila o njegovem usmiljenju in o usmiljenih ljudeh, ki tudi sredi 21. stol. verujejo v Boga usmiljenja. Papež Frančišek pravi, da je usmiljenje edina pot, ki more zaustaviti gibanje sveta proti katastrofi. Kardinal Kasper, ki je opozoril na usmiljenje s temeljito teološko analizo, poudarja, da je usmiljenje nepogrešljivo zdravilo in sestavina, ki manjka v družbi, toda, če dobro pogledamo, je to edini odgovor na nevarne ateizme in ideologije preteklosti in sedanjosti. Podoba Boga, ki kaznuje in povračuje, je mnoge pognala v strah glede njihovega večnega zveličanja. Tudi mladega Lutra je dolgo časa mučilo vprašanje, kako naj pride do dobrega Boga, dokler ni nekega dne spoznal, da Božja pravičnost v Svetem pismu Božja ni kot kazen, ampak pravičnost, ki opravičuje, rešuje, torej njegovo usmiljenje. Usmiljenje ni neko posladdano gledanje na božjo pomoč človeku, ki si želi, da bi ga v vsem uslišal, ampak resnični izziv, ki ni le teološki, ampak tudi socialen in političen. Zato mora dobiti usmiljenje sistematično podobo v krščanski misli in tudi praksi.

OSREDNJI POMEN BOŽJEGA USMILJENJA

Usmiljenje je središčna tema Svetega pisma in tudi v središču Jezusovega oznanila. Pomislimo samo na priliko o izgubljenem sinu ali bolje o usmiljenem očetu, priliko o usmiljenem Samaritanu in toliko drugih. Ne moremo prištati na delitev, da je Stara zaveza čas pravičnosti, Nova zaveza pa usmiljenja. Gotovo, da so razlike med Kristusom in Staro zavezo, Kristus je oznanjal dokončno usmiljenje za vse, ne samo za redke pravične. To razsežnost je pokazal že Janez Krstnik in jo je nadaljeval Jezus. Papež Frančišek je zapisal v buli *Misericordiae Vultus (Obličje usmiljenja)*, da usmiljenje razodeva skrivnost Svete Trojice, ki prihaja do nas. To je tudi temeljni zakon, ki ga nosimo v svojih srcih, da moremo z usmiljenimi očmi gledati brata, ki nam prihaja naproti. Usmiljenje tako povezuje Boga in človeka ter nas odpira k upanju, da smo vedno ljubljene, tudi preko ovir in mej, ki jih postavljajo naši grehi. (št. 2) Najbolj jasna podoba usmiljenja je Jezus Kristus, učlovečeni Božji Sin, ki se je izpraznil od svoje božanskosti in se nam približal v najbolj temnih in nemočnih stanjih, da bi ga začutili ob sebi in skupaj z njim stopili v osvoboditev. Jezus je učlovečeno Božje usmiljenje. Iz njega sije Očetova dobrota, ko je srečeval uboge in jim pomagal. Pred verniki črke in zapovedi ni obsodil žene, ki so jo zasačili v prešuštvo, ampak ji je odpustil grehe in jo povabil, naj več ne greši. Vsi poznamo sporočilo prilike o izgubljenem sinu ali bolje o usmiljenem očetu, pa tudi druge prilike: o usmiljenem Samaritanu, pastirju, ki gre iskat izgubljeno ovco, in toliko drugih. Ob začetku svetlega leta usmiljenja je papež Frančišek zapisal, da je Jezus Kristus obličje Očetovega usmiljenja. V njegovem razodevanju Božjega usmiljenja je povzete krščanske vere. Zato, kdor vidi Jezusa, vidi Očeta. (Jn 14,8) (št. 1)

S 1. STRANI Msgr. Alojzij Cvikel v Gorici

Moja naloga je dvigniti samozavest vernikov!

“Moje otroštvo je bilo zelo lepo”, je začel pripovedovati nadškof Cvikel. Rodil se je v Slomškovi župniji Nova Cerkev pri Celju. “Še danes se čuti, da je bil tam Slomšek kaplan, v župniji je pustil globoke sledi”. Alojzij je prvi od treh otrok, poleg staršev so bili še stari starši in teta. Oče je bil delavec: med vojno mobiliziran, ranjen, tri mesece v bolnišnici v Rimu, dve leti kot jetnik v Ameriki. Ker “ni bil na pravi strani, potem ni dobil nobene službe”, zato je delal, čeprav invalid, v kamnolomu, nato je krpal jame na cestah, drugače pa je bil izučen kot kolar. Živeli so v zadnji hiši v vasi, na hribu, v čudovitem kraju. “Vedno sem užival v naravi, živel sem z naravo. Iz otroštva mi ostaja lepo doživetje narave”. Ob tej lepoti je tudi njegova vera rasla in dobivala jasne poteze.

O poklicu

Ko je obiskoval tretji razred, je imel starejši jezuit, p. Ludvik Jęza, misijon; polno cerkev otrok je nagovoril in jim dejal, da je star in bo kmalu umrl; je pa rekel, da ga bo nekdo izmed njih gotovo nadomestil. “Če bi rekel, naj se kdo javi, jaz bi se javil!” Po misijonu je ta glas počasi šel v ozadje. V osmem razredu se je spet nekaj zgodilo med šmarnicami. “Zgrabila” ga je pripoved o nekem duhovniku in spet se je začel oglašati glas iz tretjega razreda: “Kaj pa, če je to tvoja pot?” Do cerkve je imel uro hoje. To je bil “milostni čas”, lahko je veliko premišljeval, “vse sorte se je v tebi rojevalo”. Tako je začel na list pisati razloge za in proti, ali je to njegova pot ali ni. Na koncu je potegnil črto in je bilo več razlogov za. Tudi učitelj v osnovni šoli ga je nagovoril, naj gre v gimnazijo. Vaški kanonik ga je peljal v malo semenišče in nato še k jezuitom, “tam smo se takoj zmenili”. Finančno ga je podprl boter, šel je v mariborsko malo semenišče “in zgodba je šla naprej”.

O starših in vzgoji

Staršem je msgr. Cvikel zelo hvaležen. Oče je veliko trpel, imel je težko delo. “Mama je bila pa vzgojiteljica”. Ko je kasneje študiral pedagogiko in psihologijo, se mu je zdelo, da bi mama lahko bila profesor, je pa bila “navadna kmečka mama”. Bila je zelo modra. “Ne spominjam se, da bi kdaj dvignila glas”. Znala je vzgajati k odgovornosti in tudi k iznajdljivosti. “Izredno bistra” je bila tudi stara mama: ni mogla hoditi, zelo rada je brala knjige in v vnuku vzbujala željo po branju. Preden je šel v šolo, je ob njeni postelji molil jutranjo molitev in ona ga je pokrižala. Bila je zgled modrosti in globoke vere, pravi svetniški lik. “Vloga starih staršev je bila zame previdnostna”. Starši so delali, stari starši so vzgajali.

Nadškofove prioritete

Na začetku službovanja si je nadškof Cvikel zadal nekaj prioritete. Na prvo mesto je postavil duhovnike: mariborska nadškofija ima 143 župnij, povprečna starost duhovnikov je več kot 60 let. Med njimi so mnogi utrujeni, bolni, nekateri tudi razočarani. Zato si je zadal kot

prvo skrb duhovnike, “da bi jim bil ves na razpolago”. Spremenil je način vizitacij: na obisku od poldne do večernih ur se srečuje z župnikom, skupinami, sodelavci, birmanci, župnijskim svetom itd. Za duhovnike so tudi imeli dvodnevno srečanje, na katerem so lahko povedali, kaj nosijo v sebi, s p. Rupnikom pa so se pripravili na sveto leto.

Druga prioriteta so mladi, birmanci: nadškof jih je hotel zbrati čim več, da bi skupaj začeli pripravo. Odprli so spletno stran birmancev. si, na kateri lahko najdejo gradivo, objavljali pa bodo tudi poročila. “Pomembno je, da čutijo, da jih je več, da niso sami!” Vprašanje pa je, kako mladim pomagati, da najdejo svoj prostor vsak na svoji župniji: “Mladi ostanejo, če se nekaj živega dogaja”. Skupine birmancev so se med seboj pobratile: eni molijo za druge, radi se obiskujejo, tudi tako se podpirajo.

Tretja prioriteta so župnikovi sodelavci: med njimi so danes zlasti pomembni ključarji, posebej tam, kjer ni stalnega duhovnika. Danes so na udaru družine, še posebej ko gre za versko vzgojo. Med nami je vedno več starejših in osamljenih, vedno več je tudi beguncev, je še dejal nadškof: zato je pomembna tudi dobrotelost. Tudi ta razsežnost služenja je prava prioriteta.

O finančnem zlomu

“V to situacijo sem dejansko padel”. Ko je sklenil svojo službo kot rektor ruskega papeškega kolegija Russicum v Rimu, je moral iti leto dni na Malto. Pa so ga nujno poklicali iz Vatikana in ga prosili, ali bi šel za tri tedne v Maribor, ker je bilo treba ugotoviti, kakšno je stanje. “Iz tistih treh tednov so nastala štiri leta”... Ko je z ekipo pomočnikov začel ugotavljati situacijo, so videli, da je bilo treba zamenjati takratno vodstvo. Postal je “časni ekonom s posebnimi pooblastili”. Ko se govori o “mariborski zgodbi”, je treba najprej govoriti o slovenski zgodbi”. V Sloveniji se je najprej govorilo o zgodbi o uspehu; ta je bila v tem, da so “banke imele veliko denarja, ki so ga dajale velikodušno... Lahko si sedel za mizo in služil”. Toda ta zgodba je bila “napihnen balon”: komaj začne puščati, že nastopi kriza. “Problem je, da so družbe, ki so bile povezane s škofijo, šle v to in na koncu so za sabo potegnile še škofijo”. Problem je tudi ta, da je škofija vse stavila v to. “Cerkev je vedno bila zelo previdna, ko gre za premoženje”. V Rimu so škofom “nešteto krat ponavljali, da premoženje Cerkev ni last te generacije, ampak ja nadčasovno”. Škofje so to prejeli in morajo tudi izročiti naprej. “Tu je bil največji problem: vse se je stavilo v delnice in deleže podjetij, ni se pa stavilo denarja v kake bolj varne zadeve, kjer bi bil zaslužek manjši, toda bolj varen”. Napaka je bila, da “se je sledilo logiki sveta: imeti čim več, čim hitreje, s čim manj tru-

da”. Mnogi so kar čez noč postali bogataši... Ko nekaj dosežeš s trdim delom, ima vred-

G. Franček Bertolini in nadškof msgr. Alojzij Cvikel

no; kar je pridobljeno na hitro, se tudi na hitro izgubi. “To je bil naš največji problem”. Ko so šle v stečaj družbe, je ostala škofija z dolgovi. “Vsa umetnost je bila najti z upniki dogovor, da mi preživimo in oni kaj dobijo”. Našli so neki sporazum, sedaj “upamo, da se bomo počasi prečistili in osvobodili imetja ter potem začeli znova pisati novo zgodovino”. Ko je msgr. Cvikel 24. aprila 2015 prevzel škofijo, je opustil večji del teh opravil, saj je njegova glavna skrb sedaj “dvigniti samozavest vernikov, pomagati, da bi škofija in župnije zaživele”. Njegova prva skrb je sedaj pastoralna.

In “duhovna kondicija”?

Kako pa nadškof ob vseh teh obveznostih vzdržuje “duhovno kondicijo, intimni prostor odnosa z Bogom, ki človeka

spreminja iz dneva v dan”, je msgr. Cvikla vprašal g. Bertolini. “Prvo leto je kar naporno”, doslej ni bil nič na dopustu. Dopolodne je v pisarni na ordinariatu, nato pa hodi skoraj vsak dan na obiske po župnijah. “Jutro je tisto, ki me še rešuje”: takrat ima čas, da lahko mirno opravi meditacijo, zmoli brevir, se pripravi na mašo. “Ritem je kar težak”. Malokdaj pogleda kakšno tekmo, “morda kakšno

pa še uniati in kristjani latinskega obreda, tako da je to postal kraj srečevanja, vezi in zaupanja, poseben kraj milosti, sobivanja in sožitja.

Papež, patriarh in Evropa

O zgodovinskem bratskem srečanju med Franciškom in Kirilom je nadškof Cvikl povedal, da se je pripravljalo zelo dolgo. Od koncila dalje so se stvari začele premikati. Odnosi so imeli vzpone in padce. Sv. papež Janez Pavel II. je veliko naredil v smeri zbliževanja. Srečala sta se na Kubi, v nevtralnem kraju, kjer je papež po zadnjih letih zelo cenjen. “Kraj je bil dobro izbran”. Evropa je danes v največji krizi: “Skupaj nas držijo še samo nitke”. Evropa je zgrajena na ekonomskih odnosih, ni hotela imeti globljih temeljev ne verskih vrednot. “Logika

‘imeti več živeti boljše’ je lahko zelo trhla”. V Evropi je danes veliko nezaupanja in napetosti med državami. Srečanje je bilo previdnostno, saj vera bo preživela samo v sodelovanju teh dveh Cerkev. Če se bomo pravoslavni in katoličani skupaj zavzemali za družino, za verske vrednote, bodo te obstale. Zaradi tega je zelo pomembno, da je prišlo do tega srečanja. Njuna izjava, ki je čisto pastoralna in ne politična, je dolgo nastajala, “vsaka beseda je krepko premišljena”. Sv. papež Janez Pavel II. je govoril o Evropi dveh tradicij, o tem, da mora Evropa zadihati z dvema pljučnima kriloma. “Drug drugemu lahko pomagamo, toliko se lahko obogatimo, da se niti ne zavedamo”. Vsaka Cerkev ima svoje prednosti in hibe, zato “je sodelovanje lahko milostno. Za

Evropo je gotovo milostno”. Upati je, da bo obisk imel nadaljnje korake, “bo pa vsak korak sedaj lažji, ker je bil prvi naraven iskreno”. Gremo v smer “enosti v različnosti”: drug drugemu bomo priznavali različnost, bomo pa živeli v enosti - “to je cilj”. Lahko se zgodi, “da bomo prišli do skupnega koncila”. Brez spoštovanja različnosti pa ne bo šlo.

O krizi

V pogovoru z občinstvom je nadškof med drugim povedal, da je “današnja kriza za Cerkev dobrodošla... Če bi šlo tako naprej, kot je šlo, bi nobenega vernega več ne bilo. Smo bili predalet stran od evangelija. Če slediš logiki sveta, ne moreš oznanjati evangelija, nisi pričevalen”. Kdor je kaj izgubil, si začena postavljati globlja vprašanja. “Ko padeš s konja, kot je padel Savel na poti v Damask, začneš res razmišljati”. Veliko več je iskrenega iskanja, “mogoče bomo naredili korak bolj k osebni veri”. V cerkvi nas je lahko manj, ti pa so tam res zaradi vere, zavzeti. Vera ni več zgolj tradicija ali navada, temveč osebna življenjska pot. “Potem pa res ni tako črno vse”. Cerkev si ne more privoščiti velikih stvari, niti poklicnih katehetov: “Graditi moramo na ljudeh, ki so pripravljeni iz svoje vere, iz ljubezni do Boga pravo- voljno nekaj narediti”. Verouk v župniji zdaj “npr. uči mama petih otrok: kaj je lepšega? Deli izkustvo družine naprej”. Cerkev je vedno bila močna, ko se je delalo zastojno, iz idealizma, iz vere; ko so se ljudje čutili uslužbenci, ni bilo nič.

Problem migrantov korenito spreminja Evropo. “Ta ne bo nikdar več taka, kot je bila”. Če bomo imeli krščansko identiteto in vero, bo mogoč dialog tudi z muslimani. Če bomo mlačne mevže, nas bodo takoj povozili. Evropa potrebuje identiteto. V tem lahko katoliška in pravoslavna Cerkev veliko naredita. Evropa se sama uničuje. “Bog nam pošilja preizkušnje, da bi spregledali... Vsaka kriza je priložnost, da spregledaš, da vidiš, kaj ne gre. Preživel bo narod, ki bo znal stopiti skupaj, ki se bo znal poenotiti v temeljnih, glavnih vrednotah”.

Danijel Devetak

Msgr. Alojzij Cvikel pri sv. Ivanu v Gorici o molitvi

Pred srečanjem v Kulturnem centru Bratuž je nadškof msgr. Alojzij Cvikel 18. februarja maševal za slovenske goriške vernike v duhovni sv. Ivana v Gorici. V homiliji je spregovoril o molitvi. “Molitev je najprej predanost, popolna predanost; je zaupanje, popolno zaupanje; je izročanje tega, kar sem in kar imam, z vsem lepim in težkim. Vse to je molitev”. Zgodi se, da nismo vedno uslišani. Vprašanje je, kaj želimo imeti, “ali je res tisto dobro za nas”. V evangeliju piše, da “Bog nam želi samo dobro”. Zato naše molitve včasih niso uslišane, kot bi pričakovali; na koncu pa iz širše perspektive večkrat ugotovimo, da tako, kot se je zgodilo, je bilo najboljšo, pa čeprav smo se prej lahko celo jezili na Boga. “Zato je potrebno zaupanje, popolno zaupanje”. Potrebna je tudi želja, da bi res izpolnjevali to, kar Bog od nas hoče, da bi izpolnjevali Božjo voljo, ne našo. Evangelist Janez pravi, da Bog želi, da bi imeli življenje in ga imeli v polnosti. Toda podvrženi smo določenim zakonom, zato prihaja do težav in preizkušenj. Zato je potrebno zaupanje. Smo v svetem letu Božjega usmiljenja. V njem začutimo, kako se nas dotika to usmiljenje, da bi nas ozdravilo. Vsak od nas nosi v sebi rane, stvari, ki jih ni nikoli razčistil, povzročajo probleme, zavirajo v življenju. Sveto leto Božjega usmiljenja - in tudi postni čas - naj bo priložnost, da se te rane res pozdravimo, da bi potem tudi mi lahko postali usmiljeni. Problem je, če smo preveč vklepani v človeško logiko, če iščemo samo sebe, če samo sebe in svoje načrte

G. Bertolini, msgr. Cvikel, g. Markežič in p. Bresciani

postavljamo v ospredje. “Če pa pustimo, da se nas dotakne Božje usmiljenje, potem stopimo v drugačno, Božjo logiko, ki je zastojna”, ki omogoča, da drug v drugem gledamo brata in sestro, da k drugemu pristopimo z dostojanstvom in spoštovanjem.

Skupno s somaševalci - ob njem so stali g. Franček Bertolini, župnijski upravitelj g. Marijan Markežič in nadškofov redovni sobrat, tudi on goriški rojak, p. David Bresciani - je nadškof Cvikel na koncu maše še molil za duhovne poklice, kot to delajo goriški verniki že veliko let.

Kratke

Kultura brez meja 2016

Čudežna dežela Collio/Brda ima slične naravne, zgodovinske, kulturne, tradicionalne, podeželske, arhitekturne, etnografske, geografske, morfološke, krajinske, okoljske, razvojno-turistične, nasadne, kulinarčne in vinarske značilnosti. Območje, ki sodi v italijanska in slovenska Brda, je zanimiv gričevnat predel, ki leži v Italiji na skrajnem vzhodnem delu Furlanske nižine, na vzhodni meji na reko Idrjico in na severni z Julijci, del v Sloveniji pa na vzhodni meji s Sabotinom in Sočo, na severni pa s Korado, na jugovzhodni pa s Furlansko nižino, na zahodni z Idrjico.

Letošnja prireditev želi podpreti predlog za kandidacijo vpisa slovenskih/italijanskih Brd na seznam svetovne dediščine Unesco, ki naj bi vključeval občine celotnega briškega območja, Collio/Brda.

Letošnja prireditev Kultura brez meja bo v soboto, 27. februarja, s pričetkom ob 19. uri, v najlepši renesančni vili v Sloveniji, v Vili Vipolže v Goriških Brdih. Režiserka projekta je gledališka igralka Ana Facchini, ki si je zamislila slavospev naši čudežni deželi, trijezični kulturni program v obujanju dogodkov iz polpretekle zgodovine. K sodelovanju smo povabili, poleg ostalih, tudi otroke s celotnega območja, da bi oblikovali skupno likovno razstavo na briško tematiko. Ne smemo pozabiti, da se bomo ob koncu uradnega dela pomaknili v čudovito prenovljeno klet Vile Vipolže, kjer nas bo ob kozarčku zabaval ansambel Briški kvintet.

Projekt Kultura brez meja/Cultura senza confini želi združiti različne kulturne skupine, stvarnosti in krožke, ki delujejo na celotnem območju Collio/Brda; omogočiti izmenjavo metodologij in vsakodnevnih praks iz vseh različnih krajev in ustvariti omrežje kulturnega okolja celotnega območja Collio/Brda; ovrednotiti ozemlje in mestoma neizražene možnosti naših kulturnih snovalcev. Cilj projekta je združitev celotnega prebivalstva Collio/Brda skozi umetnost in glasbo, da pridejo na dan vse sposobnosti.

Želja pobudnikov še naprej ostaja, da se prireditve udeleži čim večje število vseh stvarnosti, ki so aktivne na referenčnem ozemlju. Posebno vlogo in prisotnost skušamo nameniti občinam, združenjem, ustanovam, kulturnim krožkom in družabnim sredinam. Nosilki projekta sta Občina Števerjan in Občina Brda (Slovenija), pokroviteljstvo so dali Občina Dolenje, Občina Gorica, Občina Krmin in Fundacija Goriške hranilnice, podporo pa Banca di Cividale.

Prvotna želja in tudi cilj pobudnikov tega dogodka je prav ta: združiti celotna Brda, na italijanski in slovenski strani, pod eno kulturno streho. O tem moramo biti prav vsi trdno prepričani. Bistvo tega sporočila je tudi to, da se povabijo k sodelovanju vsa slovenska, italijanska in furlanska društva, ki gojijo kulturo na celotnem briškem območju. Vrata projekta ostajajo še naprej na stežaj odprta vsem, ki si želijo sodelovanja.

Kulturni dom Gorica / Carmina balcanica - Aghe. Voda. Uje Zdrževalna moč vode

Prav poseben glasbeni večer je bil v soboto, 13. februarja 2016, v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma. Organizatorji tega odmevnega dogodka so bili Kulturni dom Gorica, gledališka ustanova ERT iz Vidma, Canzoni di confine iz Vidma, Mittelfest iz Čedad - premiero je ta glasbeni dogodek doživel namreč na lanskem čedadskem Mittelfestu -, kulturna zadruga Maja in Glasbena akademija Naonis iz Pordenona. Glasbenik Valter Sivilotti je s tem koncertom želel poudariti pomen vode, ki združuje različne narode, od Furlanije do Balkana. Na Goriškem večeru so se poklonili znanemu kantavtorju Arsenu Dediću, čigar glas je pred nedavnim za zmeraj utihnil. Organizatorji so k sodelovanju povabili tudi pesnika Miroslava Košuto in kantavtorja Vlada Kreslina ter pevko iz Nove Gorice Tatjano Mihelj. Na uspešni prireditvi, prežeti z lepimi glasbenimi občutki, je nastopila vrsta pevcev različnih narodnosti. Nastopajoče sta spremljala solidni zbor in orkester FJK. Vodila sta ga Cristiano Dell' Oste in Valter Sivilotti.

SD Sončnica, 25.2.: Erika Brajnik

Skupnost družin Sončnica iz Gorice prireja niz strokovnih predavanj, ki bodo potekala v februarju in marcu v Močnikovem domu v Gorici (ob cerkvi sv. Ivana). Prvo predavanje bo v četrtek, 25. februarja, z začetkom ob 20. uri. Znana naturopatinja Erika Brajnik bo govorila o krepitvi telesa. Drugo predavanje bo v četrtek, 3. marca, ko bo v Močnikovi dvorani ob 20. uri govoril psihoterapevt Bogdan Polajner na temo Kako lahko starši z odnosi vplivamo na zdravo vedenje otrok.

Postna srečanja za mlade

V svetem letu Božjega usmiljenja so postne kateheze goriškega nadškofa msgr. Carla Redaellija na poseben način namenjene mladim. Gre za srečanja, na katerih skupaj razmišljajo o blagih in usmiljenju. Prvo srečanje je bilo 19. februarja v cerkvi sv. Valerijana v Gradišču, ko so govorili o tem, kaj je za mlade sreča. V drugem in četrtem postnem tednu se bodo mladi srečali na dekanjski ravni. V petek, 4. marca, bo srečanje v Gradišču ob 20.30 posvečeno temi: Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli.

SCGV EMIL KOMEL Koncert in podelitev štipendij dvema harmonikarjema

Prisrčen praznik v spomin na prof. Kerševana

Enaindvajseti februar je za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel poseben in pomemben dan. Pred 75 leti se je namreč na ta dan rodil dragi ravnatelj in profesor, "oče" glasbene šole, Silvan Kerševan, ki ga že štiri leta ni več med nami. Vsako leto mu njegovi zvesti "komelovci" na rojstni dan posvečajo spominski večer *Silvanu...* z lju-

bEznijo, ki ga oblikujejo sedanji in nekdanji učenci, profesorji in sodelavci društva Arsatelier. Kot je v nedeljo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž povedala njegova naslednica, sedanja ravnateljica Alessandra Schettino, skušajo s prof. Kerševanom povezovati tudi vsebine koncertov. Letos so se odločili za slovensko ljudsko glasbo in skladbe domačih ustvarjalcev ter skladateljev, ki so ravnateljica poznali in cenili. Na tajništvu šole je namreč predal njegove mize še vedno poln "zapiskov, notnih rokopisov in raznih dragocenih partitur, ki jih je skrbno hranil". Želel je, da bi z izvedbo in izdajo le-teh ovrednotili domače sile in še naprej spodbujali ustvarjalnost mladih skladateljev. Druga njegova velika želja je bila skupinsko muziciranje tudi najmlajših učencev; to je namreč "bistven del glasbene vzgoje". Zaradi tega se je vodstvo šole odločilo, da so se tokrat na odru predstavili učenci, ki obiskujejo tečaj skupinske igre. Ravnateljica se je za pripravo odlično obiskanega večera izrecno zahvalila prof. Martini Gereon, ki je združila ravnateljici želji v izvorno skladbo za skupino kitar, napisano prav za letošnjo prireditev, prikazuje pa njene spomine na nepozabne, resne in zabavne trenutke, ki so jih mnogi doživljali skupaj s prof. Kerševanom. Zahvalila se je tudi muzikologinji Metki Sulič, ki vedno rada sodeluje s šolo Komel in je tokrat med drugim prebrala nekaj poezij, ter vsem mentorjem, učencem in sodelavcem, ki so iz glasbenega srečanja tudi tokrat naredili prisrčen praznik. Uvedel ga je Otroški zbor Emil Komel z venčkom slovenskih ljudskih pesmi v priredbi Patricka

Quaggiata ob spremljavi godal. Duo harf Doralice Klainscek in Ana Kristina Klančič je zaigral spevno *Pa se sliš* v priredbi Karola Pahorja in mentorice Tatiane Donis, trio Daniela Brussolo (flavta), Tomaž Škamperle (klarinet) in Elisabetta Cavaleri (klavir) pa *Diver-timento* Bojana Glavine. Dve pesmi je zapel Mladinski zbor Emil Komel pod taktirko Davida Ban-

tošnjih dveh prejemnikov sta bili predstavljeni na spektakularen način, s projekcijo izbranih fotografij na velikem platnu in primer-no veličastno glasbeno spremljavo. Povsem presenečena sta na oder prikorakala letošnja dobitnika štipendij, 17-letni Manuel Persoglia in 15-letni Jure Bužinel, harmonikarja iz razreda prof. Mirka Ferlana, ki sta si prislužila dolg in

tna harmonika, in v oblikovanju estetskega čuta pri izvajanju repertoarja iz različnih zgodovinskih obdobij s poudarkom na izvorni harmonikarski literaturi 20. stoletja".

Tudi Jure Bužinel je začel obiskovati pouk harmonike na šoli Komel pri 6 letih, tudi on je kmalu prešel na kromatični sistem in pri tem hitro napredoval. "Odlikuje ga resen in zrel pristop k instrumentu, lepo razvija tehniko igranja in se rad spopada tudi s težkimi partiturami", je dejala ravnateljica. V lanskem letu je uspešno odigral Bachovo *Toccato in fuga* v d molu na sklepem koncertu na Mirenskem Gradu. "Kaže zanimanje za vse glasbene zvrsti, predvsem pa za baročno in sodobno glasbo".

Nagrajenca Manuel Persoglia in Jure Bužinel s prof. Mirkom Ferlanom

Prof. Alessandra Schettino

dolja. Posebno pričakovanje je vladalo za izvedbo treh stavkov občutene in hkrati humorne skladbe *Silvanu z ljubeznijo*, ki jo je napisala prof. Martina Gereon, res lepo zaigral pa orkester kitar pod njenim vodstvom. "Višek" skladbe je gotovo bil sklepni hudomušni "hvala, veš?", nekak *blagovni znak* prof. Kerševana. Koncert je pod vodstvom prof. Aleksandra Sluge sklenil Šolski orkester s Habetovimi tremi primorskimi skladbami za godalni orkester.

Manuel je začel obiskovati šolo pri 6 letih. Najprej se je učil klavirsko harmoniko, nato je prešel na kromatični sistem; bil je "eden izmed prvih učencev, ki je igral na instrument višjega kakovostnega standarda", je povedala ravnateljica, ki je prebrala utemeljitev odličja. Sodeloval je na vseh pomembnejših šolskih nastopih in revijah; redno igra tudi na raznih kulturnih dogodkih. Leta 2014 je uspešno opravil izpit prve stopnje predakademskega

Letos končuje osnovni glasbeni študij in junija bo opravil zaključni izpit v Sloveniji. Uspešno igra v duu z Manuelom, poje v Mladinskem pevskem zboru Emil Komel, igra na orgle in obiskuje tečaj harmonije s prof. Hilarijem Lavrenčičem. "Kljub mladim letom Jureta odlikuje gibčna tehnika in predanost glasbi ter želja po čim višjem umetniškem nivoju poustvarjanja". V imenu družine Kerševan je dobitnikoma izročil priznanji Blaž Kerševan, nečak ravnateljica Silvana. Topel aplavz je doživel tudi prof. Mirko Ferlan, zahteven in zanesljiv mentor Manuela in Jureta, ki sta s trdim delom dosegla lepo zadovoljenje. O tem so pričale tudi njune oči, ko so v ušesih marsi-

Orkester kitar

Približno sredi večera je bila na programu podelitev dveh štipendij iz Sklada Silvan Kerševan za leto 2016, ki bosta omogočili kritje stroškov udeležbe na poletnem mojstrskem tečaju z mednarodno priznanim mentorjem. Imeni le-

študija na tržaškem konservatoriju, letos pa pripravlja izpit druge stopnje. Igra tudi v duu z Bužinelo, s katerim je že veliko nastopal. "V zadnjih letih je razvil resen pristop k instrumentu v iskanju ekspresivnosti, ki jo ponuja koncer-

koga že zvenele besede pesnika iz Vrsnega: "... kar more, to mož je storiti dolzan! Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, a delo in trud ti nebo blagoslovi!"

DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

16. revija otroških in mladinskih zborov

Razpis za revijo Zlata grla 2016

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela in Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica razpisujeta 16. revijo otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla 2016, ki bo potekala v soboto, 16. aprila 2016, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Revijski del se bo začel ob 18. uri. Nastopili bodo otroški in mladinski zbori. Program naj obsega tri pesmi, med katerimi naj bo vsaj ena skladba slovenska umetna ali priredba slovenske ljudske pesmi.

Tekmovalni del se bo začel isti dan ob 15.30. Nastopili bodo otroški in mladinski zbori treh različnih zasedb: mali otroški zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 2005 in mlajši; otroški zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 2002 in mlajši, ter mladinski zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 1997 in mlajši. V zboru lahko 10% pevcev za eno leto presegata starostno omejitev. Sestava sporedov: zbori naj predstavijo tri skladbe, med katerimi naj bo vsaj ena skladba

slovenska, umetna ali priredba slovenske ljudske pesmi. Izvajanje je možno a cappella ali z instrumentalno spremljavo, če je ta predpisana v izvorniku predložene partiture.

Ocenjevanje zborov: nastope zborov bo ocenjevala tričlanska strokovna žirija. Zborom bo dodelila naslednja priznanja: zlato priznanje z odliko, zlato priznanje, srebrno priznanje, bronasto priznanje. Žirija lahko podeli tudi naslednja posebna priznanja: priznanje za najboljši mali otroški zbor, priznanje za najboljši mladinski zbor, priznanje za najboljšo izvedbo slovenske umetne skladbe, priznanje za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi, priznanje za najboljši izbor programa, priznanje za najboljšo klavirsko

spremljavo. Razglasitev rezultatov bo ob 19. uri, po nastopu zborov na netekmovalnem delu revije.

Prijava: rok prijave je 26. februar 2016. Prijavnico pošljite po elektronski pošti na naslov pdrhvsmihaela@yahoo.it. Zbori, ki sodelujejo na tekmovalnem delu, naj do 20. marca 2016 pošljejo še naslednje obvezne priloge: seznam nastopajočih z letnico rojstva, kratko predstavitev zbora (do 500 znakov), štiri čitljive izvode partitur izbranih skladb na naslov: ZCPZ, Drevored 20. septembra 85 / Viale XX settembre 85, 34170 Gorica/Gorizia, Italija. Za dodatne informacije lahko pokličete na telefonsko številko 333 3461368 (Mirko Ferlan) ali pišete na elektronski naslov pdrhvsmihaela@yahoo.it.

Danijel Čotar in Matej Susič v sovodenjski knjižnici

Ko se ljubezen do narave prepleta z ljubeznijo do jezika

Predstavitve knjig Goriške Mohorjeve družbe novembra lani je bila zelo prijetna, "ena najprijetnejših v zadnjih letih", je v torek, 16. februarja, v občinski knjižnici v Sovodnjah ob Soči povedala županja Alenka Florenin. Kot je dejala v uvodnem pozdravu, je bila posebno navdušena nad knjigo Danijela Čotarja *Ptičje kvatre*, ki so jo tudi zato radi uvrstili v niz srečanj z avtorji. Avtor zna "na lep način združevati resne stvari z vsakdanjimi", je dejal predsednik GMD msgr. Renato Podberšič, ki je hkrati dušni pastir na Sovodenjskem. "To je kvaliteta knjige, ki jo nadgrajujejo ilustracije Mateja Susiča. Ptiči kar zaživijo!" Knjiga, pisana strokovno in obenem poljudno,

gih zimskih večerih pri petrolejki. V poletnih mesecih so otroci pasli krave, na gmajni so imeli "več kot dovolj časa" za opazovanje narave. Za vsak grm, za vsako drevo so ve-

zahajal v Žabnice, saj je bil celih 40 let skrbnik koč sv. Jožefa. Vedno bolj jih je spoznaval po priročnikih in prek opazovanja, dokler se mu ni zdelo, da lahko o tem

časih. Obravnava ptiče, ki so v različnih letnih časih bolj vidni in prisotni pri nas, na Primorskem, zato delo velja v prvi vrsti za naše, domače bralce. "Če kdo bere to knjigo v Kanadi ali Argentini, se vse obrne na glavo, letni časi in ptiči". Vsak letni čas ima tudi svoj uvod, osebne zapise, anekdote.

Na sovodenjskem kulturnem večeru so bile na ogled izvirne risbe Mateja Susiča. Ptiči so bili zanj "absolutna novost", je priznal umetnik.

Delo, ki mu ga je ponudil tajnik založbe Marko Tavčar, je zato bilo "pravi izživ", ki se ga je lotil s pomočjo bogatega gradiva in seveda po pogovoru z avtorjem. "Ker je bila

Matej Susič, Danijel Čotar in Marija Češut

deli ime. Na univerzi je Čotar kasneje študiral agronomijo; tudi tam je lahko poglabil poznavanje narave, kar ga je spodbudilo, da je postal še bolj radoveden. Odtlej je vedno nosil s sabo priročnike, "se ustavljal pri vsaki cvetici, hrošču, metulju". Ptiči so ga še najbolj pritegnili, "ker so najbolj nedosegljivi, ker jih ni lahko opazovati, se ne ustavi, ne čakajo človeka, bežijo pred njim". Nekateri so pravi skrivnišči; kdor jih opazi, je lahko srečen. Službeno je veliko hodil po sirarnah v Kanalski dolini, Karniji in drugod po vsej deželi. Od doma je jutraj šel še prej, da se je po poti lahko ustavljal in z daljnogledom gledal ptiče. Vedno je rad vstajal zgodaj, zato mu delo po sirarnah ni bilo težko in tudi "laziti za ptiči" mu ni bilo težko. Veliko ptičev je spoznal v hribih, ker je rad hodil v planine, "v gorskem svetu jih je posebno veliko poleti". Pogosto je

kaj napiše. Od malega je bil namreč navdušen bralec knjig in je tudi pisal rad, saj je "na klasičnem liceju imel dobre profesorje, Merkuja in Rebuljo", pa še druge, ki jim je hvaležen še sedaj.

Pred približno 40 leti je začel sodelovati pri krajevni radijski postaji, nekdanjem Ljudskem radiu. Veliko oddaj je pripravil o naravi, o ptičih kar 60. Ta zbirka je postala osnova za knjižno novost GMD. "Naš slovenski jezik sem vedno imel zelo rad", je poudaril. Vedno se je trudil, "da bi znal vse lepo povedati po slovensko". Že v knjigi o sirarstvu je skušal ne uporabljati tujih besed, pa čeprav gre za strokovno besedilo. "Hotel sem dokazati sam sebi in tudi drugim, da se da tudi tako knjigo napisati brez uporabe tujk. Upam, da tudi v knjigi o ptičih nisem uporabil nobene".

Knjiga je razdeljena po letnih

knjiga tako živa z opisi, sem hotel vnesti življenje tudi v ilustracije", zato je skušal najti poze in oblike ptičkov, ki bi nekako zaživel, "kot bi jih lahko resnično videli na oknu ali drevesu". Risbe so v glavnem v mešani tehniki: baze so akvareli, detajli so vneseni z barvnimi svinčniki. Pri celotni zadevi je bilo za Susiča najbolj zanimivo, da je tudi sam spoznal ptiče in njihova slovenska imena; sedaj "čisto slučajno" videva okrog sebe ptičke, ki jih ni doslej nikdar opazil.

Kaj pa so "kvatre"? To so - danes skoraj povsem pozabljene - pobožnosti, ki jih je Cerkev nekdanj imela ob začetku letnih časov. Čeprav morda še ni bil čas za *pomladne kvatre*, pa so udeleženci pristrčnega knjižnega večera vseeno praznovali dogodek z avtorjevim vinom "z rujne Livade" in izvrstnim sirom! / DD

Priznanje SSO g. Renzu Boscarolu za pomoč slovenski šoli Stanje Slovencev v Laškem in izvajanje zaščitnega zakona

Ob 15-letnici odobritve zaščitnega zakona 38/2001 je pomembno, da slovenska narodna skupnost v FJK poda uravnoteženo in stvarno oceno glede izvajanja določil, ki so v njem zapisana. V tem smislu se izvršni odbor SSO, ki je v torek, 16. februarja 2016, zasedal v Ronkah, strinja, da se je po odobritvi zaščitnega zakona marsikaj premaknilo v pozitivno smer, pri tem je glavni dosežek vključitev v zaščitno območje vseh tistih občin videmske pokrajine, kjer je slovenski narod zgodovinsko prisoten. Kljub temu in še nekaterim drugim pridobitvam pa ni mogoče spregledati cele vrste kritičnosti, zaradi katerih Slovenci v FJK nimamo gotovosti, temveč smo odvisni od dobre volje trenutne politične opcije na čelu občin, dežele in države.

no pomembno pomoč v korist slovenski šoli v Romjanu. Župnik Boscarol se je za pozornost zahvalil, pomoč slovenski šoli je bila zanj dolžnostno dejanje, in se pri tem spomnil pokojnega slovenskega duhovnika Cvetka Zbogarja, ki mu je kot profesor v semenišču približal slovensko stvarnost, kulturo in zgodovino. V nadaljevanju zasedanja je pred-

nje nadaljevali pogovori med občino Trzič in SSO-jem. Prav tako koristno je bilo srečanje z odborniki SKRD Jadro iz Ronk, ki so vodstvu SSO-ja predstavili zelo podrobno stanje Slovencev v Laškem. V ronški občini je bilo narejenega marsikaj za Slovence. V prvi vrsti sta to slovenska šola in vidna dvojezičnost, več pozornosti pa bi potreboval slovenski

odsek občinske knjižnice, nove pobude za ovrednotenje slovenske zavesti in sodelovanje med slovenskimi društvi.

V nadaljevanju zasedanja Izvršnega odbora SSO so odborniki obravnavali še vrsto aktualnih tem, med katerimi je bilo največ pozornosti posvečene Slovenskemu stalnemu gledališču, nadaljevanju prizadevanj za trojezično šolstvo v Kanalski dolini, delovanju Slomaka in ovrednotenju bivšega taborišča v Viscu. Izvršni svet SSO je podprl stališče predsednika Bandlja, da SSO stopoma odmrzne svoje mesto v upravnem odboru gledališča. Predstavniki SSO-ja pa se bo moral zavzemati za učinkovito upravljanje in sprožiti razpravo o repertoarju, ki že vrsto let ne zmore bistveno povečati obiska. V zvezi z ovrednotenjem nekdanjega taborišča v Viscu pa so bili odborniki SSO-ja mnenja, da morajo prizadevanja zadevati celotno območje; pri tem pride najbolj v poštev rešitev v smeri muzejske dejavnosti.

Srečanje med SSO in društvom Jadro

Pred samim začetkom zasedanja izvršnega odbora SSO-ja je deželni predsednik Walter Bandelj izročil domačemu župniku Renzu Boscarolu priznanje za izred-

sednik Walter Bandelj izrazil zadovoljstvo z iskrenim soočenjem s tržiško župnjo Silvio Altran, ki je potekalo istega dne v prostorih občine Trzič. Izvajanje čl. 8 iz zakona 38/2001, možnosti poimenovanja tržiške ulice po slovenski osebnosti, vidna dvojezičnost v mestu in podpora slovenskim društvom so bili obravnavane teme, o katerih se bodo v prihod-

Pomembno obvestilo

V Sovodnjah so trije naši naročniki 8. januarja letos plačali naročnino za Novi glas. Pošta nam je naročnine sicer posredovala, izgubila pa je imena in naslove naročnikov. Prosimo vse, ki ste naročnino plačali na ta dan na pošti v Sovodnjah, da nam to sporočite po telefonu na št. 0481 533177. Naročnikom se za neveselost, ki je sami nismo zakrivali, iskreno opravičujemo!

Uprava Novega glasa

Obvestila

Krajevna skupnost Solkan vabi v četrtek, 25. februarja 2016, ob 16.30 v atrij ob objektu Soška cesta 31 (pri pokopališču) ob odkritju treh skulptur, ki so nastale na mednarodnem kiparskem srečanju v Štandrežu. Kraju Solkan jih je podarila sKultura 2001 iz Štandreža. V programu bodo sodelovali: predstavnik sKulture 2001 iz Štandreža, Marjan Breščak, načelnica Oddelka za družbene dejavnosti Mestne občine Nova Gorica, Marinka Saksida, predsednica sveta KS mag. Darinka Kozinc. Program povezuje Vesna Bašin.

V župnijski cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu bo v soboto, 27. februarja, ob 19.45 molitveno glasbeni večer z naslovom Večer usmiljenja. Gost in pričevalec bo francoski pater Jean-Philippe, ki je napisal knjigo Duhovnik med prostitutkami. Večer pripravljajo mladi iz Skupnosti Emanuel z različnih koncev Slovenije. Ta večer ponuja priložnost, da se v postnem času ob glasbi, molitvi pred Najsvetejšim, pričevanjih in v zakramentu spovedi pripravimo na velikonočno skrivnost. Vabljeni!

V goriškem kulturnem domu je do 12. marca na ogled likovna razstava slikarke Marie Grazie Persolja iz Gorice. Ogled je možen po urniku galerije, in sicer ob delavnikih od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja na dan žena 8. marca tradicionalno srečanje z izletom v Pordenon za ogled vrtnarskega sejma. Prvi avtobus bo odpeljal ob 12. uri iz Gorice s trga Medaglie d'oro / z Gorišča, nato s postanki pri vagni blizu pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 12. uri iz Jamelj, nato s postanki v Doberdobo, na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu na Pilošču. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Male oglase bomo objavili prihodnjič.

Darovi

Za Novi glas: Kati Burjes, ZDA 356,81 evrov, Marija Porovne, Kanada 50 evrov.

Ob nabirki za katoliški tisk, za Novi glas: župnija Mavhinje 120 evrov.

Čestitke

V torek, 23. februarja, je **Damjan Klanjšček** na videmski univerzi končal študij agronomije. Iskreno mu čestitajo in želijo še veliko uspehov uredništvo Števerjanskega vestnika, člani in prijatelji društva Sedej, števerjanski pastoralni svet in župnijsko občestvo.

V Fižni v Doberdobo je spet veselo! **Ivana Černic** je na Tržaški univerzi sklenila študij komunikologije v javnem in podjetniškem sektorju ter oglaševanju. Iskrene čestitke! Markotinovi

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 26.2.2016 do 3.3.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan in razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 26. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 28. februarja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 29. februarja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 1. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Dragoceni fosil jantar - Izbor melodij.

Četrtek, 3. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

V ponedeljek,
22. februarja, je magister
komunikacijskih
ved z oceno 110/110
postala
IVANA ČERNIC.
Iskreno ji čestitamo
VSI DOMAČI

Ars

DRUŠTVO ARS

vključno vabi na odprte skupinske
fotografske razstave

VELIKE ŽABLJE

na razstavi se bo predstavilo 8 tečajnikov Fotokluba Skupina75

galerija Ars na Travniku, Gorica
četrtek, 3. marca 2016, ob 17.30

izvirni slovenski muzikal

Cvetje v jeseni

po povesti Ivana Tavčarja

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
NEDELJA, 28. FEBRUARJA 2016, OB 16. URI

Rezervacije možne vsak dan od 8.30 do 12.30
tel. 0039 0481 531445 – e-mail: info@centerbratuz.org
www.centerbratuz.org

Sv. maša in kulturni večer v rodni Rovtah Goriška Mohorjeva družba in spomini msgr. Janeza Hladnika

V soboto, 13. februarja 2016, so se ob letošnjem kulturnem prazniku v Rovtah spomnili na rojaka, izseljeniškega duhovnika msgr. Janeza Hladnika ob lanski 50-letnici njegove smrti in 113-letnici njegovega rojstva. Hladnikov večer, ki so ga pripravili občinski odbor VSO Logatec, KS Rovte in župnija Rovte, je potekal pod naslovom *S petjem, besedo in sliko o delu msgr. Janeza Hladnika* in podnaslovom *V službi cerkve in naroda za blagor domovine*. Ob 17. uri je bila v cerkvi sv. Mihaela v Rovtah slovesna sv. maša, ki jo je ob somaševanju duhovnikov daroval zlatomašnik, častni kanonik ljubljanske nadškofije,

venske izseljence, zlasti povojne begunce. Od leta 1961 in vse do svoje smrti leta 1989 je Jože Jurak živel v Gorici. Tu je bil dušni pastir, glavno delo pa mu je bilo urejanje Katoliškega glasa, pri katerem je bil sourednik, korektor in paginator, pisal je uvodne in glavne članke ter poročila, v glavnem nepodpisani ali s psevdonimom in kriticami. Jože Jurak je v Katoliškem glasu Janezu Hladniku ob smrti napisal tudi nekrolog, imel pa je tudi glavno vlogo pri pripravi knjižne izdaje njegovih Spominov, ki so izšli v redni zbirki Goriške Mohorjeve družbe za leto 1978. Omenjenim podlistkom v Katoliškem glasu je Jurak napisal

bra umrl. Ostali člani odbora, ki se omenjajo, so zdravnik in goriški javni delavec Bernard Spazzapan, sicer sin Hladnikove sestre, msgr. Franc Močnik in župnik ter pesnik Jože Markuža. Povzela bom nekaj odlomkov, ki se začnejo z razgovorom 24. januarja 1977, ko je ob začetku leta v Mohorjevi pisarni pomenek o edini točki na dnevnem redu: "Tiskarna zahteva delo: katero knjigo naj oddamo kot prvo? Dr. Špacapan ima 1) mons. Janez Hladnik, *V službi Cerkev in naroda*, izhajalo kot podlistek v Katoliškem glasu (1970); 2) Jules Pravieux, *Brez družine pa nikdar sam (Un vieux celibataire)*, prevedel Jože Jurak in izhajalo v Duhovnem življenju 1959-1960. Mons. Močnik predlaga Jože Lovrenčiča, *Boga je poklical (Pridi, dobri hlapec)*, izhajalo v Glasniku Srca Jezusovega leta 1942: povest o življenju p. Mesarja, mučenca Goricičana. Dr. Markuža in dr. Špacapan sta za Hladnika, Močnik in Klinec za Mesarja. Ugovori,

Pravljice Zore Saksida. Zdaj bo treba impaginirati. A tudi tiskarji imajo počitnice. Torej v septembru. 13. septembra 1977 naprosijo g. Juraka, da pomaga pri impaginaciji Hladnikovih spominov. Na seji 25. oktobra 1977 poročajo, da so za letos knjige že skoraj dotiskane. Naklada in cena mohorjevka za leto 1978 je: *Koledar* 1.900 izvodov, cena 3.500 lir, *Od Triglava do Andov* 2.000 izvodov, cena 3.500 lir, *Pravljice Zlate slive* 2.000 izvodov, cena 2.000 lir, *Leksikon* 2.600 izvodov, cena 3.000 lir. Celotna zbirka pa stane 8.500 lir.

Tako torej arhiv Goriške Mohorjeve družbe. Knjiga je bila v Sloveniji oz. Jugoslaviji uradno prepovedana tudi z objavo v Uradnem listu. Prva slovenska tako prepovedana knjiga je bila Žebotova *Slovenija včeraj, danes in jutri*, sledile so ji še brošura *Slovenija 1968, kam?* pa Beličičeva knjiga *Nekje je luč* in, kot rečeno, Hladnikova *Od Triglava do Andov*. V Gorici živi nečak Janeza Hladnika, Bernard Spazzapan, sin Angele Hladnik, ki je bil prej omen-

publicist, dr. Edo Škulj, posvečen v duhovnika v Argentini. V Domu krajanov sta sledila razstava in kulturni program, ki so ga izoblikovali Obrtniški MePZ "Notranjska", Logaški vokalni kvintet, argentinski baritonist Lucas Somoza Osterc in ŽePZ društva upokojencev Rovte. V pesmi, sliki in besedi se je izrisal lik msgr. Janeza Hladnika, ki je deloval v Argentini.

Msgr. Hladnik je posredno vezan tudi na naš prostor, saj je bil brat pokojne Angele Hladnik Spazzapan, matere dr. Bernarda, Petra in dr. Mirka Špacapana. Svoje spomine je izdal pri GMD leta 1978. O njem in še posebej o nastanku te njegove knjige je za spominski večer prispevala zapis tudi časnikarka Erika Jazbar. Objavljamo ga v celoti.

"Spomini msgr. Janeza Hladnika so začeli izhajati v goriškem tedniku Katoliški glas 31. oktobra leta 1968, tri leta po njegovi smrti, pod skupnim naslovom *Msgr. Janez Hladnik, V službi Cerkev in naroda (Spomini)*. Za podlistek si je prizadeval in za

uvod, podpisal se je s kriticama JJ, njegov uvod je ponatstven tudi v knjižni izdaji. Podlistkov je bilo vsega skupaj 137, izhajali so do 5. avgusta leta 1971, sami spomini Janeza Hladnika so se ustavili nekaj števil prejšnjem, in sicer 8. julija 1971 oz. pri nadaljevanju številka 133. Zadnja štiri nadaljevanja je napisal sam urednik, v njih pa sta opisana Hladnikova smrt, njegov pogreb v Slovenski vasi v Lanusu. Končujejo pa se z opisom življenjskega utripa slovenske skupnosti v tem predelu Buenos Airesa, v domu, ki nosi po Hladniku ime, in v naselju, ki je bil sad naporov zaslužnega slovenskega duhovnika.

Hladnikovi spomini so, kot rečeno, izšli v knjižni izdaji leta 1978 v redni zbirki Goriške Mohorjeve družbe, ki je najstarejša slovenska založba v Italiji, z naslovom *Od Triglava do Andov in s podnaslovom V službi Cerkev in naroda*. Spomini.

Odbornica pri goriški založbi, profesorica Marija Češčut, ki je v odboru že več kot štiri desetletja in je med tistimi, ki imajo zasluge, da knjige pri nas izhajajo, saj založba še vedno sloni na prosto-

izhajanje tudi skrbel Jože Jurak (1920-1989), duhovnik in publicist, povojni begunski duhovnik, ki je več kot desetletje živel v Argentini (1948-1961), bil je tudi šest let urednik mesečnika Duhovno življenje, ki ga je prevzel ravno od Janeza Hladnika. Tudi on je bil ves predan delu za slo-

voljnem delu oz. delu na etični pogon, mi je posredovala zapisnike iz leta 1977. S pomočjo nekaterih odlomkov lahko spremljamo nastanek izdaje Hladnikovih spominov pri goriški založbi. Zapisnike je pisal tajnik založbe msgr. Rudolf Klinec, sicer škofijski kancler, ki je tisto leto decem-

da so Hladnikovi spomini preobširni, da niso dovolj povezani z našim zamejstvom, ne prepričajo. Sprejememo Hladnika, toda g. Jurak naj spis skrajša, da bo knjiga imela 180-200 strani, in izloči neprimerna mesta. V dvomu naj popraša". Dober mesec kasneje v zapisniku seje odbora, 1. marca 1977, med drugim piše, da "Jurak pridno pripravlja in prireja Hladnikovo avtobiografijo, ki jo nato tiskajo. Dr. Špacapan naj zbere nekaj slik, da knjigo poživimo. G. Jurak naj svetuje nov naslov knjige in pokrajinsko sliko za naslovno stran".

Na razgovoru v Mohorjevi pisarni 3. maja 1977 Jože Jurak poroča, "da je Hladnikova knjiga skoro vsa stavljena: okoli 300 strani. Lepo pisana, posrečeno delo. Naj vložim 20 slik iz lastnine Špacapana. Naslov? Več predlogov: *Iz starega v novi svet; Prerok ali Svečenik med izseljenci*; morda najbolje *Od Triglava do And.* Platnica: slika Evropa-Argentina, med njima ladja. Podnaslov: *Pastir med izseljenci*. Brž v natis! Izvodov 2.300".

Naj velja še informacija, da je bil stavec v Katoliški tiskarni na Placuti v Gorici, kjer so se tiskale knjige Goriške Mohorjeve družbe, pa tudi Katoliški glas, Hladnikov svak Bogomir-Mirko Spazzapan. Iz zapisnika seje 9. avgusta 1977 zvezmo, da sta v tiskarni stavljeni knjigi: *Hladnikovi spomini* ter

jen v odlomkih iz zapisnikov Goriške Mohorjeve družbe kot član njenega odbora. Rojen je bil v Slovenski vasi v Argentini, vendar se je njegova družina v šestdesetih letih preselila v Gorico. V krajšem pogovoru mi je zaupal, da so doma vedno govorili o stricu Janezu, ki je bil časnikar in je imel pisateljsko žilico. Ko je prišel v Argentino slovenski val politične emigracije, je novi slovenski skupnosti prepustil revijo Duhovno življenje ter urejal naprej španske tiskovine. "Da piše dnevnik, je vedela mama, stric Nace, najmlajši med brati, pa je tekst pomagal urejati, besedilo je krožilo tudi med sorodniki v Rovtah, za zadnjo verzijo pa je poskrbel duhovnik Jože Jurak. Ko je dnevnik začel izhajati v Katoliškem glasu, so ga ljudje brali z zanimanjem. Tudi knjigo so nato številni prebrali. Mama je bila na knjigo zelo ponosna, več kopij prepovedanega branja je nosila čez mejo, predvsem v Rovte, tako kot smo na skrivaj nosili razne časopise in

druge prepovedane knjige. Mama je bila zelo navezana na brata Janeza, če bi lahko izbirala, bi ostali v Argentini, v vrnitev v Gorico je silil predvsem oče". "Janez Hladnik je bil močna osebnost", pravi Bernard Spazzapan, "taka, ki te privlači, moj spomin nanj sega v leta, ko ni deloval več med Slovenci, saj je bilo med politično emigracijo veliko duhovnikov in je lahko nadaljeval svoje poslanstvo v enem najrevnejših predelov Buenos Airesa, San Jose' de Pompeo, kjer je tudi pokopan. Nazivali so ga 'el cura pobre' (revni duhovnik), zase ni skrbel, na pogled je bil velikanski revež, ljudje pa so ga globoko spoštovali, tako Slovenci kot Argentinci. Predstavljal je tudi vez s staro slovensko emigracijo, spominjam se obiskov, maš in srečanj s Prekmurci, ki so govorili zame težko razumljivo narečje. Ko je v Lanusu uresničil Slovensko vas, je bil nanjo zelo ponosen, nato pa se je umaknil in deloval drugje.

Ko smo živeli v Argentini, smo bili od njega oddaljeni le dva kilometra, a se nismo pogosto ali redno srečevali. Stric je živel v čisto drugem svetu, včasih nas je obiskal, ko je hodil v barakarska naselja, ki so bila v neposredni bližini našega doma, nato se je pri nas ustavljal na kosilu.

V petdesetih letih je ponovno obiskal Slovenijo in rojstni kraj, v Argentini so ga prepričevali, naj ne gre, a on se ni bal, več tednov je ostal v domovini. Ko se je vrnil v Argentino, je pripovedoval navdušeno o tem, kako je v Sloveniji lepo, ko so ga poslušali, so ga mnogi 'gledali križem'. Kasneje so začeli zahajati tudi drugi v Slovenijo.

Pri nas je lik Janeza Hladnika gojila predvsem mama, ob sebi je imela njegovo fotografijo, za nas otroke je bil le stari stric, v Gorici pa ga je malokdo poznal. Šele kasneje sem tudi s pomočjo knjige razumel, kdo je bil v resnici ta 'stari stric', kakšna velika osebnost".

Kratke

Dan slovenske kulture so zabeležili tudi Slovenci v Milanu

Že deseto leto zaporedoma so se člani društva Slovencev v Milanu zbrali ob Dnevu slovenske kulture. Letos so v goste povabili pisatelja Marka Sosiča, ki ga je številni publikli v središčni milanski knjigarni Claudiana predstavila Tatjana Rojc. Uvodoma je v imenu društva spregovorila umetnostna odgovornarka Tatjana Wolf in posebej omenila dragocenost tradicionalnih milanskih februarskih srečanj v imenu Franceta Prešerna. Besedo je nato prevzela Rojčeva, ki je s kritično mislijo obelodanila osrednje teme in odlike Sosičevega literarnega diskurza ter ga umestila med najbolj prodrone pisatelje sodobne slovenske literarne scene. Izjemno zanimiv razgovor z Markom Sosičem, ki ga je številna publika spremljala z izjemno zbranostjo, se je nato osredotočil predvsem na vprašanja zgodovine, identitete, izkušnje, migracije med posameznimi kulturami in umetnostnimi žanri, ki odlikujejo Sosičovo delo.

Literarni umetnik je razkril avtobiografske elemente predvsem romanov Balerina, Balerina in Tito, amor mijo, ki sta izšla v izvrstnem italijanskem prevodu Darje Betocchi, spregovoril pa je tudi o svoji prevajalski izkušnji in o prijateljstvu s pisateljico Susanno Tamaro, ki mu je zaupala prevod svoje avtobiografije Vsak angel je strašen. Sogovornika sta poglobila tudi nekatere vidike Sosičevega dela na odru, kjer se kot režiser spopada s poglobitvijo in prikazom človeških usod.

Marko Sosič

Balerina in Tito, amor mijo, ki sta izšla v izvrstnem italijanskem prevodu Darje Betocchi, spregovoril pa je tudi o svoji prevajalski izkušnji in o prijateljstvu s pisateljico Susanno Tamaro, ki mu je zaupala prevod svoje avtobiografije Vsak angel je strašen. Sogovornika sta poglobila tudi nekatere vidike Sosičevega dela na odru, kjer se kot režiser spopada s poglobitvijo in prikazom človeških usod.

Pričela se bo 47. Primorska poje, revija pevskih zborov

V organizaciji Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, Zveze pevskih zborov Primorske, Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta se bo v petek, 26. februarja, na Gradu na Dobrovem začela letošnja Primorska poje, ki bo obsegala 30 koncertov v različnih krajih Primorske z nastopom več kot dvesto pevskih zborov.

Na Goriškem, Tržaškem in v videmski pokrajini bo 10 koncertov, od teh trije bodo v cerkvah. Prvi koncert na Tržaškem bo v petek, 26. februarja, v Marijinem domu v Trstu, sledili bodo koncerti v nedeljo, 28. februarja, v Križu v cerkvi Povišanja Svetega Križa, v nedeljo, 3. aprila, na Stadionu 1. maj pri Sv. Ivanu, v nedeljo, 10. aprila, v Kulturnem domu na Proseku-Kontovelu in v petek, 15. aprila, v občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu. Na Goriškem bodo letos trije koncerti, in sicer v petek, 11. marca, v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu, v nedeljo, 13. marca, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in v soboto, 9. aprila, v Kulturnem domu Jožef Češčut v Sovodnjah ob Soči. V videmski pokrajini bo Primorska zapela v nedeljo, 13. marca, v občinskem kulturnem centru na Trbižu, kjer se bosta srečali Koroška in Primorska, ki bosta skupaj zapeli, in v nedeljo, 24. aprila, v cerkvi Sv. Florijana v Zavarhu. Letošnja Primorska poje je posvečena 120-letnici rojstva skladatelja Karola Pahorja.

Tatjana Rojc

G. Janez Petrič ima uvodni nagovor

DSI in Slovenska prosveta / Podelitev nagrad natečajev Mladika in Mladi oder 2015

Lep kulturni dogodek z literarnim in pevskim pridihom

Društvo slovenskih izobražencev je v sodelovanju s Slovensko prosveto 15. februarja obeležilo dan slovenske kulture, kar velja za tradicionalen dogodek v vsakoletni sezonski ponudbi ponedeljkovih večerov. Peterlinova dvorana je bila polna 'privržencev kulture'; med njimi so sedeli tudi nekateri nagrajenci 44. literarnega natečaja Mladika in 41. natečaja Mladi oder 2015, ki jih je v imenu prirediteljev uvodoma pozdravil predsednik Slovenske prosvete Marij Maver. Kulturni večer se je začel z glasbeno dobrodošlico Mladinske vokalne skupine Bodeče Nežice pod vodstvom Mateje Černic. Pevski podmladek DVS Bodeča Neža se je občinstvu predstavil s spletom slovenskih skladb.

44. Literarni natečaj Mladika

Urednica založbe Mladika Nadia Roncelli je stopila pred mikrofonom, da bi predstavila zmagovalce literarnega natečaja. Komisija je namreč med 75 prispevkov v prozi in 50 ciklusi pesmi ocenila, da v sklopu proznih del podeli prvo nagrado Tomu Podstenšku iz Maribora. Prispeval je namreč kratko zgodbo z naslovom *Sreča revežev*, ki je postavljena v današnje Romunijo. V besedilu se avtor z veliko mero humorja poigrava s temo naslova in opozarja na naivnost socialno šibkejših ljudi. Kot je dejala Roncellijeva, Podstenškov prispevek preseneča z živahnostjo pripovedovanja. Drugo nagrado je prejela novela *Bog igra z železniškimi tiri klavir* avtorja Primoža Vresnika iz Ljubljane. "Gre za klasično novelo, postavljeno v čas prve svetovne vojne, v njej nastopajo mladi rekruti, bralca vznemirja razmerje med lepoto antičnega kipa in kruto usodo, ki čaka mlade vojake", je obrazložila urednica. Tretjo nagrado si je prisvojila novela *Žalovanje* Manke Kremenšek Križman iz Ljubljane. Na papir je prelila intimno izpoved, ki obravnava zgodbo o tragični smrti deklice, kot jo doživlja njena starejša sestra. Avtorica, ki je bila prisotna v dvorani, je ob izročitvi nagrade poudarila, da se tudi v žalostnih trenutkih skriva lepota.

Iz loka prispevkov proznih del je komisija ocenila, da so vredne objave še no-

vele: *Radio Darinke* Kozinc, *Bahara* Ivane Hauser, *Slovenka* Tarcisie Galbiati, *Tuja gruda* Tine Kompare Campani, *Z vlakom* Andreja Makuca, *Italijanski*

vosu in njegovemu sinu Nejcu so prireditelji zaupali podeljevanje gledaliških nagrad. Priznanja podelujeta vsako leto Slovenska prosveta v Trstu in Zveza slo-

si, *Urška zala?*, ki jo je režirala Manica Maver. Gledališka skupina zavoda Žiga Zois je nastopila na zamejskem festivalu amaterskih gledaliških skupin s predstavo *Zgodilo se je v vili ob morju*, katere besedilo je napisala Jasmina Gruden. Avtorica besedila je poskrbela tudi za režijo. *Božanska komedijola* je predstava, ki so jo pripravili Paolo in Barbara Tanze, Fabrizio in Goran Polojaz v okviru Male tržaške kabaretne bande. Za izvirno glasbeno spremljavo na ksilofon je poskrbel Goran Polojaz, besedilo Fabrizio Polojaz, aranžma Barbara Tanze in video vložke Paolo Tanze. Mala gledališka šola Ma-

tivka Agathe Christie, je pripravila igralska skupina MOSPa. *Eeny Meeny Miny Moe* je napisala in režirala Helena Perrot. Za fotografijo je poskrbela Irina Tavčar, sceno Neža Kravos in kostume Julija Berdon. Premiera je bila 14. junija v nizu *Z igro v poletje* v Finžgarjevem domu na Opčinah.

Igralska skupina Tamara Petaros, ki deluje v društvu Finžgarjev dom, je tudi lani bila zelo aktivna. Ob godu sv. Miklavža so dobrega svetnika pozdravili z igrico *Pobeg igrač* in pesmijo OPZ Vesela Pomlad. 30. maja je bila v dvorani Finžgarjevoga doma premiera igre *Večerja s presenečenjem*, katere besedilo je napisala Manica Maver. Za sceno je poskrbela Veronika Škerlavaj, za video in luč Erik Geletti. Obe predstavi je zregirala Manica Maver. 16. maja je v nizu *Z gledališčem do poletja* igralska sku-

Foto IG

učitelj Mateje Gomboc, *Svet Pike nogavičke* Tanje Ursič, *Začetek kopalne sezone* Milana Petka Levokova, *Enkrat ni nobenkrat* Tadeje Krečič Scholten in *Zamujena priložnost* Tanje P. Hohler.

V sekciji pesniških del je tretjo nagrado prejel cikel pesmi Franja Franciča iz Padne: cikel je zanimiv zaradi literarnih reminiscenc, v katerih se avtor spominja slovenskih in tujih literarnih ustvarjalcev. Drugo nagrado so si prislužila mlada Nina Pečar iz Goričice pri Ihanu (Domžale) za splet pesmi, v katerih se avtoričin navdih razlikuje od navadnega doživljanja Sredozemlja zaradi poudarjanja otožnega vzdušja. Prvo nagrado pa je komisija podelila ciklusu pesmi *Svetloba nad puščavo*, katerega avtor je Lev Detela z Dunaja. "Ciklus deluje kot zaočkrožena celota, čeprav se dotika različnih vsebin. Pesnik vnaša svoja občutja in razmišljanja v sinajsko puščavo", je obrazložila Roncellijeva, ki je prebrala še priporočilo komisije, naj bodo objave deležni še ciklus pesmi *Mati in hči* Uršule Vratuša Globočnik, cikel pesmi Nade Lomovšek, cikel pesmi Darinke Kozinc, cikel pesmi *Zanikani nasmeš* Metke Kacin Beltrame, cikel pesmi *Sinja duša in temno telo* Marije Švanjcer in cikel pesmi *Hčerke* Tanje P. Hohler. Izbor proznih in pesniških besedil so občinstvu predstavili Anka Peterlin, Tomaž Susič, Marijan Kravos in Lučka Susič.

41. natečaj Mladi oder 2015

Članoma Radijskega odra Marijanu Kra-

venske katoliške prosvete v Gorici. "To so priznanja, ki jih krovni organizaciji ljubiteljske kulture podelujeta igralcem, režiserjem in ljubiteljem odrske umetnosti in slovenske besede za uspehe, dosežene v preteklem letu", je dejal Kravos.

Najprej sta podeljevalca nagradila igralske skupine osnovnih šol Alojza Gradnika z Repentabra in Fran Milčinski s Katinare. Repentabska šola je za predstavo ob koncu šolskega leta pripravila igrico *Palčki* pod mentorstvom Maruške Guštin, ta je tudi priredila besedilo po Vinku Möderdorferju. OŠ Milčinski že nekaj let zelo aktivno deluje s folklorno skupino, ki jo vodi učiteljica Ljuba Leghissa. Njihovo delovanje se je celo povečalo, saj imajo mlajšo in starejšo otroško skupino. V letu 2015 je mlajša skupina nastopila na dveh plesnih prireditvah *Besede v glasbi* in *Skupaj v pravicah*, obakrat na italijanski šoli Pertini na Melari. Starejša skupina pa je nastopila na Tednu evropske kulturne dediščine v Mavhinjah in kasneje še ponovila nastop v Saležu. Na vrsti je bila nato nižja srednja šola Fran Levstik s Proseka, ki je junija lani za šolsko prireditev pripravila igr *Kje*

Predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, za njim Mladinska vokalna skupina Bodeče Nežice pod vodstvom Mateje Černic (foto IG)

tejke Peterlin je tudi letos odprla vrata mnogim osnovnošolskim otrokom takoj po končanem pouku. S pomočjo režiserja Jureta Kopušarja so v tednu dni naštudirali *Trnuljko*, ki so jo prikazali ob koncu šole staršem in ostali publikli in ponovili jeseni na 18. Gledališkem vrtljaku. Besedilo je priredila Lučka Susič.

Lutkovna skupina Ladjica iz Devina je pripravila lutkovno igrico *Krava na mesecu*. Besedilo Dušana Vukotiča je priredil Igor Cvetko. Glasba in scena sta skupinsko delo. Prav tako so zaigrali po motivih A. Loba igrico *Mišje poti*, režirala pa jo je Jelena Sitar. Glasba, scena in lutke so skupinsko delo. Nastopili so na Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin, kjer so prejeli prvo nagrado za predstavo *Mišje poti* v otroški kategoriji. Psihološko vinjeto, zapleteno kot detek-

kulturnega kluba je lani naštudirala igr *Ta (ne) srečni dan* pod mentorstvom Maruške Gustin in Patricije Jurinčič. Avtorica besedila komedije je Patricija Jurinčič. Igru so premierno uprizorili 24. maja v Finžgarjevem domu na Opčinah. V predstavi *Utri (n) ki sta* z glasbo in prizori publiko zabavala Iztok Cergol in Matej Gruden. Nastopila sta 14. maja v Marijinem domu v Rojanu in še drugje. Poleg omenjenih izvajalcev so pri predstavi sodelovali še Aljoša Saksida, Jan Sossi in Andreja Štucin Cergol. Zadnje priznanje Mladi oder so podelili igralski družini Slovenski oder iz Trsta. Ta skupina je lani naštudirala igrico Lučke Susič *Čudežno darilo* in jo premierno izvedla na 18. Gledališkem vrtljaku pri Sv. Ivanu v Trstu. Za režijo je poskrbela avtorica besedila.

/ dalje na str. 12
IGOb filmu *Doberdob*
Na avstrofilizem
se pozablja

Pogledu filma *Doberdob - roman upornika* režiserja Martina Turka sem se zamislil. Režiser je v tem filmu združil dve temi: prva je vsebina romana Prežihovega Voranca *Doberdob*, druga pa življenjska pot pisatelja Prežih. Gledalec pričakuje, da bo film, ko že ima ime *Doberdob*, spremljal zgodbo iz istoimenskega romana, a ti dogodki so le nekakšen vezni člen v filmu, saj se je režiser prvenstveno osredotočil na Prežihovo življenjsko pot. Prav zato gledalec, če misli na Vorančev roman, odhaja s predstave nekoliko razočaran, ker je ta samo rahla kulisa v filmu. Za tako vsebino bi režiser lahko uporabil kakšno drugo ime in ne *Doberdob*. Sicer pa se je isto spotaknilo tudi dr. Klavori ob njegovi knjigi, ki je prav dogodkom, ki so potekali na tem prostoru, namenil malo prostora. Škoda, da ni

režiser poiskal še kakšno živo osebo, ki bi kaj povedala o Vorancu, saj jih je še nekaj v Mariboru pa tudi na Koroškem. Slavista, ki sta vsak po svoje ocenila literarno vrednost romana *Doberdob*, sta to naredila izredno površno; polno nametanih besed, bistva pa nista zadela. Prav tako ni zadela bistva zgodovinarika, ko je skušala tipajoče prikazati Vorančev politično pot v Komunistični partiji. Izvedeli pa smo, da je bil prav Voranc največji Titov tekmeč pri formiranju KPJ na ozemlju tedanje Jugoslavije. Samo Titovi spretnosti gre zahvala, da ga je pravočasno "potisnil v stran" in tako sam postal voditelj. O tem se je vedno zelo malo govorilo. Znano je, da, ko so Tita ob neki priložnosti vprašali: "Kaj pa z Vorancem?" je ta odgovoril: "On se je vedno znašel, se bo tudi sedaj"! Kot član KP Jugoslavije je

bil postavljen v ozadje. Šele ko je bolgarski partijski vrh Tita na to opozoril, je dobil priznavalnino - prej je imel samo pokojnino - in na starost tudi redno bolniško nego, in ko je potreboval, so mu dali tudi avto in soferja. Vsi pa so

vedeli, da je moral šofer redno poročati, kam ga je peljal in s kom se je družil, pa tudi kaj so govorili. Pa še to mimogrede: "V tistih jugoslovanskih sivih časih, prav dobro se spominjam, so po radiju intervjuvali Vorančev gospo - že v letih, a še zelo pri sebi. Brez dlake na jeziku je zelo preklinjala tedanji sistem in vmes pripovedovala, kako kruto so jo oropali za življenje. Samo tri mesece je lahko živela s svojim možem, potem pa so ga pošiljali sem

Mohorjevi družbi. Njegova zasluga je, da ni bila ukinjena, v tistem času pa je morala biti urejena tako, kot je zahtevala partija. Prav tako se je uprl barbarskemu uničevanju cerkva in vaških kapelic. Spomin mi poroma na dr. Franceta Sušnika - sivo koroško eminenca. Ne vem, ali smo vedeli, da pride na šolo kot inšpektor za slovenski jezik ali pa se nam je to slučajno posrečilo. Pri slovenskem jeziku smo pripravili dve šolski uri prav o Vorancu. Ko se je že druga šolska ura prevesila v drugo polovico, je tovariš inšpektor - tako smo mu spoštljivo rekli - prevzel besedo. Najprej nas je pohvalil, da že veliko časa ni slišal tako dodelane ure, potem pa nadaljeval: "V uri ste se dotaknili tudi Prežihovega romana *Doberdob*. Zgodba v romanu je dolga, ponekod tudi razvlečena, a se vidi, da je tam ni razvlekel pisatelj, ampak Juš Kozak, ki je delo lektoriral pa tudi črtal, zato obstajata dve verziji romana, prva in poznejša ... Je pa to avstrofilski roman ..." Tega pa v tem filmu ni poudaril noben zgodovinar, še manj pa ljubljanska slavista, ki sta

v filmu nastopila. Avstrofilsko pisani roman je sprejemljiv pa tudi razumljiv vsem tistim, ki vsaj malo poznajo avstro-ogrsko monarhijo. Ni pa razumljiv, še manj pa sprejemljiv za tiste, ki so ali se imajo v prvi svetovni vojni za zmagovalce. Tu se vidi, zakaj italijanski bralci roman odklanjajo - ker so v njem Italijani prikazani kot sovražniki, kar je razumljivo, saj so oni napadli tedanje avstro-ogrsko ozemlje, o tem pa se v glavnem danes ne govori, ampak samo povečuje herojstvo, pa tudi zmaga italijanske vojske. Ponovno bi rad opozoril, da je bila velika napaka, ko so to knjigo prevedli v italijanski jezik. Tudi sam sem doživel pri italijanskih bralcih nerazumevanje in nesprijemanje romana. Pri omenjenem filmu bi rad omenil še konec. Pesem *Oj, Doberdob* bi po vsej logiki lahko zapel doberdobski mešani pevski zbor Hrast. Za to bi moral poskrbeti doberdobski rojak, ki je sodeloval pri filmu. Namesto teme, ki je bila ob tej pesmi, pa bi imele znatno večji učinek fotografije vasi ali pa vsaj Krasa s cvetočim rujem.

Ambrož Kodelfa

DRUŠTVO ROJANSKI MARIJIN DOM Prešernova proslava

Doživet in večplasten kulturni dogodek je navdušil!

Rojanska skupnost se je tudi letos zbrala v domačem Marijinem domu, da bi počastila dan slovenske kulture. V nedeljo, 21. februarja, je bil tako kulturni hram na ul. Cordaroli poln domačinov in prijateljev slovenske kulture, ki so z zanimanjem prisostvovali dogodku, za speljavo katerega je napelo vse svoje moči krajevno Društvo Rojanski Marijin dom v sodelovanju z Glasbeno matico in Klubom prijateljstva, ki deluje v sklopu Slovenske Vincencijeve konference, ter pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete.

Uvodni del programa, ki ga je povezovala Giorgina Piščanc, so prireditelji zaupali bratoma Zuliani, pianistu Maxu iz razreda GM prof. Tamare Ražem Locatelli in violinistu Vanji iz razreda GM Ar-

mina Šeška. Glasbenika sta se v duu preizkusila v izvedbi Dvorakove Sonatine za violino in klavir v G-duru (op. 100), Max Zuliani pa se je najprej predstavil z Rachmaninovo Etudo-Tableaux (op. 33, št. 7). Na oder je nato stopil Mladinski zbor Emil Komel iz Gorice pod vodstvom Davida Bandlja. Občinstvu je predstavil niz pesmi, ki sodijo v slovensko umetno in ljudsko zakladnico. Lepo je izzvenel tudi duo, ki sta ga sestavljala tenorist Marko Ko-

bal in citrar Tomaž Plahutnik, ki sta se prav tako preizkusila v pristrčnem nizu slovenskih ljudskih pesmi. Sklepni del programa so prireditelji zaupali Mladinski vokalni skupini Anakrousis, ki jo vodi zborovodja Jari Jarc. Spored

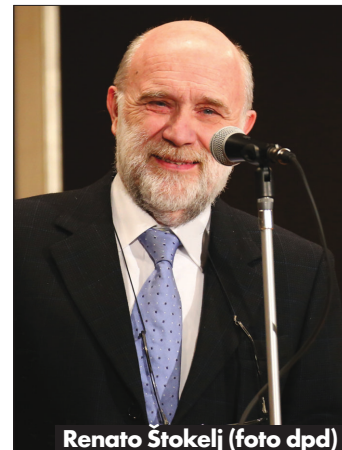
Bloudkove plakete, Renato Štokelj, pa je izhajal iz življenja in dela našega velikega pesnika, da bi razmišljal tudi o sedanjem položaju slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Čeprav je bil govornik kritičen

nas bodisi v matici bodisi v zamejstvu", je dejal. Na obeh straneh slovenskega etničnega prostora bi potrebovali "več poguma in odločnosti pri izpostavljanju naše narodne pripadnosti in vseh vidikih javnega in privatnega življenja. S tem bi povečali našo vidljivost v italijanskem okolju, kar je posebno pomanjkljivo predvsem v mestu", je dejal Štokelj in predlagal nekaj konkretnih korakov v to smer. Prav bi namreč bilo, da bi se potegovali: za ponovno pridobitev potujčenih slovenskih imen in priimkov; za izpostavljanje - poleg italijanskih - tudi slovenskih nazivov v trgovinah, gostilnah, uradih, pisarnah in ambulantah; za sproščeno govorjenje našega jezika v javnosti; za uporabo slovenske verzije osebnih dokumentov. "To je le nekaj primerov pričevanja naše prisotnosti v našem zamejstvu, za katere sta potrebni samo odločnost in dobra volja!" Razmišljal je nato tudi o svojem poklicu, to je o družinskem zdravniku, ki mu je omogočal in mu še danes omogoča kapilaren pregled nad zdravstvenim in splošnejšim dogajanjem v naši skupnosti.

"In prav jezik je zelo pomembna komponenta komunikacije in dobrega stika z ljudmi. Če se človek lahko izraža v materinem jeziku, še posebno, če slabše obvlada uradni, v našem primeru italijanski jezik, je to bistvenega pomena za dober in konstruktiven odnos z zdravnikom. Dobro medsebojno poznanje in odkrit pogovor med pacientom in zdravnikom je večkrat bolj pomembno od še tako razvite

zdravstvene tehnologije", je dejal in grenko ugotavljal, da tudi lik slovenskega družinskega zdravnika v našem mestu in okolici izginja. "V zadnjih desetih letih se je število slovenskih zdravnikov, ki ordinirajo v mestu, razpolovilo. Preostane nas, če se ne motim, samo še pet, od katerih bomo v prihodnjih 3-4 letih vsaj trije odšli v pokoj, tako da ne bo -

Renato Štokelj (foto dpd)

najkasneje čez deset let - nobene slovenskega domačega zdravnika več v mestu. Na Krasu je situacija podobna, če ne še slabša". Ne glede na osebne izbire naših mladih, ki se po študiju medicine raje odločajo za posebne specializacijske veje, kot pa to, da postanejo družinski zdravniki, problem ostaja. "Želel sem ga tu izpostaviti, dati v premislek, predvsem v upanju, da bo ta apel padel na rodovitna tla in da bodo tudi v prihodnje naši ljudje stopili do domačega zdravnika in imeli možnost pogovoriti se v materinem jeziku", je sklenil.

IG

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Razstava Umetniki za karitas

V ponedeljek, 29. februarja 2016, ob 20.30 bo v Peterlinovi dvorani v Trstu, ulica Donizetti 3, odprtje razstave likovnih del, ki so nastala v 21. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas. Udeleženci kolonije: iz Slovenije: Barbara Demšar, Črtomir Frelih, Lara Likar, Adel Seyoun, Karmen Smodiš, Lucija Stramec in Veljko Toman.

Iz tujine: Marija Efreanova (Rim), Brigitte Kollegger (Graz) in Tanja Tanevska (Skopje).

Razstavljena bodo tudi dela strokovnih sodelavcev in darovalcev ob dnevu odprtih vrat. O koloniji in avtorjih bosta spregovorili Jožica Ličen in Anamarija Stibilj Šajn. Donacije od izbranih likovnih del bodo namenjene Skladu Bogdana Žorža za pomoč otrokom. Geslo kolonije in potujočih razstav 2015/2016: "Veselite se življenja!"

V drugem delu večera bo pogovor o beguncih in migrantih med nami. Sodelovala bosta akademska slikarka in restavratorka Mira Ličen Krmpotič, ki je svoj pogled izrazila v ciklu slik z naslovom Za žico je lahko samo jok, in msgr. Slavko Rebec, škofov vikar za pastoralo in predstojnik Karitas, ki bo predstavil poslanico papeža Frančiška ob svetovnem dnevu migrantov in beguncev pod naslovom Migranti in begunci nas sprašujejo. Odgovor evangelija usmiljenja.

Citrar Tomaž Plahutnik in tenorist Marko Kobal (foto IG)

skladb pevskega sestava, ki sodeluje z Glasbeno matico, je zajel tudi sodobno glasbeno tradicijo, segel pa je tudi po železnem repertoarju slovenske glasbene tradicije.

Igralec pri Radijskem odru Tomaž Susič je prisotnim ponudil splet nekoliko manj poznanih Prešernovih poezij, slavnostni govornik, letošnji prejemnik

do pesnikovega ravnanja z lastno družino, je Prešernova narodnostna drža zgledna! Besedni umetnik se namreč ni upognil pred oblastjo in je trmasto vztrajal pri negovanju slovenskega jezika in narodne pripadnosti in je s tem bistveno pripomogel k nastanku slovenske narodne zavesti. "Mislilim, da bi morala ta njegova drža biti tudi danes zgled za vse

V spomin na rojansko rojakinjo

Ob pogrebu Mire Bole

Draga Mira, ko so nam vaši sorodniki sporočili, da je zadnje dni decembra 2015 v Domu za ostarele v Vipavi, kjer ste zadnji čas prebivali, prenehali biti vaše plemenito srce, sem se nehote zamislil, kako odhajajo naše trdne korenine, ki so toliko dale za našo narodno skupnost, za življenje naše domače skupnosti ter za skrb rojanske cerkvene skupnosti, od koder izhajajo vaše korenine. V prvi vrsti pa sta bila vaša skrb in delo pri tržaški Slovenski Vincencijevi konferenci, kjer ste se zlasti v zadnjem času bili nenadomestljiv član vod-

stva. Ko sem vas spoznal v letih 1971, 1972 kot vodja računovodstva naše organizacije, v času ko sem več let vodil poletno kolonijo otrok Vincencijeve konference v Karniji, je postalo naše sodelovanje vsakodnevno, čeprav na razdaljo. To je zahvalo še posebno pozornost, saj je bila kolonija večje finančno breme za organizacijo in vi ste bili v tem še posebno pripravljani, saj ste bili dolgo let zaposleni na računovodskem uradu pri tržaški trgovinski zbornici. Čeprav ste diplomirali na učiteljskišči, ste se zaposlili kot uradnica. Približali ste se Slovenski Vincencijevi konferenci z namenom, da

bi sodelovali tudi na karitativnem področju in tu delovali, dokler vam je zdravje dopuščalo. Z vso vnemo ste skrbeli in pomagali vsakomur, ki je potrkal na ta vrata, saj kot dobri kristjan niste mogli odreči pomoči potrebnim in bolnim. Ob letnem pregledu dela Vincencijeve konference se oziram na prehojeno pot, na današnje razmere in na vizijo karitativnega dela v prihodnosti. "Uboge boste imeli vedno med seboj", je poudaril Jezus in s tem nakazal stalno potrebo pomoči in darovanja za druge. Tega se je naša Mira

Gospa Mira Bole ob njeni 90-letnici v družbi prijateljev Slovenske Vincencijeve konference

dobesedno držala pri svojem delu. V sredo, 10. februarja 2016, smo se od vas poslovili na tržaškem pokopališču in vas še zadnjič pozdravili.

me v svoje kraljestvo. Sorodnikom pa, v imenu Konference, izrekam globoko sožalje.

AS

Dan slovenske kulture

Prešeren v Miljah nekoliko drugače

Z vrabčevo Zdravljico in z večjezičnimi napevi, *Montanaro*, dalmatinsko *Ružo crveno* in *Kolom*, so pevci Noneta Primorsko iz Mačkolj pozdravili razstavo slikarja Aleksandra Pece v miljskem muzeju Cara' prejšnji petek, na predvečer miljske Prešernove proslave, ki je bila v soboto v gledališču Verdi. Društvo Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga si je letos zamislilo večplastno dogajanje za praznovanje dneva slovenske kulture. Zadnji dogodek ob tej razstavi bo v soboto, 5. marca, ko bo v muzeju Cara', ob udeležbi slikarja, predstavitev zadnjega truda naše najznamenitejše prevajalke Jolke Milič, in sicer dvojezične antologije sodobne slovenske lirike *POEZIJA - bla, bla, bla od A do...? - POESIA - bla, bla, bla, dalla A alla...?*

Trojna prešernova proslava

Ob znanem Pavčkovem verzu "Vsak človek je zase svet, / čuden, svetel in lep" je potekala šesta skupna Prešernova prosla-

va treh obmejnih društev, DSMO K. Ferluga Milje, KD Istrski grmič Škofije in KD Hrvatini, ki že več let sodelujejo še pri drugih dogodkih. Predsednica gostujočega društva iz Milj (proslava poteka izmenično vsakič v drugem društvu) Isabella Marega je napovedala program in poudarila plodno večkulturno okolje obmejne stvarnosti, kjer naj bi bile meje presežene in naj bi tudi mladi roda erasmus odigrali povezovalno vlogo. V sozvočju s tem je bil slavnostni, nič kaj retorični govor predsednice (v. d.) ZSKD Živke Persi, ki je izbrala za moto verz iz Zdravljice "ki smo se zbrat'li, ker dobro v srcu mislimo" in čestitala prijateljskemu duhu ob meji, kjer je beseda drugega tudi naša.

Kulturni program je bil tako rekoč medgeneracijski. Uvedel ga je mešani pevski zbor Adriatic Hrvatini, ki ga vodi Mario Petvar s tradicionalnim izborom zborovskih skladb; mlajši izvajalci, flavtistka Lucia Jankovska, kitaristka Karen Klobas in harmonikar Mitja Tull iz Milj, so podarili publiki prijetne utrinke klasične in tangovske glasbe,

mlajša Kristina Čok s Škofij pa sodobno popevko. Za recital poezije iz klasične zbirke *Pesmi štirih* iz leta 1954 (Kajetan Kovič, Janez Menart, Tone Pavček, Ciril Zlobec) so poskrbeli mlajši in starejši recitatorji društev Istrski grmič in K. Ferluga, ki že več let sodelujejo ob tej priložnosti. Najlepšo novost pa so predstavljali obiskovalci tečaja slovenščine pri

DSMO K. Ferluga, ki so pod vodstvom učiteljice Kristine Ličen pripravili enkratno recitacijo *Povodnega moža*. **Aleksander Pece - Vloga Podob** Do nedelje, 13. marca, so na ogled v miljskem muzeju sodobnih umetnosti Cara' sugestivne, skoraj metafizične slike

Aleksandra Pece. Solkanskega slikarja je ob odprtju razstave *Vloga Podob* predstavil kritik Joško Vetrh, ki ga dobro pozna in ceni, saj je že postavil njegovo odmevno razstavo v goriškem Kulturnem domu. Peceve slike, ki izhajajo iz sveta risank in mang, filmov in reklamnih plakatov, predstavljajo unikum na slovenskem slikarskem obzorju. Njegova uprizoritev značilnih telesnih kompozicij in obvladovanje izraznih sredstev kažeta na leta njegove formacije na beneški akademiji, ko so se še drugi predstavniki njegove generacije navduševali za bojevitost in glamurozne zgodbe japonskih pisemen.

Peca pa je to povezal s tradicijo evropskega slikarstva, in sicer baroka, kot navaja Vetrh, npr. francoskega dvornega slikarja Ludvika XIV. Hyacintha Rigauda ali Caravaggia; na miljsko odprtje je Pece prinesel prav samoportret, ironično izdelan po maniri Rigauda. In tudi marsikatero delo v miljski izložbi kaže na izreden, pretiran "caravaggiovski" realizem, ki skoro meji na ameriški fotorealizem. To je pravzaprav njegova slogovna zna-

čilnost, saj mite, simbole, fetiše, tudi deviacije in perversije, naše sodobne družbe, denimo japonske najstnice v ličnih oblačilih, samurajske vojščake in vojščakinje, kamikaške letalce, Aleksandra Pece uspe s ironijo in s sočustvovanjem prevrednotiti ter spremeniti v izzivalne priložnosti za razmislek o našem "tu in sedaj". Posnetki njegovih slik so tudi vidni na spletni strani: www.alexanderpeca.com.

Prešernove proslave v Verdiju in tudi odprtja razstave se je udeležila miljska podžupanja in odbornica za kulturo Laura Marzi, ki je uvedla odprtje v imenu občinske uprave, glavne prirediteljice razstave. Poleg nje so nastopili predsednica Isabella Marega in Davorin Devetak za društva K. Ferluga, Juliet in Hišo umetnosti iz Trsta, ki so soorganizirali razstavo, dirigentka Noneta Primorsko Aleksandra Pertot in Cristina Urizio z miljske kmetije Vigna sul mar, ki je predstavila degustacijo krajevnih vin, malvazije, refoška, merlota in sauvignona. Razstava bo odprta od torška do petka, od 17. do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. in od 17. do 19. ure, ob nedeljah od 10. do 12. ure. Info: tel. 0403360340, ufficio.cultura@comunedimuggia. it, www.benvenutiamuggia.eu.

DavDev

S 1. strani "Radijska igra ..."

Dolga in bogata preteklost

Po uvodnih pozdravih predsednika RO **Marjana Jevnikarja** je **Lučka Peterlin Susič** predstavila zgodovino ustanove. Spregovorila je o povojnem obdobju, ko je skupina zanesenjakov pod mentorstvom že izkušenega gledališčnika Jožeta Peterlina ustregla potrebi slovenskih ljudi, ki so po fašistični dobi komaj čakali na kleno zborni slovensko besedo. Ta je segla do njih tudi zaradi prizadevanja Radijskega odra, ki je le mesec dni po ustanovitvi slovenske radijske postaje s strani zavezniške vojaške uprave v živo zaigral prvo igro. In ravno neposredno igranje v eter predstavlja prvo obdobje RO, o katerem pričajo le besedila, ne pa posnetki. Za to je bilo potrebno počakati na leto 1955. V 70. letih so v RO prinašali osvežitve odlični gostujoči režiserji (npr. Balbina Baranovič Batellino, Mirko Mahnič, Žarko Petan, Mirč Kragelj, Majda Skrbinšek, Jože Babič, Joško Lukeš, Janez Albreht, Janez Povše in Gregor Tozon). Leta 1976 velja za prelomnico v delovanju RO. Nenadna smrt prof. Peterlina in reforma državnega radija in televizije, ki je zmanjšala sporede z dramsko ponudbo, sta silila radijsko-dramsko družino v druge izbiro. Birokratske težave so obnem onemogočile RO, da bi še naprej izvajal svojo dejavnost v radijski hiši, kjer je do tedaj gostoval oz. deloval. Nov dom je RO

našel leta 1991, ko so prav v prostorih na Donizettijevi ustanovili Studio Trak. V zadnjih desetletjih je ustanova prikrojila svoje delo novim razmeram, tako da je razširila pahljačo svojih dejavnosti: jedro ostaja radijsko igranje, k

Anka Peterlin, Marjetica Puntar, Marjan Jevnikar, Maja Lapornik, Lučka Susič in Manica Maver (foto damj@n)

temu gre prišteti še vrsto tečajev lepe govornice, že tradicionalno ponudbo Gledališkega vrtljaka, sinhronizacijo risank, priredbe pravljčnih uric, udeleževanje članov igralske družine v sklopu raznih kulturnih prireditev. "Naša skrb je še vedno usmerjena v kultiviranje lepega slovenskega govora", je dejala Lučka Susič, ki je ob koncu izpostavila še četrice imen, ki so v preteklosti imeli ključno vlogo pri delovanju in samem ohranjanju Radijskega odra: to so poleg prof. Peterlina še Lojzka Lombard, Marjana Prepeluh in Matejka Peterlin.

Niz prireditev

Srečanje na sedežu RO je bila obnem priložnost, da so pristojni razčlenili niz prireditev, s katerimi bodo obeležili jubilej ustanove. **Maja Lapornik** je napovedala razpis natečaja za izvorno radijsko

igro na žensko tematiko: zmagovalce bodo razglasili junija. Do poletja se bodo nadaljevale tradicionalne dejavnosti RO, sicer okrepljene zaradi jubilejnega praznovanja, in sicer Tečaj lepe govornice in aktivnost Male gledališke šole Matejke Peterlin. Julija bo na vrsti oddaja v živo na Radiu Trst A, ko bodo obeležili 70-letnico prve oddaje RO v živo. Oktobra 2016 pa bo v Narodnem do-

(format A4) je treba poslati do 15. maja 2016 na naslov: Radijski oder, ul. Donizetti 3, 34133, Trst. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro, medtem ko naj bodo točni podatki o avtorju (ime, priimek, naslov, elektronska pošta in telefon) zaprti v kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro.

Brošure

Manica Maver je spregovorila o dveh dragocenih in podatkov polnih brošurah, ki so v preteklosti obeležile 20-letno zgodovino RO in nato še njegovo polstoletno preteklost. Ta verzija bo za to priložnost posodobljena s podatki zadnjih dvajsetih let. **Lepa igralska skupi-**

na

Osebn pričevanje pa je prinesla **Marjetica Puntar**, ki je pred nedavnim spet začela sodelovati z RO po tridesetletnem premoru. Spomnila se je zanosa, s katerim je prof. Jože Peterlin tudi na podlagi bralnih vaj svojčas uvajal mlajše generacije v čarobni svet radijske igre.

Gospa Puntarjeva je namreč ena izmed 228 glasov, ki so v sedmih desetletjih (točneje do leta 2013) oblikovali ustvarjalno delo RO. Danes šteje igralska skupina 30 članov. V letih so se pri RO izoblikovali tudi številni predstavniki zamejskega igralskega in časnikarskega sveta. "Tudi to naj bo v razmislek tistim, ki zahtevajo čaršija preteklosti", je dejala Lapornikova. Postregla je s podatkom, da ohranja tovrstna igralska zvrst drugod po Evropi kljub prvenstveni vlogi televizijskih in spletnih medijev še vedno dostojanstven nivo, ne nazadnje tudi v Sloveniji. "Radijska igra je še vedno prostor intimne in miru!"

Od tega sveta se je poslovila znana učiteljica V spomin Hedviki Kavčič Kandut

Širša skupnost od Sv. Ivana v Trstu in mnogi prijatelji in znanci so se v soboto, 13. februarja, poslovili od priljubljene učiteljice in znane kulturne delavke Hedvike Kavčič Kandut, ki je umrla v nedeljo ponoči v katarinški bolnišnici. Pogrebno mašo v župnijski cerkvi je vodil domači kaplan za slovenske vernike, g. Milan Nemač, ki je v svoji homiliji povedal, da je rajna gospa Hedvika dosledno, dejavno in pokončno živela svojo narodno in versko pripadnost. Orisal je njeno življenjsko pot, kako je iz rodnega Tolmina, kjer se je rodila kot zadnja v družini devetih otrok očetu gozdarju in mami šivilji, prišla v Gorico, kjer je maturirala na učiteljsko leto 1946. Kot navdušena učiteljica je nato službovala na Tržaškem, se leta 1958 poročila in ustvarila družino s pravnikom in profesorjem Jakobom Kandutom iz Ukev. Gospod Nemač je poudaril njeno srčno zapisanost učiteljskemu poklicu, ki ga je doživljala kot svoje poslanstvo in je prav zaradi tega povsod, kjer je poučevala, se pravi v

Šempolaju, Križu, Škednju in pri Sv. Ivanu, med svojimi učenci pustila globoko sled. Rada je imela otroke in jim skušala pomagati tudi v primeru družinskih težav.

Prav pri Sv. Ivanu, kjer je živela z družino, je rajna učiteljica Hedvika delovala tudi kot prosvetna delavka. Zlasti je bila dejavna v Marijinem domu in dolgo let je z drugimi svetoivanskimi kulturnimi delavci skrbela za prirejanje in oblikovanje različnih dogodkov in gledaliških predstav na tem odru.

Slovo od rajne učiteljice je bilo res občuteno, saj so jo ljudje imeli radi in jo zelo spoštovali. Med pogrebno mašo je na koru ubrano pel mešani cerkveni zbor pod vodstvom Ivana Žerjale in ob orgelski spremljavi Eve Dekleva. Od rajnice pa so se sorodniki in prijatelji poslovili na vaškem pokopališču v Mavhinjah.

Sinu Marku, hčerki Mirjam in njeni družini ter rejencu Robiju od tej hudi izgubi izrekamo globoko občuteno sožalje v imenu uredništva in uprave našega tednika.

mu Posvet o slovenski radijski igri in nagrajevanje natečaja za radijsko igro. Vrh praznovanj pa bo 29. januarja 2017, ko bo RO s slavnostno akademijo ob dnevu slovenske kulture praznoval svoj jubilej. Radijski glas bo v poletnih mesecih prihodnje leto imel tudi ključno vlogo na Večerih pod Tabrom v sklopu gledaliških večerov ob Marijinem svetišču. Anka Peterlin je na tiskovnem srečanju podrobneje spregovorila o natečaju za izvorno radijsko igro, ki je posvečena zaslužni članici RO, Marjani Prepeluh.

Natečaj

Anka Peterlin je poudarila, da je **natečaj namenjen izvorni in še neobjavljeni radijski igri** na žensko tematiko v poljubni dramski obliki. Igra naj ne traja več kot 40 minut. Predvidene nagrade so tri: prva znaša tisoč evrov, druga 800 evrov, tretja 500 evrov. RO bo nagrajena dela uvrstil v svoj program, prav tako si pridružuje pravico, da v svoji spored vključi tudi morebitna priporočena dela. Besedilo v dveh tipkanih izvodih

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
v sodelovanju z ZVEZO PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE,
ZSKD TRST-GORICA-VIDEM, ZSKP - GORICA
in JSKD REPUBLIKE SLOVENIJE

vabi na

KONCERTA REVUJE

PRIMORSKA POJE 2016

v petek, 26. februarja, ob 20. uri

v Marijinem domu v ul. Risorta

bodo nastopili: Klapa Planta, ŽeVS Vanda Križaj,
Fantje s'pod velba, Barški oktet, MePZ Zdravko Munih,
MoPZ Razpočje in MoPZ Lijak 1883 - Vogrsko;

v nedeljo, 28. februarja, ob 16. uri

v cerkvi Povišanja Sv. Križa v Križu

se bodo predstavili: Združeni zbor ZCPZ, MePZ
Divča, MePZ Postojna in Komorni zbor Ipavska.

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ
KOMORNI ZBOR DEKOR

NA RAMENIH VELIKANOV

Bachove partiture

Baročni moteti in sodobne zvočne miniature

Domen Marinčič (violon)

Tomaž Sevek Šramel (orgelski pozitiv, orgle)
dirigent Sebastjan Vrhovnik

nedelja, 28. februarja 2016, ob 20.30

cerkev sv. Ivana

Vabljeni!

Obvestila

Slovensko pastoralno središče vabi na predavanje župnika in dekana pri sv. Jakobu msgr. Roberta Rose na temo o družinski sinodi v Rimu, ki bo v sredo, 2. marca, ob 19.30 v Šentjakobskem kulturnem domu v ul. Concordia 8.

Bogoslužni spored v Rojanu: vsak petek ob 16. uri križev pot; ura češčenja pred Najsvetejšim: 9., 10., 11. marca, od 16. do 17. ure; 20. 3. 2016 oljčna nedelja: ob 9. uri: blagoslov oljk in sv. maša z branjem Kristusovega trpljenja. Prenos po radiu Trst A; 24. 3. 2016 veliki četrtek - ob 17. uri: sv. maša zadnje večerje; 25. 3. 2016 veliki petek - ob 17. uri: branje Kristusovega trpljenja, češčenje križa in obhajilo - zbor

poje postne pesmi; 26. 3. 2016 velika sobota: priložnost za sv. spoved od 16.30 dalje - na razpolago bo več spovednikov; 27. 3. 2016 Velika noč - ob 9. uri: slovenska sv. maša in blagoslov velikonočnih jedi. Prenos po radiu Trst /A; 28. 3. 2016 velikonočni ponedeljek: ob 9. uri sv. maša.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami darujejo: Jadranka Sedmak 10 evrov, Lidija Godnik 20 evrov, I. K. 10 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin dom Anica Maver daruje 20 evrov.

Za rojansko Vincencijevo konferenco daruje N. N. 50 evrov.

Barbara Fužir
Opažanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

KRASNI KRAS (2)

"V Doberdobo je jezero!" ali koliko v Sloveniji v resnici poznamo zamejstvo

"Trst je naš"! je navadno odziv, ko moji zamejski prijatelji na kakšnih počitnicah na Hrvaškem povedo turistom iz Slovenije, da prihajajo "izza meje". Zakaj je "naš", je za večino kontinentalcev (torej vzhodno od Nanosa) navadno že vprašanje, ki zahteva družjenje dolgo v večer na terasi ob glasi dalmatinskih klap. Ne želim se skrivati za izgovori, da sem obe Rebuli (Aloja in Alenko) brala že, preden sem se preselila "za mejo". Še pred nekaj leti sem spadala v tisto večino slovenskih mladih odraslih, katerih znanje o zamejskih Slovincih v Italiji se ustavi na Fernetičih. Če vemo še to, da so znani zamejci Igo Gruden, Boris Pahor, Miroslav Košuta, Ylenia Zobec, Andrea Massi in Lepa Vida, se napihnjeno štejemo k intelektualni eliti.

Iskreno se sama s heterogenostjo slovenskega zamejstva v Italiji nisem kaj pretirano ukvarjala vse do izpita o slovenskih narečjih, ko je bilo treba pokukati kar krepko čez zahodno mejo. Razočarana sem ugotovila, da "zverinice iz Rezije", kot je bil tudi naslov priljubljene lutkovne risanke iz mojega otroštva, niso govorile čisto nič podobno tistim posnetkom, ki sem jih kot študentka vsa osupla poslušala na predavanjih in ugotovila, da razumem ... no, nekaj malega več kot nič.

Naj bo moje otroštvo tudi opravičilo mojemu najbolj zgodnjemu prepričanju, da so Beneški fantje, katerih Rdeči cvet mi je še danes ljub, zagotovo iz Benetk, torej je to mesto absolutno del slovenskega zamejstva in del naših zgodovinsko-teritorialnih težej. Moje mnenje (bila sem stara manj kot deset, razumite) je še dodatno podkrepila informacija, da menda Benetke stojijo na "slovenskih borih". Ni kaj, tudi to mesto je "naše"!

Kot najstnikom s statusom mladih voznikov nam je z bratom in sestro kdaj pa kdaj od staršev uspelo "nažicati" avto tudi za takoo dolgo vožnjo, kot je tista do morja. Ko smo v času cestnin še iskali bližnjice od Ljubljane navzdol, sem na zemljevidu preselečena ugotovila, da so najbližje plaže v resnici drugje, kot so tiste v Kopru. Ko sem omenila staršem, da gremo v Sesljan, se je oče odhrkal. Zaupal mi je tra-

gično zgodbo, kako se je moj bratranec med sobotnimi nakupi v ozkih enosmernih tržaških ulicah nekoč tako izgubil, da so mislili, da se ne bo vrnil nikoli več. Naj ne iščem težav, da se mi ne zgodi kaj podobnega, da me ne bo zasledoval kakšen zmešan fiat! Da mislimo njegovi otroci iti v varno zamejstvo, kjer seveda vsi vozijo po pravilih in omejitvah, na to ni pomislili!

Ker se je pogovor vlekel predolgo, morje pa se je hladilo, smo sorodenci obljubili, da gremo v Izolo. V resnici smo se ustavili na kratkem plezanju na Napoleoniki in nato skočili še proti Sesljanu. Starši ne berejo Novega glasa, torej je moja izpoved varna. Seestra se je takrat navdušila nad zamejskimi plezališči in zamejskimi plezalci, sama pa sem to strast odkrila nekoliko kasneje. A zametki so bili položeni.

Ko sem se kot gimnazijka zaljubila v Srečka Kosovela, sem si prisegla, da bom nekoč živela na Krasu. Beseda slej ko prej postane meso - pozabila pa sem definirati, KJE točno na Krasu, in burja me je odnesla čez mejo.

Literati znajo šokirati. Težko opišem svoje presenečenje, ko sem se prvič peljala v Gorico mimo Doberdoba. Dejstvo, da je kraj več kot "slovenskih fantov grob", mi je vzelo sapo. Na tistem mestu sem (spet) okregala lastno mentalno vrtnarstvo. Prežihov Voranc je ta kraj povzdignil do takšnih mitičnih razsežnosti, da sem bila popolnoma šokirana, da je Doberdob kraj, dostopen z avtomobilom - in to naseljen! Celo jezero ima. Takšno, ki kdaj je in ga kdaj ni! Dobro novico sem zaupala vsem prijateljem v Sloveniji:

A naj prvi vrže kamen tisti, ki je brez greha. Kot Štajerki mi gredo lasje pokonci (ker so precej dolgi, efekt ni zanemarljiv), ko mi ob podatku o mojem poreklu v zamejstvu skoraj vedno povedo, da sem verjetno iz "totege" Maribora (nisem, to ni edini kraj na Štajerskem) in da verjetno poznam Zahovića (ne, ga ne, niti ni moj sosed). Nato si prislužijo predavanje o tem, kako je ta najbolj geografsko in narečno heterogena regija še kaj več, kot le tista "slepa pega vzhodno od Ljubljane". Navadno po pol ure opazim, da za mizo sedim sama ...

Stoletnica rojstva duhovnika Cerneta in Prešernova proslava

Kanalskodolinski Slovenci stopajo na dan

Po že zdavnaj ustaljeni navadi poteka vsakoletni slovenski kulturni praznik v Kanalski dolini zadnji petek meseca februarja. Združenje Don Mario Cernet, Slovensko kulturno središče Planika in Glasbena matica - šola Tomaž Holmar ga letos spet organizirajo skupno v petek, 26. februarja, ob 19. uri v kulturnem centru.

Program je zelo pester. Nastopili bodo otroci iz osnovnih šol v Kanalski dolini; otroci in mladostniki, ki obiskujejo tečaj slovenskega jezika pri SKS Planika; gojenci Glasbene matice - šola Tomaž Holmar in Glasbene matice Gorica; učenci Glasbene šole Emil Komel iz Gorice; žabniška skupina Doganirs z narodno-zabavno glasbo ter moški pevski zbor Triglav z Bleda. Iz Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu so napovedali, da bo ob tej priložnosti spregovoril minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc. Soorganizatorji pa napovedujejo, da bosta prireditev popestrila še posebna gosta, in sicer ljubljanski bariton Ivan Andres Arnšek ter citrar Tomaž Plahutnik. Letošnji sloven-

ski kulturni praznik v Kanalski dolini bo pod pokroviteljstvom obeh krovnih organizacij, SSO in SKGZ, ter Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

V petek, 19. februarja, so v Žabnicah na dan pred stoletnico rojstva pokojnega župnika Maria Cerneta oživil spomin nanj. V farni cerkvi svetega Egidija v Žabnicah so dvojezično somaševali domači župnik msgr. Dionisio Mateucig, ukovški župnik g. Mario Gariup in msgr. Marino Qualizza, ki je o liku Cerneta tudi spregovoril.

Izpostavil je, da je po prvi svetovni vojni veliko beneškoslovenskih duhovnikov službovalo v Kanalski dolini. Omenil je g. Boža Monkara, g. Miho Dorboloja, g. Ivana Gujona, g. Jožefa Simiza, msgr. Zaharijo Succaglio in današnja dva, msgr. Dionisia Mateuciga in g. Maria Gariupa.

Mario Cernet je bil iz Čarnega varha v občini Podbonesec. Bil je župnik v Žabnicah in rektor na Višarjah od leta 1962 vse do svoje smrti leta 1984. Potrudil se je za višarsko svetišče, ga oblepal ter si prizadeval, da bi le-to ostalo v rokah slovensko govorečih duhov-

nikov. Za ohranjanje slovenske kulture v Žabnicah se je večkrat pozanimal za raznolike dejavnosti in se je tudi večkrat izpostavil za ohranjanje rabe slovenščine v cerkvenem življenju. Za svojo angažiranost za slovensko kulturo je pogosto doživel neprijetnosti.

Proslavo ob stoletnici so glasbeno spremljali in popestrili Cerkevni pevski zbor iz Žabnic, Cerkevni pevski zbor iz Ukeve in Višarski oktet, ki so peli med mašo oziroma po njej. V sklopu prireditve so tudi blagoslovili dvojezično spominsko ploščo, ki bo postavljena na zunanjo steno cerkve svetega Egidija - prav tako kot druge plošče v spomin na druge tamkajšnje zaslužne duhovnike. Na njej piše: "Don Mario Cernet, dobri pastir in človek, je neutrudno skrbel za žabniško faro ter obranil in ohranil slovenski jezik in svetišče na Sv. Višarjah z romarsko potjo treh dežel".

Prireditev ob stoletnici rojstva duhovnika Cerneta je Združenje Cernet organiziralo v sodelovanju z Združenjem Don Evgen Blankin.

Luciano Lister

Z 9. strani / Govor Jerneja Ščeka

Potrebujemo ljudi, ki bi prenašali vero v človeka ...

"Sprašujem pa se, ali res vemo, kaj, zakaj in čemu v enoletnem razmiku častimo slovensko kulturo? Ali vemo, kaj vse je kultura in - bolj pomembno - kaj to ni? Kaj nam pomeni, biti kulturni?"

S tem uvodnim vprašanjem je Jernej Šček, slavnostni govornik na Prešernovi proslavi Društva slovenskih izobražencev, nagovoril občinstvo Peterlinove dvorane, ki ga je nato popeljal v resno in razčlenjeno razmišljanje o tem, kaj kultura v sedanjem 'razvodenem' sistemu vrednot in pričakovanj pomeni. "Kultura je v najbolj univerzalnem, torej najglobljem, najbolj konkretnem smislu agens, formalni vzrok človeškega delovanja v smeri lepega in dobrega. Njeno nasprotje ni, kot bi pričakovali, vse, kar je naravno, neobdelano, divje", pač pa "zlo, škodoželjnost, preračunljivost, izkoriščanje, avtomatizem", je dejal slavnostni govornik in se nato usmeril v svet mladih, ki imajo sicer na voljo "paradoksnino vse", ki ga sestavljajo "informacije, blagostanje, topla oblačila in polne pomnilne kartice", nimajo

pa socialnih vzornikov, vzgojnih stebrov, "ki bi jim urejevali promotivno". Povojnje generacije so "Očeta najprej incestuozno ubile in se nato prelevile v vsemo-

Jernej Šček (foto IG)

gočno pošast z imenom Narciz. Nove generacije pa ob obali gledajo na morje in čakajo, kot Telemahi ali Godoji, da se nekaj, nekdo, njihov Oče vrne domov". Kaj pa dočakajo? "Z morja se ne vračajo spomeniki, nepremagljive flote, strankarski diktatorji, avtoritarni in karizmatični liderji, ljudje-bogovi, očetje-gospodarji. Ne, z morja se vračajo fragmenti, zlomljeni drobci, krhki in zdelani mornarji, poraženi očetje, reveži, propadli režiserji, učitelji brez stalne službe, migranti, odpušteni delavci". Mladina pa vendar išče in čaka "preprostega pričevalca, ki jim želi posredovati svojo, neskljenjeno izkušnjo".

Skratka: "Potrebujemo ljudi, ki bi prenašali vero v človeka, v prihodnost, prepričanje v smisel horizontov in v koordinatni sistem življenja, ki bi vračale zaupanje v osebno odgovornost". Nevarnost pa preti, saj "otroci, ki zamažajo čakačo na vrnitev očeta-pričevalca, zlahka podležejo grozljivim gostom apatije, pasivnosti, brezčutnosti, žalosti, obupa, praznine". Po mnenju govornika vstopamo v simbolni svet starševstva in šole prepogosto razoroženi, le na podlagi strasti (Pathosa) pa je mogoče vsakič znova shoditi - prerojeni! Opredeliti se moramo za koristno, kar je za Ščeka domala vse, kar nam pomaga, da postanemo boljši ljudje: zgodovinski spomin, humani-

stične znanosti, klasični jeziki, izobraževanje in vzgoja, avtonomija znanosti in umetnosti, kritična misel, državljanska etika, fantazija: sistematičnega rušenja vseh oblik humanosti in solidarnosti na račun ciničnih izračunov ni več mogoče spregledati. "Požiramo škodljiva, smrtno nevarna zdravila. Protikrizni ukrepi in nerazsodna varčevalna politika - dokazujejo sami ekonomisti - ne zdravijo bolnika, še bolj ga šibijo, uničujejo, dušijo. Išče se smisel in vedno težje najde, med hitrim tehnološkim napredkom, komunikacijsko premočjo medijev in težavami političnih sil pri snovanju daljnoročnih, trajnostnih projektov".

Kultura je zanj zdravilna hrana in najmočnejše orodje človeštva. "Kultura je zame zaljubljenost v neki cilj, projekt, kultura je hrana želja, ciljev in ustvarjalnosti. Kultura je sode-

lovanje, delitev, medsebojno učenje. Kultura je zavedati se, da vse, kar aktivno delamo, presega izdelek kot tak. (...) Kultura je zame to: (knjige) Ali so to res samo knjige? Kaj se skriva za kosom papirja, na katerega so natisnjene črke, besede, stavki? Pričevalec česa je knjiga, ki je bila natisnjena v začetku novega veka, pred 500 leti? Priča nam o trmi kulture, ki preko spomina preživi generacije in ohranja živo upehano zgodbo človeštva", temelj katere ostaja identiteta zahodnega človeka, ki sta jo zgostila obdobje humanizma in renesanse. Tedanji velikani (Petarcarca, Pico, Alberti, Ficino, Valla, Pomponazzi, Salutati, Egidij Viterbski) so verjeli v ustvarjalnost človeka, ki je svoboden, odgovoren in dostojanstven. In ob koncu je Šček svoje razmišljanje navezal na usodo naše stvarnosti. "Skrajni čas je že, da specifiko avtonomije Slovencev v Italiji ozavestimo skozi ta očala. Povezati našo pestro in morja polno zgodbo s planetarno zgodbo, izogibati se samozadostnosti, obiskovati svet, vanj nositi našo zgodbo in okruške sveta prinašati domov. Manjkajo nam zavest referenčne točke, manjka nam zavest novega humanizma. Mudi se, da bomo našim ljudem omogočili in jih spodbujali k temu, da v delovanju, socialno in kulturno življenje vstopajo pokončno, skozi vhodna vrata!"

POGOVOR Angela Tomasetig, predsednica društva Srebrna kaplja

Beneški dedki se trudijo, da bi otrokom zapustili stare navade

Pred nedavnim je bila Angela Tomasetig ponovno potrjena za predsednico društva Srebrna kaplja, ki šteje približno 140 članov. Predsednica, katere želja je, da bi se društvo nekoliko pomladilo in

bi k njemu pristopili tudi bolj mladi ljudje, nam je orisala delo in načrte društva v letošnjem letu.

Angela Tomasetig, kaj je društvo Srebrna kaplja? To je društvo, ki združuje be-

neške upokojece in druge, ki se čutijo Slovenci. Vsi smo navezani na naše doline, na korenine, jezik in kulturo.

Na kakšen način in s katerimi pobudami želi vaše društvo ovrednotiti domačo slovensko kulturo in navade?

Mi podpiramo dogodke, ki jih pripravljajo druga društva, tako da z njimi sodelujemo. Najbolj si prizadevamo nuditi pomoč dvojezičnemu vrtcu v Špetru in Sovodnji. Hodimo pomagat oz. gojiti ta "vrt", pripovedovat otrokom o starih domačih navadah. Vsako leto naredimo z otroki tudi "krušace" - hlebčke za vse svete, "žakjace" za sv. Miklavža, da se tudi sami naučijo, tako da te navade ne gredo v pozabo in bodo vedeli, kaj smo mi delali, ko smo bili majhni. Jeseni pečemo kostanj na bregu. Lani smo bili z otroki osnovne šole pri Ofijane,

Odšla je priznana likovna umetnica V spomin na Bogomilo Klarič Doljak

Vsredo, 17. februarja, smo se v Šempolaju, najprej v župnijski cerkvi in nato na pokopališču, poslovili od priznane likovne ustvarjalke, zanimive sogovornice in pokončne žene, Bogomile Klarič Doljak. Na pogrebu se je zbralo res zelo veliko sorodnikov in prijateljev, ljudi od vsepovsod, saj je bila poznana daleč naokoli. Rodila se je v Vižovljah, novembra lani je dopolnila 80 let in zadnja leta je imela resne zdravstvene težave, a vendar je za vse nas, ki smo jo poznali in cenili, ta smrt huda izguba.

Poznali smo jo zlasti kot oblikovalko umetne obrti in likovno umetnico. S pokojnim možem Albertom Doljakom sta začela, ko je v drugi polovici 60. let pre-

nesel delavnico iz Trsta v Nabrežino, restavrirati stare kraške skrinje in prav to srečanje s tem starodavnim delom pomembno, saj je začutila, da hoče rešiti iz pozabe oblike in simbole, ki spadajo v kulturno dediščino Krasa. Tako sta z možem v domači mizarški delavnici obnovila stare, večkrat že trhle skrinje in potem izdelala nove, ki so natančne kopije izvornikov. S tem pa se je začelo tudi njeno samostojno umetniško iskanje in ustvarjanje. Ob prvem upodabljanju starodavnih simbolov, kot so stilizirani nageljni ali druga znamenja, so v delavnici kmalu nastali novi krušni loparji, leseni krožniki in nečke, vintle in nove skrinje. Na nose starih, a tudi novih desk pa je začela upodabljati svetniške podobe, kot svetega Antona, priprošnjika za zdravje živine, in druge

zavetnike naših vasi, a tudi stilizirane podobe kraških žensk. Med motivi, ki jih je večkrat slikala, gre mogoče izpostaviti 'kraško molitev', ko je ob podobi v črno odete klečeče ženske figure naslikala še večjo živo rdečega jenskega ruja in sinjo bodočo možino, da bi tudi tako ponazorila bolečino in trdoživost ter vztrajnost kraških žena.

Posebno poglavje so predstavljali njeni stenski prti, na katerih izpuščene nitke ustvarjajo geometrične okraske. Lotila pa se je tudi kiparstva. Njen element je bil les in znala je izkoristiti lepoto lesnih žil in grč, da je ustvarila prav posebne, stilizirane, sloke, lesene figure žena. Ta njena kiparska dela nosijo posebno povedna ime-

2008 v Sesljanu. Ob skupinskih je imela pokojna Bogomila Doljak tudi nekaj samostojnih razstav.

Ob neki taki razstavi na sedežu devinskih zborov je povedala, da so ji v mislih, ko slika ali upodablja te žene, njena mama in druge kraške ženske, ki so morale veliko pretrpeti zaradi vojn in raznarodovalnega nasilja, nepopisno garati in delati,

da so vzredile svoje otroke in družine ter ohranile domačije. Moč za vse to pa so našle v veri, v zaupanju v Božjo previdnost in pomoč, v zavesti, kot pravi stric govor, da je treba delati, kot da bi za vedno živeli, in moliti, kot da bi jutri umrli.

Rajna Bogomila Doljak je tudi sama doživela veliko preizkušnjo in bolečin, a tudi veliko lepega in dobrega in mi vsi smo deležni najlepših sporočil njenega umetniškega izražanja, saj je našla smisel, svoj cilj, da s svojimi deli posreduje duhovno in ne le estetsko dediščino Krasa in tukajšnjih ljudi. Njeno krajevno, tako značilno opredeljeno sporočilo je obenem univerzalno, ker je prvinsko.

Ob pogledu na njene kipe, sohe in poslikane skrinje ali dilce se je bomo spominjali in ohranjali bomo v spominu njen prijazni nasmeh, njene modre besede, njeno zvestobo vsemu lepemu in dobremu. Naj počiva v miru!

Nadji, Petru in vsem ostalim sorodnikom izrekamo občuteno sožalje tudi v imenu uprave in uredništva Novega glasa.

Larissa Borghese

Zaradi morebitnega novega vala beguncev bi lahko na mejah prišlo do spopadov

Trditve o sovražnem govoru pretveza za omejevanje svoboščin

V Sloveniji so razmere tako slabe, da samo manjši del prebivalstva meni, da je tisto, kar se dogaja, koristno za družbo, državo in našo skupno prihodnost. Malverzacije se v različnih oblikah in na različne načine dogajajo vsem na oči, so tako rekoč zlahka dokazljive tudi laični javnosti, toda nihče ne ukrepa jasno in odločno zoper krivice in zlorabe. Zlasti se grozljive teme odtujevanja javnih sredstev izogibata premier Miro Cerar in finančni minister Dušan Mramor. Na nekatera vodilna mesta v Novi Ljubljanski banki so znova imenovali iste funkcionarje, ki so s svojim delovanjem oziroma ukrepi že pred leti povzročili primanjkljaj oz. t. i. "veliko bančno luknjo" v največji slovenski državni banki. Marjan Kramar, ki je NLB vodil od leta 2004 do 2009 in je s svojimi pomagači izkopal največji delež bančnega brezna doslej v Sloveniji, je za svoje dobro poslovanje, kot so ga označili na vrhu banke, prejel nagrado v višini milijon evrov. Proti njemu ne poteka nobeno sojenje, sosedom in obiskovalcem se muza in smeji, rad pa se kaže na vožnji s traktorjem.

In dalje! Zelo kritičen in tudi jasen je glede kriminila v NLB in v drugih bankah Jože Kozina, vodja posebne preiskovalne skupine za preiskave bančnega kriminala. Poudarja, "da bomo prve pravnomočne sodbe za kazniva dejanja v slovenskih bankah dobili šele čez 10 do 15 let". Kazni se je za zdaj premeteno izognil tudi Janko Medja, ki je pred dnevi sam odstopil s položaja predsednika uprave NLB, s čimer mu je domnevno uspelo preprečiti nadaljevanje preiskovalnega postopka v neki zadevi suma kazenske zadeve zoper sebe. V slovenskih bankah je skratka toliko manipulacij in goljufij, ki jih državljanji nenavadno vdano, celo lojalno prenašajo, da je utemeljena trditev, zapisana v reviji Reporter, "da so v preteklih letih na Islandiji na zaporne kazni že obsodili 26 bančnikov, tudi tistih na najvišjih funkcijah. Slovenija pa s tega vidika ostaja zatočišče kriminalcev".

Vendar pa je zdaj kriza z emigranti najbolj aktualen in pereč problem, ki pa sploh ne bo rešljiv na način, ki ga predlagata pred-

sednik države Borut Pahor in vlada. Zatrjuje namreč, da bodo morali v Sloveniji v vsakem primeru naseliti kot stalne prebivalce tisto število beguncev, ki jih bodo k nam poslale druge države članice EU. Pomenili naj bi nekakšen presežek revežev ali pa morda premetencev, ki v skupinah iščejo zatočišča ali pa boljše prihodnost kje v Evropi. Toda naši oblastniki ne povedo, kako bodo lahko izvedli njihovo naselitev, ker novih prišlekov nihče v državi ne mara, saj povsod vladajo celo strah in bojzani pred

Prof. dr. Bojan Zalar, direktor Psihiatrične klinike v Ljubljani

njimi. To kažejo odzivi iz praktično vseh slovenskih krajev. Pojavlja se vprašanje, kako bi na naših mejah lahko vzdržali nov pričakovani pritisk množice beguncev oziroma emigrantov. Prav lahko bi se zgodilo, da bi kje nastale razmere z napetostmi, v katerih bi nastali spopadi beguncev in slovenskimi policisti, vojniki in prebivalci posameznih krajev.

Toda namesto da bi se vlada z več volje, zavzetosti in odgovornosti lotila omenjenih in drugih vprašanj v Sloveniji - denimo tudi reform, ki vse zaostajajo, je v parlamentarno razpravo vložila predlog zakona o prepovedi nekakšnega sovražnega govora. Gre za opredelitev in zatiranje, da bi morali prepovedati tiste besede, pojme in opredelitve, ki naj bi bile po mnenju dela zdajšnje vladne koalicije žaljive za vse, ki sodelujejo v uradnih komunikacijah in z uradnimi osebami. Tako nihče ne bi smel več reči, denimo, da so razmere v Sloveniji slabe ali da so med begunci, ki prihajajo k nam, morda tudi teroristi. Razprava o t. i. sovražnem govoru, ki je sicer kar naprej na ustih nekaterih znanih politikov, a ga težko

kdo prav označi in razloži, se je sicer po sedmih urah žolčnega polemiziranja poslancev končala, nima pa možnosti, da bi bila uvrščena v zakon. Pomenila bi namreč nasprotje ustavnemu določilu, da je v Sloveniji zajamčena svoboda govora. Dodati gre, da zagovorniki prepovedi težko določljivega sovražnega govora med parlamentarno razpravo seveda niso povedali, da so njihove zahteve le pretveza za omejevanje svoboščin in demokratičnih vrednot v Sloveniji. Za to temo smo vsi zelo občutljivi, saj se neradi spominjamo razpitega člana 133. Kazenskega zakonika v nekdanji Jugoslaviji, ki je prepovedoval svobodo izražanja in zaradi njega je mnogo ljudi moralo prestatjati kazen tudi v zaporih. Med boleče, toda prikrite ali celo nekako zatajevane teme v Sloveniji sodijo samomori, o katerih je v nekem intervjuju spregovoril prof. dr. Bojan Zalar, direktor Psihiatrične klinike v Ljubljani. Opozoril je, "da so še stvari, ki se v bolnišnici ne spremenijo. Gre za samomore, po številu katerih ostajamo Slovenci na svetovnem vrhu. Zmeraj se bolj ali manj kaže ista številka. Pred leti sem delal analizo s profesorjem Milčinskim. Zdj bomo imeli podatke za skoraj 50 preteklih let in v tem času je bilo na leto od 420 do 670 samomorov. Zanimiva točka je bila vprašanje, ali se je po razpadu Jugoslavije in menjavi političnega sistema število samomorov zmanjšalo. Pa se ni. Po mojem mnenju rezerve na področju omejevanja števila samomorov so, vendar je za to potrebno bodisi več volje ali pa je treba preseči dosedanje znanje o samomoru".

Pa še ena novica, ki bo morda vzbudila več kot vsakdanje zanimanje. Spet so se pojavila ugibanja o mogočem obisku ruskega predsednika Vladimirja Putina na letošnji slovenski ob Ruski kapelici pod Vrščem, v Sloveniji. Vlada govoric ne komentira. Pač pa naj bi bila zaradi domnevnega obiska nezadovoljna Zveza Nato, in sicer do take ravni, da se general ZDA Philipp Breedlove, ki opravlja dolžnosti poveljnika Natovih sil v Evropi, zaradi govoric o mogočem obisku ruskega predsednika Vladimirja Putina v Sloveniji, med obiskom pri nas ni hotel srečati z nobenim predstavnikom slovenske vlade.

Marijan Drobež

Proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku v Mirnu in Standrežu

Društva KD Stanko Vuk iz Mirna-Orehovelj, KTD Zarja iz Bilj in PD Standrež prirejajo že vrsto let zelo uspešne proslave v mesecu februarju, ki je posvečen našemu največjemu pesniku Francetu Prešernu. Letošnji proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku sta bili 19. februarja v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu in 21. februarja v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Standrežu. Program proslave je bil zelo kakovosten in doživet, saj so nastopile odlične komorne pevske in glasbene skupine, recitatorji in solistični pevci in glasbeniki iz vseh treh krajev. Z združenimi močmi so ustvarili zelo homogeno in bogato proslavo, ki je navdušila prisotno publiko. Prireditve se je začela z Zdravljico v izvedbi ženskega kvarteta Animo v sestavi: Ingrid Praznik, Tjaša Močnik, Ana Cencič in Maja Silič. Himni je sledil glas violine, na katero je igrala mlada in obetavna

Makrina Quinzi, ki obiskuje Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Violinistko je na klavir spremljala izkušena Eva Dolinšek, ki je nato dovršeno in s posebnim občutkom spremljala celoten potek proslave.

Foto DP

Po pevskem in glasbenem uvodu je stopil na oder slavnostni govornik, umetnostni zgodovinar Saša Quinzi. V svojem posegu je izpostavil lika glasbenega ustvarjalca Lojzeta Bratuža in pesnice Ljubke Šorlijeve, ki sta z veliko ljubeznijo kljubovala vsem življenjskim viharjem in nasilju, ki je žal privedlo do tragične smrti skladatelja in zavzetega kulturnega ustvarjalca. Pokončnost, vztrajnost in duhovno plemenitost je govornik izluščil iz pesniškega opusa Simona Gregorčiča. Na likovnem področju pa je govornik navedenim dodal tudi cerkvene poslikave Toneta Kralja, ki je tudi v nenaklonjenih časih veliko prispeval za slovensko zavest našega človeka, predvsem primorskega, in za kulturno bogastvo nasploh.

Prireditve je bila posvečena Simonu Gregorčiču ob 110-letnici smrti. Prijubljenost goriškega slavčka se je z leti še povečala in nekateri njegovi verzi so ponarodili. Ko se spominjamo 100-letnice prve svetovne vojne, ki jo je pesnik preroško napovedal, naj zabeležimo, da so skoraj pri vsakem padlem slovenskem vojaku našli drobno knjižico Gregorčičevih poezij.

Ko je na prizorišče prižuborela smaragdna lepota, reka Soča, sta Mojca Dolinšek in Matej Klanjšček z velikim občutkom predstavila krasoto in bistrost reke, ki je stoletja krojila življenje ljudi, ki so ob njej živeli.

Tako kot Soča je tudi Gregorčič sin planin. O tem govori pesem Veseli pastir, ki jo je prepričljivo odpel Silvan Zavadlav. Za prijeten glasbeni utrinek je nato poskrbel godalni kvartet v sestavi: Ana Cotič-violina, Tina Debenjak-violina, Andrej Brešan-violina in Jernej Budin-kontrabas.

Delo narodnega buditelja je pesnik opravljal zelo zavzeto, tako kot službo kaplana. Njegovo domovinsko pesem Na sveti večer je lepo podala Maja Silič. Mladi Pietro Grauner pa se je zivil v pesem Moja srčno kri škropite. Majda Zavadlav je z občutkom prebrala ljubezensko pesem Kako srčno sva se ljubila. Violinistka Makrina Quinzi je nato še enkrat pokazala svoje spretnosti, kvartet Animo pa je dovršeno odpel še Naša zvezda, ki jo je uglasbil Andrej Bratuž, in Njega ni Ubalda Vrabca. Za konec bogate proslave je Matej Klanjšček prebral pesem Znamenje, kvartet Animo pa je odpel Ne tožim, ki jo je uglasbil Vinko Vodopivec.

Da je bila proslava smiselno in vsebinsko povezana v doživetu celoto, gre zaslugi avtorici povezovalnega besedila in izbora pesmi Elviri Brumat Medvešček, napovedovalki Sonji Cijan, klavirski spremljavi Evi Dolinšek, projekcijam Mitje Klančiča in tehnikom Marku Brajniku, Niku Klanjščku in Jošku Kogojcu.

Največ truda in znanja pa sta vložila umetniški vodja Jože Hrovat in režiser Božidar Tabaj. / DP

500 let verjetno najdragocenejša umetniške slike

S trombo se je začelo Carpacciovo leto

Zvokom starega istrskega trobila, ki ga pozna tudi Sveto pismo, je v koprsko stolnico slovesno vstopil škof Jurij Bizjak in tako začel Carpacciovo leto.

Pred pol tisočletja je namreč v mestu nastala slika, oltarna pala, ki velja za največjo umetnino Slovenske Istre, njen avtor Vittore Carpaccio pa je najbolj znano ime svetovnega slovesa, ki je doslej ustvarjal znotraj meja današnje države Slovenije. Mojster beneške renesanse, v svojem času najboljši, je zadnja leta pred smrtjo ustvarjal v Kopru. V enciklopedijah krščanske umetnosti je edini, čigar dela imamo tudi v Sloveniji. V stolnici so kar tri: darovanje v templju, pokol nedolžnih otrok in Marija z Jezusom in svetniki. Ta, ki se izvorno imenuje Sacra conversazione, je nastala leta 1516. "V središču je družina in Marija, simbol materinstva. Sveti pogovor. Sveta komunikacija", je pojasnil župnik Krečič. Slika je kot ena redkih v času druge svetovne vojne, ko so iz istrskih cerkva fašistične oblasti odnesle okoli 100 umetnin v notranjost Italije, ostala doma. Bila je namreč prevelika, visoka kar polčetrni meter. Noge pa je dobila Carpacciova slika iz muzeja, kjer je upo-

dobljen prihod beneškega podestata v stolnico iz leta 1517. Le-ta je danes lepo obnovljena in na ogled v tržaškem muzeju Sartorio. Mogoče bo, tako kot nedavno, denimo, relikvij blaženega Monalda, jeseni prišla na kratek obisk domov. Glede vrnitve umetnin namreč sedaj ni kakega posebnega upanja, da bi Ljubljani uspelo prepričati Rim, da umetnine vrne.

"Vittore Carpaccio je priča duhovnosti, kulture in človečnosti našega mesta", je med slovesno mašo z ubranim petjem stolnega zbora dejal eden od (pro) motorjev Carpacciovega leta, koprski župnik Primož Krečič. Poudaril je tudi, da se ob umetniku v stolnici srečujeta oba naroda, pa tudi verni in neverni. Slika je med pridigo opisal škof Jurij Bizjak. Naročil jo je njegov predhodnik, eden od 100 udeležencev lateranskega koncila, v Bergamu rojeni pravnik Bartolomej, ki je v Koper za škofa prišel leta 1503. "Slikar je odgovoril na izzive takratnih viharov: naslikal je umirjeno podobo Marije na prestolu, držečo Jezusa, ki bi rad shodil. Pristrčna in lepa slika", je povedal škof in se navezal na današnje nemirne čase, ko se tudi mnogi mladi postavljajo na noge, lovijo ravnotežje in jim je treba pomagati.

"Tudi danes moramo skrbeti za male, šibke. Kristusa moramo videti v vsakem človeku, posebej pa v otroku", je nadaljeval. Omenil je tudi vsakega od šestih svetnikov pod Marijinim prestolom. Sveta Rok in Sebastjan sta priprošnjaka proti hudim boleznim, posebej proti kugi, ki je nekoč dobesedno zdesetkala prebivalstvo. Še naprej pa lahko molimo k njima, je poudaril škof: "Danes imamo nove, drugačne kuge". Krečič pa je dejal: "Gre za sporočilo današnji kulturi, ki je usmerjena na obrobje, ne pa v bistro. Kultura in umetnost sta v pomoč življenju. Koper kot mesto znanosti, trgovine, urejenosti potrebuje dušo - umetnost, duhovnost, socialno in kliče po izkušnji prejšnjih generacij".

Slika je bila prvo Carpacciovo delo po prihodu v Koper, kjer je deset let kasneje slikar umrl. Na sliki je tudi njegov podpis, ki je danes v logotipu njegovega leta: "Victor Carpathius, venetus pinxit". V današnji Sloveniji je sicer ustvaril devet del. Poleg oltarne slike sta dve krili nekdanjih orgel, ki ju restavrirajo v Ljubljani. Jeseni bo namreč odprta razstava njegovih del. Z rentgensko metodo bodo pred tem raziskali tudi oltarno palo, razmišljajo pa tudi o restavraciji, ki bo velik finančni zalogaj. "V Coneglianu smo se na lanski razstavi znašli v veliki sramoti, saj naše slike niso bile restavrirane, kar so ljubitelji umetnosti opazili. Takrat je padla

ideja, ki smo jo sedaj uresničili", je že pred slovesnostjo opisal rojstvo Carpacciovega leta Primož Krečič. Carpacciovega leta ne bodo obeležili le na škofiji, ampak tudi na mestni občini, v pokrajinskem muzeju in v zgodovinskem društvu Histria. "Carpaccio ni le ponos Kopra, ampak celotne Istre. Takrat je namreč mesto bilo upravno in vojaško središče Istre. Capo d'Istria tudi z ime-

nom pove, da je glava Istre", je povedal muzejski svetnik Edvilij Gardina, ki je glede vračanja umetnin iz Trsta zelo kritičen do "zaspane diplomacije" v Ljubljani. Gardina je še povedal: "Carpaccio je

Kopru pustil dominantno delo civilizacijskega razvoja celotnega jadranskega prostora. Koper je bil namreč najbolj zaupanja vreden prostor - Magis devota provincia -, nekaj posebnega, kjer Jadransko morje z zadnjim krakom sega v srce Evrope".

Rod, ki ga je slikar ustvaril v Kopru, se je v mestu ohranil tristo let. Sin Benedetto je bil ravno tako uveljavljen slikar. Zadnji Carpaccio pa je v mestu umrl leta 1817 z literatom Antonijem. Obstaja celo hipoteza, da gre za družino albanskega izvora. Več o Carpacciu pa bo verjetno znano naslednje leto, ko bo več razstav in zgodovinskih simpozij o tem velikem renesančnem umetniku.

Mnogo ljudi ob omembi besede Carpaccio pa ne pomisli na umetnost, ampak na rezine surovega fileja v obliki kulinarne specialitete. Jed je nastala v Benetkah leta 1963. Takrat je znani kuhar Giuseppe Cipriani za svojo prijateljico grofico, ki so ji zdravniki predpisali dieto iz surovega mesa, pripravil jed z mesom, oljčnim oljem in parmezanom. Zaradi rdeče-belih odtenkov jo je poimenoval po slikarju Carpacciu, ki je veliko slikal v teh barvah. V teh odtenkih je tudi posebna poštna znamka, ki je izšla ob začetku Carpacciovega leta.

Tino Mamič

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (5)

Mariza Perat

Svetnikovi posmrtni ostanki so ohranjeni v bogato okrašeni krsti v kapeli sv. Vincenzia Pavelskega na ul. Rue de Sevres št. 95 v Parizu

Oltar, ob katerem se je Božja Mati prvič prikazala, vidimo v kapeli, kjer je danes kip sv. Vincenzija. Katarini se je Marija znova prikazala 27. novembra istega leta ob pol šestih zvečer, vedno v samostanski kapeli, v času tihe molitve redovnic. To videnje je bilo najpomembnejše, saj je takrat Devica Marija s. Katarini zaupala posebno poslanstvo. Prikazovanje je potekalo v treh slikah. Glede prve slike s. Katarina piše:

“Od balkona sem, na strani slike sv. Jožefa, zaslišim kakor šumenje svilene obleke. Pogledam in zagledam v višini slike sv. Jožefa Sveto Devico, stoječo, oblečeno v obleko iz bleščeče bele svile. Okrog glave je imela venec dvanajstih zvezd, noge so ji stale na obli, pravzaprav na polobli, vsaj videlo se je samo pol oble. Vrh oble je pod Marijinimi nogami bila zvita zelenkasta kača z rumenimi lisami. V rokah je Božja Mati držala manjšo oblo, vrh katere je bil zlat križ. Roke je držala neprisljano v višini pasu, oči je imela uprte v nebo. Njena podoba je bila tako lepa, da je ne morem opisati.

Tedaj so se na njenih prstih prikazali prstani, posejani z biseri, nekaterimi večjimi, drugimi manjšimi. Iz njih so se razlivali žarki, večji iz večjih biservov in manjši iz manjših. Takrat me je Sveta Devica pogledala in zaslila sem besede: “Obla, ki jo vidite, predstavlja ves svet, še zlasti Francijo... in vsakega posameznika posebej...”

Georges Darboy

Brezmadežna z zemeljsko oblo

Pri tem prvem prikazanju je Marija novinki Katarini, poleg osebnih napotkov, ki ji jih je dala, napovedala hude čase, ki so se pozneje zgrnili nad Francijo. Med drugim je rekla: “Časi so hudi. Francijo bodo zadele nesreče, kraljevi prestol bo padel. Ves svet bodo pretresale vsakovrstne nesreče, toda prihajajte pred ta oltar. Tu se bodo razlivala milosti, še posebno na tiste, ki bodo zanje z zaupanjem in gorečnostjo prosili”. Nato je Božja Mati nadaljevala: “Hči moja, križ bo zaničevan, preteklo bo mnogo krvi, vse ulice je bodo polne, rane našega Gospoda se bodo znova odprle. Nadškof bo odstavljen, ves svet bo objela žalost”. Razmišljala sem, kdaj naj bi se to zgodilo in sem doumela: čez 40 let. Napoved se je uresničila leta 1870, ko so Pariz zasedli Prusi. Po njihovem odhodu je prišla na oblast Komuna, ki se je ohranila do konca maja istega leta. Začela se je državljanska vojna in med množičnimi poboji je na pariških ulicah bilo pobitih tudi mnogo duhovnikov. Dne 24. maja 1871 je bil usmrčen pariški nadškof, msgr. Georges Darboy (1813-1871).

SOVODNJE ŠZ Soča

Pokrajinski turnir mikro in miniodbojke

V nedeljo popoldne se je v sovodenski telovadnici zbralo kar 140 miniodbojkarjev iz Goriške.

Moše, Gradeža, tri ekipe Etsija iz Gorice, Fincantierija iz Tržiča, ŠZ Soče, dve iz Pierisa in ena novogoriškega Govol-

leya. Vse prisotne sta pozdravila goriški pokrajinski predsednik odbojarske zveze Paolo Maniā in predsednik ŠZ Soče Igor Tomsič, ki je nastopajočim voščil predvsem zdrave zabave ob odkrivanju odbojarskih spretnosti in se zahvalil Zsšdiju in Fundaciji Cassa di risparmio iz Gorice za finančno podporo ob tem turnirju.

ŠZ Soča si je letos prevzela organizacijo pete etape pokrajinskih srečanj odbojarskih klubov. V štiriurnem turnirju se je med sabo pomerilo kar osemindeset ekip: devet ekip iz Ronk, pet OK Val, po štiri ekipe iz Krmina,

Odprto pismo Juriju Paljku (2)

Kot drugo stvar si mi poslal tudi pesem Vladimirja Zorzuta, rekoč: v Števerjanu - (po italijansko San Floriano del Collio, nota bene, Jurij) bi jo radi imeli za svojo himno, zato si pomislil name, če sem jo morada kdaj že prevedla, ker zares ne veš, kaj vse sem prevajala... in naj ti povem, če sem jo, sicer bi me prosil, naj jo prevedem, vsaj prvi dve kitici, ker bi jo rabili za himno, prosili so te, da bi ti tudi v furlanščino, a si jim iskreno povedal, da se sam ne čutiš, ker meniš, da premalo poznaš najbrž furlanščino.

Briška pesem (Ludvik Zorzut)
Brda, Brda vinorodna,
rjave lehe razorane
od Vrhovlja do Medane
briška zemlja je svobodna.

Brda, Brda sladkozvočna,
gor čez brege, dol čez gmajne,
koder sonce hodi, zajde,
srečna, radostna poskočna.

Brda, Brda valovita,
srca toplá so vas čula,
češnje, breskve, grah, rebula,
kri pojoča plemenita.

Brici, Brici, trdno stojte,
vi stražarji ste obmejni,
mi smo z vami, Brd smo žejni,
briško pesem vam zapojmo.

Bister zdrav je rod ob Soči,
zlahtna Brika Soči toči,
bister zdrav je rod ob Soči,
zlahtna Brika Soči toči.

Odgovor: Žal, nisem prevedla niti enega verza Zorzutu. Davno davno sem seveda poskusila, a brezuspešno. On ima - veliko lepih sicer in prav prisrčnih - a pretežno priložnostne in... rimane pesmi, ki pa se v nesorodnih jezikih ne obnesejo kaj posebno, ker bolj težko, brez velikih odstopov ne moreš narediti smiselnih rim. Pesem se praktično sesuje v kupček nesreče in ne zazveni, pa če se na trepalke postaviš. Pri njem in za potrebe Števerjancev

nastane še ekstra problemček: Zorzut je slovenski pesnik, Medana in bržčas tudi Vehovlje ali Vrhovlje - preveri, kaj in kako je prav - sta slovenska oz. matična vinorodna kraja, kjer sploh ni dvojezičnih predelov. Edino Soča, ki teče tako v Sloveniji kot v Italiji, bi terjala prevod. Torej takih krajevni imen in imen naših krajanov ne prevajamo. Brici ostanejo Brici, ne postanejo gente del Collio, kar je v dvojezičnem Števerjanu obvezno, matičnim Bricem pa ni sploh treba, da se poitalijanijo, idem njihove vasi, anti se ne bomo sami potujčevali brez potrebe, čeprav imamo večinsko že... precej debelo kožo “tozadevno” in skoraj neizogibni pogojni refleksi in potemtakem nas ne zaboli, če sami marnjamo o val Vipacco namesto o Vipavski dolini oz. o valle del fiume Vipava in podobno. Isti pogojni refleksi nam zelo pogosto tudi ne dovoli, da bi “zamejci”, razen kakšni častni izjemi, Marij Čuk na primer - Marij bravo, si naravnost neprekosljiv v svojih športnih in vsesortnih opozorilih, te berem kot poezijo, ki vliva upanje in radost - rekli tržaški regati prostodušno barkovljanka, kar pravzaprav je, in oni slavni istrski železnici, ki jo je čas spravil iz prometa, poročanka. Ker so ji pravili “per decreto fascista” samo parenzana in še prej so se zatekali k edino zveličavni laški obliki tudi naši ne ravno fašistični sosedi, pač pa samo... iredentistično in meščansko navdahnjeni. In malce bolj pismeni in glasni od nas, kar nam je samo škodovalo. Ta naš pogojni refleksi, ki še dandanes in čisto brez potrebe nas sili, da - kljub svarečemu prstku in glasu Lelje Rehar Sancin, nenehnim opozorilom Borisa Pahorja, satiričnim odmevom goriškega pesnika in esejista Radivoja Pahorja in še koga, naj se, prosim, oglasi, pa da ne pozabim, bog ne daj, na najbolj dosledne, z granitnimi argumenti podkrepljene rotitve Sama Pahorja! - še vedno rajši

opletamo... s Ponterošom, kot bi z gledno preprosto rekli, kot so naši slovenski pred (hod) niki imeli navado reči, Rusi most, nas bo, če se ga ne bomo otresli, pogubil. Že pri svetnikih, ki so sicer zelo primerni in tudi splošno podvrženi prevodom v vse možne jezike, ne samo v slovenščino - s škofi, kardinali, monsinjorji in papeži vred -, se nam močno zatika, ko te nebeščane in priprošnjike z avrelo povežemo z mestnimi trgi in ulicami. Ker tega nismo vajeni že od mladih nog in grožnja “parlate solo italiano”, drugače vam bo gorje, se nam je vgrvirala v kožo in se pomešala s krvjo. Če niso v italijanščini, nam zvenijo strašno tuje. Brez hudih dušnih pretresov še zmremo posloveniti ulico svetega Frančiška, za to se imamo zahvaliti nekdanji Tržaški knjigarni! - a da bi prostodušno rekli ulica svetega Nikolaja ali svetega Anastazija, prehod svetega Andreja, ulica svete Tereze, ulica in tudi kavarna svetega Marka... nikar nikar, je naravnost nezaslišano, skoraj bogoskrunsko, je nevarnost, da nas takoj zadene kap ali pobere infarkt. Moj bog, da bi bili tako predrzni in si toliko upali? Nemogoče. Je skregano z jezikovnimi pravili, skratka nedopustno. Ne trznemo pa niti z očesom, če italijanski ali poitalijančeni Tržačani še vedno hodijo le v Lipizzo, Sesano in Corgnale. Da bi jih mi samo po sebi umevno pospremili v Postojno, Kobarid, Vipavo in Tolmin (brez italijanskega dodatnega oja), to se precej redko zgodi, namesto da bi se kar naprej dogajalo in brez občutkov krivde, kot da smo rekli kaj neprimerne in samo graje vrednega. A o tem dovolj, seveda v premislek, povrniva se k Zorzutu, ki je ljubil psvendonime in se za njimi skrival skoraj tako pogosto kot portugalski pesnik Fernando Pessoa in kot novogoriška pesnica Vida Mokrin Pauer.

/ dalje
Jolka Milič

SSO in SKGZ z veleposlanikom Trichilom
O sedanjem položaju slovenske skupnosti

Novoimenovani italijanski veleposlanik v Sloveniji Paolo Trichilo je bil gost krovnih organizacij. Na sedežu SKGZ se je srečal s predsednikoma SSO Walterjem Bandljem in SKGZ Rudijem Pavšičem, prisotni so bili tudi pokrajinski predsedniki krovnih organizacij Igor Švab, Tomaž Ban in David Peterin. Predstavniki Slovencev v Italiji so italijanskemu diplomatu orisali položaj v slovenski narodni skupnosti in se posebej spomnili 15-letnice zaščitnega zakona, ki je pomenil prelomni trenutek v odnosih med našo skupnostjo in državo. Tako Pavšič kot Bandelj sta pozitivno ocenila institucionalne odnose med Italijo in Slovenijo, kar predstavlja tudi jamstvo za dobre odnose obeh narodnih skupnosti, katerih sodelovanje se stalno krepi. Izrazila

sta tudi željo, da bi ob bližnjem vrhu obeh vlad sodelovali tudi predstavniki slovenske in italijanske manjšine, kot se je to zgodilo ob uradnem obisku premierke Alenke Bratušek pri kolegu Enricu Letti v Rimu, pa

tudi to, da se v bilateralnih odnosih presežejo napetosti iz preteklosti in da se sistemsko načrtuje konkretnije sodelovanje na vseh področjih, predvsem pri prometnih povezavah, infrastrukturah in pristaniščih. Na srečanju so si bili edini, da je potrebno utrditi evropsko

povezavo in rešiti sedanje kritično stanje. Ne gre namreč pozabiti, da je skupno bivanje pod evropsko streho zagotovilo mir in odpravilo vsa žarišča vojn, ki jih je stara celina poznala skozi stoletja.

Veleposlanik Trichilo je posebej poudaril vlogo Evrope tudi v povezovanju in sodelovanju med Slovenijo in Italijo ter se pohvalno izrazil o dobrih odnosih med obema manjšinama. Prepričan je, da je treba usmeriti vso pozornost v skup-

no prihodnost in se iz preteklosti učiti za skupno dobro. Še največ pozornosti pa bo treba nameniti infrastrukturni povezavi in gospodarskemu sodelovanju. Le široko sodelovanje med vsemi deli družbe in gospodarstva lahko jamči celovit razvoj območja ob Severnem Jadranu.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovjen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. februarja, ob 14. uri

Upanje umre zadnje ...

Odtenki sive

Vsi imamo čas, mislim na obdobje v letu, ki ga nekoliko težje ali težko prenašamo. Poznam ljudi, ki ne marajo poletja, ker hudo trpijo vročino, ki se ga enostavno bojijo. In si že aprila, ko se prebudi tista ščemeča, prijetna, mlada in dišeča toplota, z robcem brišejo potno čelo. In se potem pritožujejo do jeseni. To so tisti, ki jih najtežje razumem, ki jih pravzaprav sploh ne razumem in s katerimi sem si zaradi svoje neizmerne ljubezni do sonca, poletja in vročine vedno v laseh.

Seveda so potem tisti, ki ne pranašajo mraza in zime. S temi imam marsikaj skupnega, čeprav mislim, da ima tudi zima svoj čar. Predvsem ob praznikih. Že kot otrok sem začudeno gledala televizijske posnetke z onstran zemeljske oble. Kako lahko sploh praznuješ novo leto v kopalnah! Ne bom rekla brez snega, ker ga tudi mi zadnja leta praznujemo povsem brez snega.

V študentskih letih sem imela prijateljico, ki ni marala pomladi. Da jo vse to prebujanje, to veselje, ta želja po zaljubljenosti in življenju spravlja v žalost. Bila je prepričana, da ima raje jesen, ko se čas ustavi, ko je polno barv in je sonce zlato. Jesen je bila njen čas, žalostna in tiha, polna otožnosti. Taka je bila tudi ona sama. Ja, jesen je letni čas otožnih in zamišljenih ljudi. Ni čas za veseljake, za tiste, ki spremljajo življenje z nasmehom. Jaz je ravno zato ne maram, ker je v njej pridih konca. In me vedno spom-

ni na tisti dve tako žalostni besedi.... jesen življenja.

Ljudje smo si v vsem gromozansko različni, a občutek imam, da pride za vsakogar čas v letu, ki prinaša utrujenost in nekaj otožnosti. Čas, ko zmanjka zagona, ko ti enostavno ni lepo. Zame je to čas, ki ga doživljamo sedaj. Januar in februar, obdobje po praznikih. Obdobje, ko ugasnejo pisane lučke in z njimi pričakovanje ter se vse skupaj zlije v temno enoličnost. Tisoč odtenkov sive in nič drugega.

Pravzaprav ne vem, zakaj ne maram teh zimskih mesecev. Enostavno se nekaj v meni zatakne. Ustavi se. In ta sivina, za katero je najbolj značilno to prekleto pomanjkanje svetlobe, mi nekako ukrade nasmeš z obraza in optimizem, ki je tako moj in mi je tako pisan na kožo.

Barve v tem času zmanjkajo. Dež in burja jih spereta s pobočij, tako da se le stežka spominjaš, kako lepi so hribi pomladi, ko se razbohotojijo vse nianse zelene in bele v njih. Ko cveti in brsti, da se potem poleti zlije v eno samo mogočno simfonijo zelene. Zelene brez konca. Zelene z dušo in globino. Dokler jesen ne prinese velikega finala. V vseh barvah in odtenkih. To v tem času pogrešam, pogrešam toplino in barve. In sivina, ki je je povsod preveč, mi sega že globoko

v srce in razjeda otroško veselje, ki prebiva v njem. Sivine se namreč vsestransko najbolj bojim.

Sicer sem optimist in vesel človek. Veselim se življenja, prijateljev in predvsem narave. Življenja v njej. A sedaj, ko se zima otepa svojega konca z največjo turobnostjo, bi najraje ostala v hiši. Ob peči, kajti zaradi mraza in vlage je to čas,

in gorah in je pri nas sivo in vlažno, pa spet prazno in popolnoma sivo.

Sivina je povsem zameglila spomine na poletje, na čas, ko smo lahko zunaj v majici in sandalih. Na ptičje petje, ko sedi na vrtu in so noči neskončne. In kličejo po čaši vina. Na barve, predvsem na barve in na zelena pobočja. Na cvetje, na polja, na sadje, na nebo in poletne oblake, ki so beli in svobodni. Vseh teh barv sedaj ni več, zlije so se v eno samo, pravzaprav v tisoč odtenkov sive. In včasih že misliš, da se bo odprlo, že slutiš modrino, že vidiš prvo cvetje, ki skuša obarvati travnike. A potem vse skupaj nekam izgine, sivina pogoltno svet in ji spet ni videti konca. Medtem ko se zavijaš v jopo in ti je vsak dan bolj mraz, ker ni več žarka v tebi, ker je ugasnil celo spomin na toplino in na sonce. In mraz je v tej sivini

neskončen. Tako da vse izgublja svoj čar in se dnevi vlečejo in ni več lepo niti to, kar je bilo še pred mesecem krásno.

Kako teži ta februar, ki je najkrajši, a obenem najdaljši mesec v letu. Ujet med pustno obljubo, da bodo maske vendarle odgnale vse to, kar je grdega in težkega in zimskega in ledeno sive-

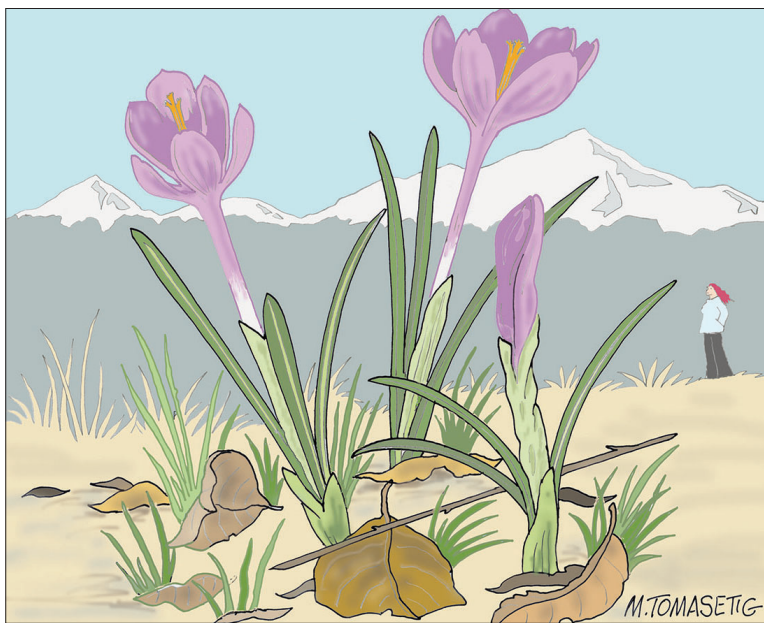
ga, in dolgim, neskončno dolgim poletnim časom. Ta naj bi se začel z razmišljanjem o vsem tem, kar je bilo, kar smo, kar je... in uverturo pomladi z njenimi prvimi sadovi in prvimi slastnimi vonjavami.

Sama dobro vem, da je na koncu tega sivega tunela tista prijetna toplina, tisti prvi občutek kože, ki ti pa in hlasta po rumenih žarkih. In so prvi poganjki, prvi šparglji, čemaž in vse tiste trave, ki jih tako rada nabiram. Kot bi me vodil neki pradaven nagon, iz tistih časov, ko ni bilo teh morečih trgovin, teh veleblagovnic, ampak samo narava in možnost, da se znajdeš v njej. Kljub sivini nosim v sebi pričakovanje in neko nestrpnost. Konec koncev sem optimist, četudi sneži skoraj vsak dan. In se sneg nabira, da so gore kot zavite v praljšico.

Danes sem med sprehodom srečala prijatelja, ki živi v Srednjem, na slovenski strani Idrijske doline. In sem se mu potožila, da čakam na pomlad. Pa je ne bo še, je rekel, poglej, koliko je še snega po hribih. Ljudje, ki živijo v gorah, vedo povedati, da dokler je sneg v visokogorju, ne moremo sanjati o pomladi. Tudi naša sosedka v Kostanjevici, Ana, je vedela povedati, koliko manjka do pomladi.

Edvard trdi, da bo še veliko snega. Jaz si ga ne želim več. Marca naj bo pomlad, ne sneg. In ta sivina me mori. A upanja mi kljub temu ni vzela. Vem, da se bom vsak dan prebujala s slutnjo pomladi in odpirala okno z upanjem v srce. Taki smo ljudje, upanje umre zadnje. In živi zato, da nam pomaga skozi tisoč odtenkov sive.

Suzi Pertot

ko najbolj potrebujem ogenj. Prijatelj Clemens, sicer zdravnik, mi vedno govori, da sta človek in ogenj tesno povezana. Brez ognja ne gre. Moč nam daje, del nas je in vsi potrebujemo to, da strmimo v plamen in pustimo mislim, da gredo. Brez ognja ni topline. In mraz nam pronica v kosti in dušo. Predvsem v tem času, ko zavija zunaj burja, sneži

Pogled izpod domačega koša

Sokol prvi po rednem delu košarkarske D lige

Konec tedna se je končal redni del prvenstva v deželni košarkarski D ligi, v vzhodni skupini, v kateri sodelujejo ekipe iz goriške in tržaške pokrajine. Sokol je po 18 nastopih zasedel končno prvo mesto in bo sodeloval v skupini za napredovanje, Kontovel pa je preko sedmega mesta pristal v razigravanju za obstanek.

Breg torej vodi na lestevici v višjem nadstropju, se pravi v deželni C ligi Silver, in bo poleg za napredovanje čez mesec dni v Jadranovi telovadnici na Opčinah konkuriral tudi za pokalno

in dodamo, da je med novimi prihodi play-maker in strelec Gallochio (svojičas že pri Boru) igral vso sezono kot Američan, se potem visoki storilnosti (12 zmag, 6 porazov) pravzaprav ne čudimo. Prvo mesto so Vatovčevi fantje potrdili z zmago v zadnjem krogu proti prvemu zasladovalcu Santosu. Kaj pa jih čaka zdaj? Zagotovo 10 tekem proti nasprotnikom iz furlanske skupine (Cordenons, Aviano, Tricesimo, Casarsa, Portogruaro). Najboljša izmed deseterice bo napredovala neposredno, moštva od drugega do petega mesta pa bodo iskala dodatni prestop preko mini play-offa na izpadanje. Kam lahko merijo Sokolovi košarkarji, je težko napovedovati. V vsakem primeru bodo resno trenirali in pristopali do konca, kar so se v telovadnici s trenerjem že domenili. Tudi najmlajši pa bodo imeli še naprej svoj prostor. Na koncu pa bodo potegnili črto.

Drugače je s Kontovelom, ki bo moral v skupini za obstanek reševati svojo kožo. Lani je bilo obratno, Kontovel se je uvrstil v play-off, Sokol pa je igral play-out. Kontovelci trenerja Marka Švaba so sicer še pred zadnjim krogom

Prizor z nedavnega derbija Sokol - Kontovel

lovoriko. Nabrežinci pa prednjačijo med četrtoligaši. Pravzaprav malce presenetljivo, saj je bil prvi favorit - in bržkone še ostaja - izkušena Goriziana na čelu z nekdanjima prvligašema Laezzo in Močnikom. Vedelo se je, da so sokolovci letos stopili v ligo okrepljeni, preverjeni trener Walter Vatovec je tudi jamstvo za igranje v vidni vlogi, pa vendar bi morda malokdo stal na prvo mesto (sicer le po rednem delu) belodrečih. Sploh pa bo pot do zgodovinskega preskoka v deželno C ligo še zelo dolga, napredovanje navsezadnje ni v načrtih društva, sam trener pa je kolegom Primorskega dnevnika pred časom izjavil, da bi morebitni prestop ekipe, polne veteranov, postavil na glavo Darwinovo teorijo ...

Sokol je namreč predvsem izjemno izkušena postava. Tu so senatorji Hmeljak (41 let), Visciano (40), Babich (37), Doljak (34), ob njih pa vrsta dobrih in motiviranih mlajših mož. Če vemo, da so omenjeni košarkarji zelo kakovostni,

viseli med končno za napredovanje in skupino za rešitev (na koncu so zbrali 9 zmag in ravno toliko porazov), dejansko pa so drago plačali vse prej kot prepričljiv začetek sezone, ko je bilo tudi veliko poškodb. Zadnja dva meseca je ekipa delovala dokaj briljantno, tako da je pričakovati, da bo dober vtis potrdila tudi v play-outu in suvereno dosegla obstanek. Kontovelovo moštvo je zasnovano drugače od Sokolovega, saj nima zunanjih okrepitev, gre za še razmeroma mlado generacijo doma vzgojenih fantov, zvezdi sta nadarjena Lisjak in Škerl. V skupini za obstanek bodo ravno tako srečali pet ekip iz zahodne skupine (Feletto, Cervignano, Cussignacco, CBU, Roraigrande), čaka jih torej 10 tekem, izpadeta zadnji dve, v malhi pa nesejo peterke s sabo točke iz neposrednih dvobojev iz rednega dela proti tekmečem, ki so ravno tako pristali v play-outu. Švabov Kontovel pa je z doslej zbrano bero tu že v prednosti.

HC

Peta številka mladinske revije Galeb Pisan polet v širne domišljajske daljave

Zima kraljuje na naslovnici pete, januarke številke Galeba. Prikupen snežak z dolgim oranžnim nosom in kot ogleje črni očmi zre v bralca in upa, da bo sneg še dolgo vztrajal, drugače bo po njem. Njegov avtor je Riccardo Jerkic, učenec OŠ Ivan Grbec iz Šklednja. Simpatične snežene može so uredništvu Galeba poslali tudi prvo in drugošolci iste šole, šolarji OŠ P. Trubar K. D. Kajuh Bazovica pa fotografijo in zapis o božičnici, na kateri so odigrali glasbeno igro *Katera je prava?* Učenci OŠ Alojz Gradnik Col pa so se šli pesnike. Na hrbtni strani revije je zabavni strip *Ko-Ko-Krišna*, v katerem je modra misel, da smo daleč od domovine ponosni na svoje korenine. Marko Gavriloski je v stihih izpovedal, koliko skritih zakladov ima Istra: eden izmed teh so tartufi, ki jim barvo in vonj določa drevo, pod katerim rastejo. V zanimivi tehniki je ilustracijo prispevala Dunja Jogan. Kot vselej izvirne in domišljajske bogate ter jezikovne izpiljene štirivrstične pesmice, v katerih so osvetljene črke P R in S, je za najmlajše Galebove bralce stala Majda Artač Sturman pod naslovom *Abeceda živa zmeda*, v pisanjih, nežnih barvah jih je upodobila Jasna Merku'. O siničkah, ki so zelo zvedave ptice, poje pesmica Jureta Jakoba ob nežni ilustraciji Anje Jerčić Jakob. V izumiteljski vnemi je "stari" Galebov znanec medved (izšel je iz fantazije Majde Koren in Bojana Jurca) izdelal "snažipajka", ki je hiško še bolj razmetal, namesto da bi jo očistil ... Zabavnemu stripu je kot zmeraj priložena naloga.

Vneti knjižni molji si tudi v januarski številki Galeba lahko pridno nabirajo točke za bralno značko, saj imajo na razpolago cel kup zgodbic v nadaljevanjih, vezanih na to spodbudo za bolj navdušeno

branje. Maja Furman z besedo in Ivana Soban v sliki razkazujeta bralcem veselje v družbi zvedavega Iztoka, ki ga je Lunček popeljal z raketo daleč v nebo, da bi si od tam ogledala zemljo. V zgodbi Marka Gavriloskega *Pobegavčki* bodo otroci izvedeli, kako je modri Arbor, najvišje izmed vseh dreves, sprejel v svoje posvečeni krog vsa pobegla drevesa. Vedoželjni čajnik Erike Cunja se je na potovanju okoli sveta znašel na Japonskem v objemu češnjevih dreves. *Detektivi iz 4. ra-*

zreda, ki jim dogodivščine razpreda Helena Jovanovič ob ilustracijah Štefana Turka, so se veselo kepali v gozdu, ko se jim je prikazal rjavi medved ... Juša iz rodu drobnih šalčkarjev se je ustavila pri Kamili, ki ji je razkrila zdravilne lastnosti zelišč. O zajčji družini in zajčku Skokcu, ki je imel nevarno srečanje s psom, piše Darinka Kobal, ob ljubki ilustraciji Žive Pahor (*na sliki*), in vabi bralce, naj uredijo "razmetano" zajčkovo misel. Prvošolčkom, bolj večšim velikih kot malih črk, je namenjeno nadaljevanje zgodbi ce piščančka Pačka in njegovih porednih prijateljev, s katerimi so hotele pošteno obračunati jezne živali na kmetiji. Marjeta Zorec je v filmskem arhivu izbrskala barvni film *Sreča na vrvcici*; filmska uspešnica, ki jo je odkupilo 14 držav, je v režiji

in scenariju Janeta Kavčiča nastala po mladinski povesti Vitana Mala *Teci, teci, kuža moj*. Jasna Merku' predstavlja slikarja in kiparja Franceta Goršeta, rojenega 26. septembra 1897 v Zamostecu pri Sodražici in umrlega na Golniku pri Kranju 2. avgusta 1986. Po vojni je Gorše diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu. Veliko je potoval, živel v Trstu, Gorici in Ljubljani. L. 1952 se je preselil v ZDA, l. 1971 se je vrnil v domovino in zadnja leta preživel na Koroškem, v Svečah, kjer je tudi pokopan in kjer stoji njegova galerija. Gorše je ustvarjal nabožne motive, portrete, akte ... Kipe je izdeloval iz kamna, marmorja ali gline in te odlival v bron. Uporabljal je tudi tehniko oblikovanja kiparskih izdelkov iz mešanice žaganja in lepila. Nekaj časa je umetnine

ustvarjal tudi iz železne žice. In prav to tehniko je za svojo ustvarjalno delavnico izbrala Jasna Merku', ki nazorno opisuje, kako lahko nastane iz žice portret. Z deklcio Ti se bodo pridne roke naučile šivati odejo iz raznobarnih kosov blaga. Rubrika Andreje Peklar z ilustracijami Nine Kokalj in Sabine Alibegić je zelo dober pripo-

moček za ure "tehničnega" pouka, pa tudi šivalne delavnice. Klarisa M. Jovanovič se še kar naprej "šeta" po kuhinji in zapisuje stare recepte nekdanjih slovenskih jedi. Tokrat je napisala o bobu, ki je zelo hranilen in se ga je oprjel vzdevek "meso ubogih". Kar nekaj pregovorov je navdihnila ta beseda: *reci bobu bob, to je, kot bi metal bob ob steno* ... V zgodnjem srednjem veku sta v naše kraje prispela še grah in leča, fižol pa se je pri nas udomačil šele v 17. stoletju. Kaj kmalu je postal zelo priljubljen na revnih in bogatih mizah. Jovanovičeva tokrat predstavlja jed iz krompirja in fižola, ki ji pravijo matevž. Pod ilustracijo, ki se zdi vzeta iz kakšne stare ilustrirane knjige, se je kot vedno podpisal Veno Dolenc.

IK

Beseda in pogled imata strašno moč

Svoboda govora

“Po svojih besedah boš namreč opravičen in po svojih besedah boš obsojen”. (Lk6,37)

Beseda in pogled imata strašno moč. Večkrat nam celo sporočata nasprotno: besede govorijo nekaj, pogled pa povsem nekaj drugega; kajti težje je brzdati telo, saj je bolj neposredno, um pa prevejan. Z besedami je namreč že tako, da nam lahko tako odkrivajo kot prikrivajo misli in čustva sporočevalca. Bolj ko je sporočevalec več retorik in manj ko mu je do resnice, več njegove besede prikrivajo, tem

kar je mišljeno, tisto, kar bi bilo treba storiti, ostane nestorjeno. Če to ostane nestorjeno, bosta okrnjena morala in človekovo znanje. Če bosta okrnjena morala in znanje, bo zablodila pravica. Če bo zablodila pravica, bo ljudstvo nemočno in zmedeno”.

Deloma sem 16. februarja spremljala izredno sejo DZ o sovražnem govoru in se počutila zelo nelagodno – nemočno in zmedeno, saj so poslanci v svojih diskusijah o sovražnem govoru, ki naj bi osvetlile predvsem odnos do emigrantov in govor na

tudi pravniki, kaj šele vsi laiki, niso enotni glede definicije sovražnega govora (čeprav tako Ustava RS kot Kazenski zakonik in Zakon o medijih le-tega členijo), saj ta slej ko prej trči ob pravico do svobode govora, se ga da še kako dobro detektirati. “Srce pove, kje je meja sovražnega govora”, je spomnila poslanka Tomičeva, ki je tudi poudarila, da je meja med svobodo govora in sovražnim govorom postavljena prenizko, in pozvala k čuječnosti in k nični toleranci do sovražnega govora.

Prav vsak sovražni govor izhaja iz nestrpnosti in nespoštljivosti – torej sovraštva – ter iz zove diskriminacijo, diskreditacijo, razvrednotenje osebe ali skupine, na katero se nanaša, ter povzroča škodo, nasilje, bodisi psihično bodisi fizično.

Dostojanstvo človeka pa je vendar izhodišče, iz katerega izpeljujemo humano družbo.

“Relativizacija je poligon, na katerem je vse razvrednoteno”, je spomnil poslanec Breznik. In ja, spet trčimo ob resnico, za katero ravno tako mnogi trdijo, da je relativna. Kajti šele ko si upamo priznati, da je resnica absolutna, ne glede na to, koliko jo posamezniku uspe razpoznati, bomo lahko strpni, iskreni in prijateljski. Šele v tem primeru se bomo lahko strinjali tudi s tem, da ne

moremo soditi in obsojati, šele v tem primeru bomo tudi ponižnost lahko prepoznali kot vrlino in ne kot hibo. Zreli smo takrat (pa ne nujno ob maturi), ko znamo dojeti, česa ne vemo, in razumeti, da tisto, kar vemo, morda ni absolutno. V modrost zorimo, saj razumnost ni le znanje, temveč znanje, umeščeno v kreposti, povezani z notranjim dostojanstvom človeka. In šele ko bomo znali, po principu, ki nam ga je v dediščino zapustilo krščanstvo, imeti vsakega človeka, vsako življenje, za največjo vrednost, največjo vrednost, bodo naše besede prijateljske in naši pogledi ljubeči.

Ines Cergol

bolj je njegovo sporočanje nejasno, lažljivo. Tako besede kot pogledi pa znajo biti licemerni, polni napuha in neiskrenosti. Načela uspešnega sporočanja pa so zelo jasna: sporočajmo z jasnimi nameni; sporočajmo le o tem, kar dobro poznamo (skratka: Govori po resnici!); upoštevajmo okoliščine sporočanja ... Kolikim problemom bi se izognili, če bi ta načela upoštevali! In koliko bolj etičen in kulturni svet bi oblikovali, v katerem bi bilo bivanje bolj človeško. Že Konfucij je spregovoril o tem: “Če jezik ni pravilen, potem tisto, kar je rečeno, ni tisto, kar je mišljeno. Če tisto, kar je rečeno, ni tisto,

internetu, bolj kot ne usmerjali sovražni govor na svoje kolege oponente. Če bi besede ubijale in bi pogledi ubijali, bi morali biti mrtvi ali vsaj ranjeni skoraj vsi poslanci in DZ. Ali kot je poudaril poslanec Möderndorfer – na seji je šlo za jasno demonstracijo sovražnega govora. Da se je neprimeren, nestrpen, diskriminatoren, sovražen in žaljiv govor zažrl v politiko, pa ne le v Sloveniji, je povsem razvidno. Zato težko zaupam politikom brez tolerance in strpnosti, politikom z nesprejemljivim javnim diskurzom, politikom, ki skušajo sovražni govor definirati z ideološkimi merili. Kljub temu da si poslanci, kot

Razstava sester Osbich v Miljah

Poduhovljene ikone kraške dežele

Res dragocena prilika, da si lahko ogledaš rezultata vzporedne ustvarjalnosti, ki jo lahko izkazujejo dve sestri, iskateljici in umetnici. Bolj znana keramičarka iz Boršta, Gabrijela Osbich Pison, in fotografinja Sonja Osbich sta skupaj nastopili z raznolikim, a dokaj uglašnim izborom želan v nabrežinski kavarni Gruden, nato v decembru v tržaški San Marco, sedaj pa še v Miljah (od 3. do 21. februarja) v razstavnici Negrisin, ki je v občinski palači na glavnem mestnem trgu. Kot je naglasil na miljskem odprtju letošnji žamejski Prešernov nagradjenec Deziderij Švara, gre za izviren stik dveh umetnosti, pravadne desetisočletne tehnike gline in sodobne, z nekaj več kot 150-letno zgodovino, svetlobne reprodukcije.

Kdor obiskuje razstave domače in umetnostne obrti pri nas, denimo na Kraški ohceti, dobro pozna Gabrijelin slog in ilustratorsko tankočutnost, saj je v njenih keramičnih predmetih zaznati odlični strokovni staž, ki izvira iz obiskovanja deželnega tečaja keramike v Gradišču, in tudi sled Perizijeve risarke šole. Sonjine podvodne ilustracije (brez nobene obdelave) rečnega habitata, plavajočih listov, cvetnih utrinkov in iger volnenih niti v vodi reke Soče pa spodbujajo h kontemplaciji, vizualni in duhovni, ki se ti ponuja ob obisku rečnih strug in tolmunov, pa tudi mesečno obsvetljenih gozdičev. Sonja je sodelovala na razstavah Okusov Krasa kot članica Fotovideo Trst 80 in je tudi avtorica projekta za ovrednotenje krajevne kulinarike na Gorškem in v Gradežu v sodelovanju z goriškimi inštitutom za

versko in socialno zgodovino. Obe sestri zelo ljubita naravo in samoto sprehajanje po kraški gmajni ali pečinah Brega. Značilne krajevne rastline, skozi vse

Keramični predmet Gabrijele Osbich Pison

letne čase, pridobijo z Gabrijelino stilizacijo čar lapidarne lepote, topline in rahle ožonosti. Sonjine fotografije pa nam ustvarjajo sanjske fantazmagorije bleščečih utrinkov, tihe položne harmonije, ki je posvečena

okrašenih s kraško-narodnimi motivi, Bogomilo Doljak, ki je te dni preminila. Žlahtnost in lepota naše domače umetnostne obrti je kot kraška ponikalnica, včasih prezrta, skrita in pozabljena - v današnjem “bitajočem” vrvežu - pa vendar še močno živa po zaslugi navdahnjenega in vztrajnega dela naših etnografskih in obrtnih umetniških oblikovalcev, ki edinstveno bogatijo naše duhovno in snovno kulturno ozorje.

Razstava sester Osbich v Miljah je imela latinski naslov *Eryngium 16*, saj gre za njuno prvo letošnjo razstavo, posvečeno v prvi vrsti eni od najbolj značilnih lepote kraške flore, Ametistasti možini. Na Gabrijelinih bolj kot uporabnih okrasnih predmetih, stenskih in namiznih pladnjih, vazah, svetilkah, okvirih in ploščicah so še razpoznavni ruj, šipek, osat, brinj, stilizirani fazani. Decembrska razstava v kavarni S. Marco je

imela prav tako latinski naziv *Mirabilis ars*, čudovita narava: mimoidoči kupci knjig in gosti lokala so radi slikali s svojimi telefončki nenavadne poduhovljene ikone kraške dežele, ki obkroža naše mesto.

Fotografija Sonje Osbich

“hčeri planin”. Ob občudovanju teh malih magičnih sličic mi je spomin ušel na Gabrijelino srčno kolegico, prefinjeno restavratorko starih kraških skrinj in kiparko lepih črnih madon,

Kdor je zainteresiran za njune izvirne in tople stvaritve, ju lahko kontaktira po epošti na naslova: gabriella.pi@libero.it in soniaosbich@libero.it.

Davorin Devetak

Poslovil se je velik mož

Umberto Eco - od filozofije do uspešnic

Italijanski filozof in pisatelj Umberto Eco, ki je umrl v petek, 19. februarja, zvečer v starosti 84 let, je svetovno slavo požel z romanom *Ime rože*, takrat ga je pravzaprav spoznal ves svet, prej smo ga poznali tisti, ki redno beremo časopise, revije. Eden ključnih literatov 20. stoletja je bil uveljavljen predvsem kot odlični znanstvenik. Z razpravami o znakih in znakovnih sistemih, ki obsegajo celoto kulturnih pojavov, si je pridobil sloves vodilnega semiotika. Med italijanskimi intelektualci je bil eden redkih, ki se je takoj zavedel izjemnega pomena televizije, s seboj je v grob Umberto Eco odnesel tudi odgovor, ali je zares sodeloval z znanim televizijskim voditeljem Mikom Bongiorno pri pripravah za slovitvi televizijski kviz. Njegova znanstvena raziskava fenomena Bongiorno velja še danes za eno temeljnih del o televizijskem mediju. Eco se je rad sprehajal med strogo znanostjo in ležernim, duhovitim pisanjem.

Eco je v romanesknem prvcu *Ime rože* z napeto zgodbo o umoru v nekem samostanu v 14. stoletju ustvaril pre-

pričljiv dokument o relativnosti resnice in različnih perspektivah spoznavnega procesa. Roman, ki je preveden v 43 jezikov, tudi v slovenščino, za kar je poskrbel Novogoričan Srečko Fiser, je bil prodan v več milijonih izvodov, po njem pa je bil leta 1986 posnet film v režiji Jean-Jacquesa Annauda s Seanom Conneryjem v glavni vlogi. Režiser Annaud je te dni povedal, da Eco s Conneryjem ni bil zadovoljen, ko je pa videl film, je režiserju dejal, da je bil škotski igralec odlični. Prav uspeh tega romana, o katerem radi govorijo tudi tisti, ki ga nikdar niso prebrali, je najbrž bil povod, da ga določena akademska srenja ni nikdar marala, uspeha mu v Italiji in tudi v svetu niso nikdar odpustili in zato je bil Eco deležen tudi nesramnih podtikanj, ki so šla celo tako daleč, da so nasprotniki govorili, kako naj bi si pri pisanju romana *Ime rože* pomagal z računalnikom, pa čeprav je prvi računalnik zagledal luč sveta šele štiri leta kasneje...

Sledilo je še šest romanov, nazadnje je leta 2015 izšel roman *Numero Zero* (*Številka nič*), ki bi ga moral prebrati vsak

časnikar. Poleg omenjenih dveh je napisal še romane *Pokopališče v Pragi*, *Foucaultovo nihalo*, *Baudolino*, *Otok prejšnjega dne* in *Skrivnostni plamen kraljice Loane*. Prvih šest je prevedenih tudi v slovenščino.

Umberto Eco je literarno kariero začel šele pri 50 letih. Čeprav je zaslovel z romani, pa je bil predvsem izjemen znanstvenik.

Kot filozof se je Eco sprva ukvarjal z estetiko, pozneje pa s komunikacijo in z znakovno strukturo umetniškega dela. Med njegovimi deli o aktualnih filozofsko-teoloških vprašanjih velja omeniti *Opera aperta* (*Odprto delo*, 1962), *La struttura assente...* (*Definicija umetnosti*, 1968), *A Theory of Semiotics* (*Teorija semiotike*, 1976) in *I limiti della interpretazione*

(*Meje interpretacije*, 1990). Mimogrede povejmo še to, da je bil eden največjih poznavalcev del Tomaža Akvinskega, iz čigar dela je tudi doktoriral, prav Akvinsčanu pa je bil tudi hvaležen, tako je v šali večkrat povedal, da se je oddaljil od krščanske vere in pristal med laičnimi agnostiki.

V slovenščino imamo med drugim prevedeno delo *Vrtinec seznamov*, delo je prevedla Novogoričanka Maja Novak; Eco se je v njem posvetil tistim območjem v umetnosti, ki jih zaznamuje naštevavanje, seštevavanje, dodajanje, zbiranje in kopičenje elementov. *Zgodovina lepote* ter *Zgodovina grdega* sta temeljni deli o umetnosti, tudi ti knjigi je poslovenila Novakova, ki je te dni povedala, da mu je hvaležna, ker se je med prevajanjem veliko naučila. Umberto Eco se je rodil leta 1912 v mestu Alessandria v italijanski deželi

Piemont. Leta 1954 je končal študij filozofije in se začel ukvarjati z novinarstvom. Mimogrede: časnikarskega izpita, delal ga je dvakrat, ni nikdar naredil, za zabavo je namesto članka namreč napisal esej...

Leta 1961 je pomagal pri ustanovitvi časopisa *Marcatre*, med letoma 1966 in 1969 je bil profesor vizualnih komunikacij v Firencah, leta 1971 je postal profesor semiotike na univerzi v Bologni. Leta 1963 se je Eco pridružil italijanskemu avantgardnemu gibanju *Gruppo 63* in malokdo ve, da je razvpitemu likovnemu umetniku Pieru Manzoniu, da tistemu, ki je naredil devetdeset znanih konzerv, na katerih piše Merda d'artista, večkrat v javnosti poziral kot “živeči kip”...

Umberto Eco je prejel zaslužne doktore na več kot 30 univerzah po svetu, tudi v Ljubljani. Od leta 1962 je bil poročen z nemško učiteljico umetnosti Renate Ramge.

Bil je človek, ki je združeval znanje z radoživostjo, njegovi zapisi v tedniku *Espresso* so izjemna šola odličnega časnikarstva. Skupaj s francoskim zgodovinarjem Jacquesom Le Goffom je tisti laik, ki je sodobnim razumnikom dokazal, da je bil srednji vek svetel in ne temačen, predvsem pa je bil nevsiljivo duhovit in stalen iskalec resnice, razumnik visokih moralnih in etičnih načel.

Jurij Paljk

